

EL CENTRE AUTONOMICISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ
I DE LA INDUSTRIA ENTRE 1903 i 1923

- I I I -

A P E N D I X

CONFERENCIES DEL VII ANIVERSARI DE LA FUNDACIÓ DEL CENTRE

PARLAMENT DE RAIMON D'ABADAL, GLOSANT EL TEMA DE LA SECCIÓ PERMANENT DE SOCORS MUTUS, PRONUNCIAT EL 4 D'ABRIL DE 1910, A LES FESTES DEL VII ANIVERSARI DE LA FUNDACIÓ DEL CADCI

"SENYORES, AMICS:

"Es certament un dels actes més agradosos a que jo assisteixo, aquesta festa del aniversari del vostre Centre; y ho es tant més, quant, en les diferents etapes en que jo he vingut a dirigirvos la meua pobre paraula trovo cada vegada que'l vostre creixement es tant gran - que fins os ha sorprès a vosaltres mateixos; ¿com no ha de sorprendre a tots aquells que vos visiten el veure aquesta gran empenta que heu pres, donant passos de gegant, que fan esperar de vosaltres una creixensa que dificilment podieu sospitar al constituir el vostre Centre?

"Invitat avui per vostra Junta Directiva a ser un dels que vos diriguin alguna cosa respecte d'una de les finalitats de la vostra institució, me sento petit en aquets moments pera dirvos allò que jo voldria y que respongués als vostres mereixements.

"No espereu, per lo tant, de mi res més que un tribut an aquests mereixements; tribut que vos dono amb el cor y l'ànima, desitjant -- qu'en ell hi volgueu trobar una apretada de ma a tots vosaltres, -- qu'heu sapigut fer d'aqueixa institució, que honra a Barcelona, una verdadera joia; y a més un estimul pera que no vos separeu jamai d'aquest camí.

"Les circumstancies no'm permeten més que fervos lleugeríssimes consideracions sobre Mutualitat. He dut unes quantes quartilles d'apuntes y lo que d'elles ne surti es la pobresa que vos porto pera contribuir una mica a n'aquesta festa.

"El meu tema es parlarvos d'una de les vostres seccions, la que considero més important: la Secció Permanent de Socors Mutuus, y avans d'entrar en l'estudi especial de lo que significa aquesta finalitat de la vostra institució, vull comensar fixant lo que al meu entendre,

son bases d'ella, a fi y efecte de que compregueu la transcendencia d'aquesta Secció Mutua que am tant acert habeu establert dins del vostre Centre.

"Pera fixar aquestes bases haig de comensar fent afirmacions concretes.

"Jo vull fer y tinc de fer una primera afirmació. Al meu entendre - els homes, l'home norma, en aquest sentit, ha de trobar en la retribució del seu treball tot lo que sigui precis pera satisfer totes - les necessitats de la seva vida, tant les materials, com les d'ordre moral; tant les actuals com les eventuals que's desenrotllen fora - del treball y quan ja el treball no pot satisferles.

"Es clar que si aquest ideal de l'humanitat s'hagués arribat a aconseguir en el dia d'avui, tindriem un bon tros fet de camí pera aconseguir que la mutualitat reduís els seus fins a una esfera molt concreta o fins que s'arribés a poguer concebir la inutilitat de la mutualitat mateixa.

"Y dic que podriem concebir la inutilitat de la mutualitat mateixa, o que's reduïssin extraordinariament els seus fins, perque he de fer vos una segona afirmació, y es la de que fins en el cas de que la retribució del treball fos completa, es a dir, que aquesta retribució del treball dongués tot lo necessari al home per satisfer totes les necessitats, aixís les d'ordre material com les d'ordre moral a que avans m'he referit, lo mateix les que's desenrotllen durant el treball, com aquelles que's desenrotllen fora del temps en que l'home pot treballar, fins en aquest cas, la mutualitat, si no absolutament necessaria, fora extraordinariament convenient y molt ventatjosa, - per que a l'home se'l sol haver de compel.lir a una justa distribució de la retribució del seu treball, al objecte de que aquesta retribució pugui servir no sols per les necessitats permanentes que sempre exigeixen que se'ls apliqui una part d'ella, sinó perque sàpi ga guardar la part corresponent pera atendre an aquelles necessitats eventuals que no son permanentes y perentories y que devegades durant la vida se solen olvidar.

"An aquestes dugues afirmacions desgraciadament haig d'afegirhi una tercera; y es la de que en el cas de que la retribució del treball, com disortadament acostuma succeir en l'actual organisació social, -

sigui escassa pera arribar a cobrir totes les necessitats de la vida, existeix una deficiència que es necessari suplir. Y es necessari suplirla perque precisa adoptar un remei pera que pugui l'home complir totes les necessitats d'ordre moral y d'ordre material de la seva vida, aquelles que son permanentes y perentories, y aquelles que son futures y eventuals, y fins aquelles que's desenrotllen en el temps en que no's pot treballar.

"Ara bé, per suplir aqueixa deficiència en la retribució del treball, lo mateix que per fer acertada la distribució en el cas en que la retribució del treball fos suficient pera subvenir a totes les necessitats de la vida, quin remei hi hà?

"Un dels remeis està en anar a una retribució forçada, ja sigui per medi d'una retribució supletoria donada en forma diferenta del salari, ja sigui per medi de la fixació d'un salari mínim establerta una y altra forma am l'intervenció de l'Estat. Les lleis referents als accidents de treball, les caixes de previsió y de vellesa, les lleis regularisant el retir dels obrers, no son més que formes de l'intervenció de l'Estat pera suplir aqueixa deficiència o pera regularisar aquella retribució. La mutualitat es, pera'l individu que ha de regular aquella retribució o ha de suplir aquella deficiència en la paga del seu treball, un altre medi que s'ha procurat adoptar pera aquestos mals.

"Y veusaquí les bases de lo que jo vull dirvos, respecte de la mutualitat a que's dedica una de les vostres Seccions.

"Hi han institucions que responen a que el salari arribi a totes les necessitats de la vida, fins an aquelles que no son presents, en els casos en que'l salari representa una retribució complerta. Emprò, hi han moltes més institucions, perquè son més necessaries, pera subvenir les necessitats, quan la retribució es escassa.

"Examinem lleugerament aquests dos grans grupos de remeis que acabo d'indicar: el de l'intervenció del Estat per suplir aquestes deficiències, y el de l'esfors colectiu per medi de la mutualitat.

INTERVENCIÓ DEL ESTAT

"No hi ha cap dubte de que dintre l'organissació actual de la societat, fins que prengui una gran volada el Mutualisme, se fa necessa-

ria l'intervenció del Estat. Això ho ensenya el fet de que en el dia d'avui no hi ha cap país d'Europa que no hagi emprès am més o menys empena el camí de l'intervenció del Estat dintre de totes aquestes deficiències que's noten en l'actual organització del treball.

"Jo, sense refusar el principi, tinc de confessar que no soc molt partidari de l'absoluta intervenció del Estat pera remeyar aquestes necessitats. No'n soc amic per dugues raons: la primera perque crec que l'intervenció del Estat amb els medis que emplea per això, no es més que'l reconeixement de l'imperfecta organització actual, y jo ara parlo del ideal que hauriem de conseguir y en el que aquesta imperfecció no existiria, fent per lo tant innecessaria l'intervenció del Estat, perque la retribució del treball y la seva regularització serien les més convenientes. Y dic que l'intervenció del Estat es el reconeixement de l'imperfecció actual, perque parteix de la base de que'l salari que avui se dona es insuficient pera satisfer totes les necessitats del treballador, sigui de la classe que's vulgui, tant els d'ordre material, com els d'ordre moral; tant el treballador operari com l'intellectual.

"Fixeuhi una mica y veureu com en tots aquells casos en que l'Estat hi posa la seva intervenció pera corretgir aquestes deficiències, hi ha'l reconeixement de l'imperfecció de l'organització social. Mireu la llei d'accidents del treball. El pago d'aquests accidents pel patró en els casos en que's produeix l'accident, no significa més que no's paga usualment salari bastant pera que'l treballador pugui subvenir a les contingències del seu treball, en els casos en que aquest mateix treball produeix l'accident. Per això quan se presenten aquets casos, s'obliga an el patró a donar una quantitat que representa aquell complement de salari que abans no havia dat y qu'es necessari pera que'l treballador tingui fondos suficients pera atendre an aquesta contingència.

"Si el salari comprendés tot lo necessari, inclòs lo referent an els accidents qu'en el dia de demà pugui dar lloc el treball, allavors no hi hauria principi de justícia, en aquest ordre de consideracions, en que pogués fundarse la necessitat d'aquesta retribució pels accidents del treball.

"Y perque'l salari—pregunto jo— no ha de comprendre en tots els --

casos aquest element necessari, de les contingències a que s'ha de -
atendre en el dia de demà que ve un accident produït pel treball ma-
teix?

"Lo mateix pot dirse de l'invalidesa, de la vellesa. No està ben re-
tribuit el treball desde'l moment en que en el salari que's dona com
a retribució, no s'hi comprèn un element tant essencial com el que -
representan les necessitats de la vida, el compliment total de les -
necessitats d'aquell home que ha agotat, precisament en el treball,
sa potencia productiva.

"Per consegüent, quan per qualsevol sistema, sigui per entrega de -
quantitats que a les caixes de vellesa fassi el patró, sigui per in-
tervenció del Estat per medi d'una llei, se busca la manera de soste-
nir al invalidat y al vell, es indubtable qu'en tot això no's fa més -
que un regoneixement ben clar, ben explicit, ben gràfic de que en el
salari corresponent al treball no hi entra l'element necessari pera
conseguir que aquell que treballa, y que treballant s'inutilisa o -
pert sa potencia productiva, pugui sostenirse després del seu tre-
vall amb els resultats que aquest mateix treball li hagi dat.

"La segona raó del perquè no soc partidari de l'intervenció del Es-
tat pera curar aquest mal, es porque jo entenc que l'Estat ha de con-
densar l'acció social, ha d'enfortirla; però no ha d'engendrarla, -
perque en aquest últim cas tant sols crea una organització artificial
que no té prou força pera poderse sostenir, tota vegada que l'hi man-
ca un fonament sòlit.

"L'acció social no es més que una acció colectiva, l'acció d'una se-
rie d'individus que han format un nucli y quan aquest està organi-
zat y l'organització es ferma, aleshores es quan l'Estat dona vida le-
gal an aquella força y la multiplica; y pot fonamentarse l'interven-
ció del Estat amb una base ferma. Es precis, es necessari que vingui
l'acció social a establir aquest remei porque després que l'acció so-
cial l'hagi creat, l'hagi engendrat, y hagi comensat a darli forma,
l'Estat la reculli pera enfortirla, obtenint aleshores un fonament -
natural, ja que descansa sobre la força de la societat mateixa que -
l'ha engendrat.

"Jo no crec am la contradicció que diuen que hi ha entre l'individu-
alisme y el socialisme. Jo crec que l'individualisme es base necessa-
ria de la societat y que'l socialisme no es més que una via pera fer

gran l'individualisme.

"An aquestes rahons encara podria agregarhi d'altres an el meu entendre. Una d'elles es que l'intervenció del Estat pera curar tots aquells mals a que abans me referia, porta un mal extraordinari, una desigualtat injusta; perque quan se crea una d'aquestes institucions de previsió am recursos del Estat, fixeuse bé que'ls recursos que an ella s'hi destinen se treuen de la quantitat total dels pressupostos del Estat, dels ingressos que obté l'Estat, y digueume d'ont surten aquets ingressos? No surten, en una part molt principal del treball mateix? A conseqüencia d'això, pera atendre a aquelles necessitats eventuals y extraordinaries, se treuen els recursos del treball mateix. No resulta, doncs, que am l'intervenció del Estat se busca la manera de subvenir a les deficiències del salari amb una merma que s'imposa an el salari mateix? No es una part del salari el que ha anat a les arques del tresor per mitj dels ingressos del seu pressupost, y d'aquesta manera, minvantlo, se volen curar les deficiències d'aquest mateix salari que ja no arriba a les necessitats del home? Y no es una desigualtat el que's minvin per igual els salaris, ja que de tots ells surten els ingressos del Estat, quan hi han treballadors que tenen salaris si bé no complerts, al menys més renumera-dors que'ls d'altres treballadors, que també han contribuït per igual an aquesta paga de les necessitats extraordinaries?

"Y lo mateix que dic del treball, puc dir de moltes altres fonts de riquesa que no haurien d'intervenir an aquest fi, però que am l'intervenció del Estat, sortint tot dels pressupostos, son gravades per a atendre an aquestes necessitats extraordinaries, que haurien d'esser ateses amb una justa retribució del treball.

"Y encara hi ha una altra raó. Per més que l'Estat prevegi les coses, mai podrà arribar a totes les necessitats de diferents ordres que poden establir les diferents categories, a totes aquelles necessitats que l'home creu que ha d'atendres dins la seva vida, y a ne les que'l treball hauria de proporcionar el modo de poderles satisfer.

"Y per això, es sempre més convenient, més necessari que el primer element, la primera forsa, el primer germen, el primer nucli, pera arribar a la satisfacció de les necessitats humanes en les diferents manifestacions en que'ls distints grupus d'homes poden veureles,

neixi de l'acció social, perquè després pugui pendrel l'Estat, el pugui fortificar y ferlo fecond per tots aquells que estiguin subjectes a les necessitats que's tracten de satisfer.

"ESFORS COLECTIU

"Y anem ara a tractar, d'un modo especial, el segon punt a que m'he referit en el principi del meu parlament.

"L'altre remei que s'ha buscat pera subvenir en aquelles deficiències del salari a que abans me referia, o pera regularisar aquella distribució indeguda que l'home pot donar an el seu salari, encare que aquest sigui suficient pera totes les seves necessitats, es la mutualitat, y aquí sí que'm trobo de plè dins del meu tema, perquè es -- l'objecte de la Secció de Socors Mutuus que teniu establerta dintre del vostre Centre. Aquest es el punt concret que jo'm proposo estudiar en poques paraules.

"La mutualitat se pot estendre a molts objectes, el seu camp d'acció es indefinit, perquè no sols pot arribar a totes les necessitats, absolutament a totes les de la vida, sinó que fins pot arribar a totes les conveniències. Y vull concretar el meu estudi an el punt concret de les principals necessitats que pot atendre la mutualitat y que - vol satisfer la Secció de Socors que teniu establerta: vull concretar el meu estudi a la mutualitat que té per objecte suplir les deficiències del salari o procurar una acertada distribució d'aquest, pera que arribi a totes les necessitats que no son de moment, que no son permanentes.

"Fixeuvos bé en tot això que d'un modo particular vos vinc dient des de que he comensat a parlar, o sigui an els dos punts de vista que - té per objecte la mutualitat. Un d'ells ja recordareu qu'es la deguda distribució del salari, dels recursos que té l'home, pera que arribi a totes les seves necessitats.

"Però si no fos més que això, seria induptable que la mutualitat constituiria una gran palanca, una gran arma que té la colectivitat pera arribar a la satisfacció de totes les necessitats del home, fins les més imprevises, seria sens dupte un sistema educatiu del mateix home pera que arribés a comportarse del millor modo possible pera atendre els seus afanys de demà; però no seria absolutament.

Hi han moltes altres institucions que també arribarien a obtenir el mateix fi. Tot lo que representen institucions per a fomentar l'estalvi serien un medi per a obtenir el mateix objecte que la mutualitat se proposaria. Però com a més d'aquest objecte hi ha l'altre de suplir les deficiències del salari, és indubtable qu'en aquest segon no hi arriben ni hi poden arribar les institucions d'estalvis; y la mutualitat hi arriba perquè descansa sobre la major força acumulativa que dona la potència del salari amb l'unió dels esforços de tots junts.

"Fixeu-vos com en el primer concepte, la caixa de la mutual s'encarrega de fer treure a cada un dels seus individus una part del salari, per a atendre les necessitats, no permanentes y perentories, que poden presentarse en alguns casos de la vida; y en el segon cas, la caixa de la mutual guarda la part destinada an aquestes necessitats que poden venir y que no venen, suplint amb aquestes les deficiències del salari, per a atendre les que han vingut.

"Es bo destriar aquests conceptes per a fer-se complert càrrec de lo que és l'institució de la mutualitat, encare qu'en la pràctica concorran els dos conceptes a produir els beneficis que dona una mutual ben organitzada.

"Si bé se considera, la vostra societat no és res més qu'una mutualitat. La part educativa que havèu establert, és clar que no és més qu'un esforç qu'entre tots feu y que os permet a cada hu, conseguir amb un sacrifici mínim, el compliment de les necessitats d'ordre intel·lectual que d'altre modo os resultarien més gravoses, si ho haguessiu de fer cada hu de vosaltres sol y aïsladament. Tot lo que teniu establert referent a ensenyansa y cultura, y fins an aquets exercicis d'esport, no és més que una mutualitat que per medi de la vostra societat os dona el modo de que amb un esforç mínim pogueu conseguir una gran instrucció y pogueu treballar al mateix temps per l'educació y sanitat vostres.

"Per això, amb molta sabiduria els vostres estatuts han establert com a secció permanent, com si diguessim secció essencial, fonamental de la vostra societat, la secció de mutualitat; perquè és just que desde el moment que os heu acoblat en una societat per a les necessitats

intelectuals que avans os deia, os acopleu també pera el compliment de aquelles necessitats materials, que no perque siguin eventuals poden deixar de venir en el moment menys pensat, y cal que esteu ben preparats, perque aleshores puguin complirse totes aquelles coses que son necessaries, pera que la vostra situació sigui millorada per la mutualitat.

"La vostra secció de socors mutuus ha conseguit portar consol a quatre contingencies ben desconsoladores de la vida: l'enfermetat, la falta de treball, l'invalidesa y la defunció, y estudia poderse estendre an algunes més.

"Per de prompte preten estendres a poguer subvenir a les necessitats d'aquella contingencia que trenca per una temporada la carrera, que fa fallar tota classe de salaris; el servei militar, que mentres estigui vigenta l'actual legislació permet redimirse mediant una quantitat en metalec, que no tindriau sols y os pot donar la mutualitat, y fins quan hi hagi un altre organissació més perfecte, preten que pugui arribarvos a donar el salari que's deixa de cobrar durant la temporada del servei militar, pera atendre a les necessitats que cobria quan l'individu no havia entrat a files.

"Però avui per avui no'ns interessa, no'ns ha d'interessar més que les contingencies a que ja porta remei, a que ja porta socors la vostra secció de mutualitat.

"La vida, l'alegria de la vida, la joia del viure està entelada sempre pel perill de l'enfermetat, pel perill del paro forsós, pel perill de l'invalidesa, pel perill de la defunció. En qualsevol d'aquestes contingencies, els medis de viure cessen pera aquell que -- compta amb el seu treball com a únic y exclusiu medi de subsistencia y precisament cessen en el precís moment en que son més necessaris -- aquets medis de subsistencia perque creixen les necessitats a que s'ha d'atendre. En qualsevol d'aquets casos en que no's compleix la normalitat de la vida, la normalitat del guany, y en que s'ha de beure treure lo que s'hagi estalviat, la caixa de socors mutuus pot venir en vostra ajuda lliurantvos d'aquestes llastimoses contingencies de l'humana condició. No'n dupteu pas, no, en tots aquets casos, quan la vostra casa se trobi sense cap classe d'elements de vida, tindreu aquella caixa de la mutual que anirà a aixugar les llàgrimes que --

aquelles tristes contingencies vos hagin produït.

"Potser son banals aquestes consideracions, perquè tots vos les feu en moments determinats de la vida; però no importa que sien banals, jo torno a fervosles y os invito a que penseu y mediteu en aquestes contingencies, en la seguritat de que sí hi penseu, veureu l'alta necessitat de la mutualitat dintre del organisme social y tots entrareu en aquesta secció permanent de mutualitat, pera que os ajudi a vosaltres mateixos quan ho necessiteu, y fins, encara que may ho necessitessiu, pera que ajudi als vostres companys.

"La mutualitat te certa semblansa am totes les institucions de socors, però té un cert element inapreciable que l'aixeca molt per demunt d'aquestes institucions. Jo voldria fervos compendre aquesta diferència d'una manera clara y am poques paraules. Vull fugir de tota qüestió tècnica, però la veritat es que la qüestió que ara os esposo està lligada amb una de les qüestions tècniques que més brega mouen relativament a les mutuals.

"Els experts, els actuaris, que diuen en païssos de llengua francesa, y qual nom ha adoptat are, aquests mateixos dies amb una institució nova, la legislació d'Espanya, sostenen que les mutuals han de descansar sobre totes les regles per les que se regeix el calcul de probabilitats y sobre les que descansen totes les societats de socors, però els pràctics de les mutuals se resisteixen an això y asseguren que s'ha de prescindir d'aquella inflexibilitat del calcul de probabilitats en que's fonamenten les societats asseguradores, perquè no es possible arribar a destriar tota la serie de casos de contingencies y de diferencies a que per l'edat y altres coses donen lloc les enfermetats y demás accidents a que ha d'atendre la mutual del modo més beneficiós possible.

"Y la veritat es que si bé's pensa, poden tenir certa raó els pràctics sobre els tècnics. Es veritat que no's pot prescindir en absolut d'aquells fonaments de calcul sobre que se sostenen les mutuals pera no anar a la ruina, però també es veritat que hi ha en les mutuals un element diferent am que no compten les societats de segurs y precisament aquest element diferent es el que fa miracles.

"En les mutuals, hi ha com a base capital la germanor, mentres que les societats asseguradores no descansen en res més qu'en el calcul

científic. Deia un publicista, y deia am raó, que aixís com les societats asseguradores sols en el calcul reposen, les societats mutuals tenen per motor el cor encare que tinguin per timó la ciencia. Y - aquesta fraternitat, aquesta solidaritat que vos lliga a tots vosaltres, es la que fa que no hi hagi, dintre de les mutuals, aquella fredor que hi ha a les societats asseguradores, que sols fien en el calcul; tota vegada qu'en les mutuals hi ha el caliu de la germanor entre tots, que fa que el company ajudi al company y dona a cada hu la satisfacció de que les quantitats que entrega a la caixa de la mutual, si no serveixen pera ell, per les necessitats propies, serveixen pera atendre les necessitats dels germans.

"Heusaquí aquell element que os he dit que dignifica per damunt de les societats asseguradores a les societats mutuals.

"Heusaquí l'element que fa que les societats mutuals fassin miracles y donguin resultats que semblen estranys an els experts, an els actuaris que especulen sols amb els nombres.

"Hi ha certes mutualitats que s'han creat amb una segona intenció o que han acceptat aquesta segona intenció després de fetes. Guardeu--sen.

"Tenen molts perills aquestes societats mutuals que prescindeixen d'aquell factor del cor a la vegada que d'aquell domini de la ciencia, perque poden anar a la ruina per distreure el seu capital d'aquelles necessitats, a que única y exclusivament s'ha de destinar.

"Os ensenya això els perills que poden haverhi de donar a la mutualitat una finalitat diversa de la que ella mateixa té. En aquest cas, totes les forces, totes les energies d'una mutual, el miracle mateix que l'ha fundada y la sosté, cauen per complert, se malmeten y desapareix la mutual en el moment en que admet una finalitat diferenta de la que li correspon.

"Per sort, en la vostra Mutual no existeix aquest perill, no pot existirhi. La vostra mutual es una secció d'una societat que actúa sobre diferents ordres de la vida y que té altres seccions en les que podeu desplegar les vostres energies sobre els altres fins de la vida que desitjeu perfeccionar, quedant per aquesta raó reduida la mutual al únic y exclusiu fi que la mutualitat té. Això vos dona --

la tranquil·litat de saber que les necessitats eventuais, aquelles que no son perentories ni permanents, tindran modo d'esser ateses, sense corre els perills que abans he indicat.

"La prosperitat que fins al dia d'avui ha conseguit la vostra mutual, li obra la porta pera altres empreses.

"La junta de la Secció crec qu'estudia ja la forma de millorar els - fins d'aquella y d'abreviar el camí a recorre pera conseguir alguns altres objectes y molt voldria jo que aquest camí sapiguessiu seguir lo am la mateixa forma que fins are l'heu recorregut triomfant en lo que fa referencia a les demés seccions del vostre Centre.

"iY que n'es de gran el camp que se vos obrirà quan pogueu entrar en la vida cooperativa! iL'abaratiment de la vida que vol dir la multiplicació de les necessitats satisfetes per vosaltres mateixos, y la possibilitat del crèdit pera demà, que vol dir el camí obert pera em preses pel vostre compte!

"No desmaieu per aquest camí, amics meus, però al empèndrel estudi - eulo bé en tota sa complexitat y en tots els seus detalls, porque si dificil y plè de perills es el camí de la mutualitat, més dificil es el de la cooperació. Jo comprenc que si moltes ventatges porta la mutualitat, la cooperació pot arribar a resultats maravellosos, però - essent ben entesa.

"Els perills que existeixen en el camí de la cooperació, que es --- aquell en que entrareu després de ben fonamentada la prosperitat de la vostra mutual, son perills que es necessari que tingueu previn--- guts per endavant, pera no caure en cap d'ells.

"Jo vull cridarvos l'atenció d'un modo molt especial sobre una adver sitat possible pera la vostra cooperació, el dia que la fundeu, y - que jo ja vull dar desde aquest moment per creada.

"La situació social del món que ara enlaira les grans organiscacions en perjudici de les petites, les grans empreses am grans capitals y aterra les empreses petites am capital petit, porta a una situació - de batalla, a una situació de lluita, que no es certament la més -- apropòsit pera la facilitat de la producció.

"Serà necessari -y un dia vindrà, no dupteu de que hagi de venir - una nova organiscació en la que els mals que ha portat aquesta lluita,

siguin corretgits per medi d'una organització més sabia y acertada pe-
ra regularisar les contingencies de la vida. Però avui per avui, l'a-
parició de les grans organitzacions produeix necessàriament un movi-
ment de despit, un moviment de por, un moviment de rabia, per part -
d'aquells que queden ofegats per aquestes grans organitzacions; y --
aquest es un dels perills que heu de procurar vencer per complert -
desde'l moment que entreu a la cooperativa.

"Tingueu en compte que les cooperatives de consum en una societat -
forta com la vostra, poden representar una organització gran, molt -
gran, que os dongui molts beneficis, que os fassi anar molt endavant
en el camí de la vida; però tingueu també en compte que com més gran
sigui, més pot perjudicar y pot causar lesions a les petites empre-
ses y es molt necessari que previngueu les coses de modo que aques-
tes lesions no's produeixin y que si's produeixen forsoosa y fatal---
ment, no fassin mal an el vostre moviment de cooperació, perquè ales
hores tindrieu les ales tallades.

"Quan hagueu vensut aquest perill y hagueu entrat en el camí de la -
cooperació per medi de la cooperació elemental, que es la cooperati-
va de consum, comenseu a pensar en la possibilitat de que pogueu es-
tablir la cooperació pel crèdit.

"Aquesta, en el meu entendre, es l'institució més gran, més hermosa,
que pot portar l'organització econòmica dins una societat; perquè --
fixeuvos en lo que fa aquesta organització de cooperació pel crèdit.
Fixeuvos en que'l crèdit tal com avui dia s'acostuma a entendre, no
arriba a esser en rigor de veritat, en la realitat del fet, el veri-
table crèdit, perquè què es lo que dona'l crèdit? Un valor. A cambi
de què? A cambi d'una assegurança, d'una propietat, de diners o d'al-
tres valors. Y es això purament el crèdit? Es un valor donat contra
un altre valor?

"No, el veritable crèdit es el valor donat a cambi d'un valor que ha
de venir, es un valor que's dona al treball per la seva producció fu-
tura y aquest crèdit, desgraciadament, no's trova en la societat tal
com avui està organitzada.

"Aquest crèdit es el que pot arribar a conseguir la cooperativa de -
crèdit; es a dir, que vosaltres que teniu la forsa del treball, que
es el valor de demà, conseguieu un valor avui a cambi d'aquell valor

que ha de venir el dia de demà a conseqüència del treball fundat en el valor que os han donat a crèdit.

"Y si vosaltres conseguieu això, mireu la porta que se vos obra. Vosaltres, allissonats pel treball, heu de fervos dignes, heu de dignificarvos extraordinariament y elevarvos amb aquesta mateixa educació y instrucció que haveu rebut mitjançant la mutualitat de la present associació y heu de conseguir que, per medi del crèdit de vosaltres mateixos, se vos obrin les portes de tota mena d'empreses, y essent com sou pràctics, perque haveu comensat recorrent totes les esferes del treball, podreu convertirvos en els industrials y comerciants de demà.

"Rès més d'aquest punt.

"Tots els treballs fets per la secció de socors mútuus de la vostra societat son molt eloqüents.

"Jo voldria buscar alguns exemples del desenrotllo que han tingut algunes societats semblants, que han comensat per quasi rès y han arribat a una potencia extraordinaria, perque me sembla que al costat d'elles, l'exemple de la vostra secció de socors mútuus no quedaria enrera. No he tingut temps; però he trobat un dato, y amb ell en tinc prou pera fervos veure, d'un modo gràfic, la potencialitat de la vostra secció de socors mútuus. Son els 90 serveis fets per la secció en casos d'enfermetat, defunció y cessantia.

"Sabeu lo que es això, dat el nombre de socis de la secció? Un 20% de serveis fets.

"Jo no crec, jo casi m'atreveixo a assegurar, que en el poc temps que funciona la vostra secció de socors mútuus, pugui haverhi un altre que hagi arribat a una proporció tan gran de serveis prestats en relació al nombre dels seus socis.

"Y això s'ha conseguit tenint en caixa una existencia que, si'l càlcul no m'ha enganyat, representa 7 vegades més de la quantitat que a n'el càlcul que ha servit de base pera la vostra secció de mutualitat, se necessita pera assegurar les quotes normals de les primeres que s'han de dar a càrrec de contingència. Aquest resultat es maravel·lós.

"Desde'l moment que heu arribat a una proporció tan gran de serveis

prestats amb un nombre relativament petit d'associats, es indubtable que sabreu portar a bon terme aquest ram de la mutualitat.

"Però permeteume també un plany. Jo he vist que en el dia d'avui, y son nombres que s'han publicat, sou 1600 els socis d'aquest "Centre Autonomista de Dependents del Comers y de l'Industria", però he vist també que d'aquests 1600, tan sols 470 pertanyen a la secció de mutualisme, y jo pregunto després d'això, ¿es que no han pensat tots aquells que no hi pertanyen en l'enorme importància que té aquesta secció de mutualitat? ¿Es que's consideren tan forts físicament, que creuen que en les batalles de la vida no hauràn de menester del socors d'aquesta mutualitat que vindrà'l dia de demà a auxiliarlos?

"Ah! Quants son—puc dirho perque m'he trovat en aquest càs—aquells que creientse forts y lluny de tota mena d'enfermetats, a lo millor s'han trovat aclaparats per elles! Com aleshores s'alegraríen d'haver fet aquell estalvi mediant una quota mínima com la que's deixa dins de la vostra secció de segurs, pera que les necessitats a que no's podria atendre algunes voltes, puguin esser ateses sense cap classe de sacrifici!

"Y encara que aixís fos, encara que realment hi hagués algú que's cregués tan fort, allunyat de les enfermetats, del parc forçós del treball, de l'invalidesa més o menys permanenta, ¿es que no coneix, companys, que's poden trovar en aquests casos? ¿No os heu associat pera que amb el bé dels uns se pugui remediar el mal dels altres? Doncs que'l mogui la germanor, y que entri en la mutual ab l'esperit de afavorir als seus germans. Això es lo que en la mutualitat fa miracles.

"Penseu amb els devers de solidaritat, amb els devers de germanor, y aixís com en totes les esferes de la vostra activitat, teniu dintre de la vostra societat un camí tan obert pera molts dels fins de la vida y heu conseguit extèndrela de tal modo que desde'l piset del carrer de la Boria, l'heu trasladada en aquest esplèndit palau que teniu en el dia d'avui; procureu extèndre també el nombre d'afiliats a la secció de mutualitat, que es una de les més importants de la vostra associació. Que no passi molt temps que no hi hagi cap soci que no estigui afiliat en aquesta secció. Si'ls esforços dels que han format part d'ella fins avui, han donat tant brillants resultats, no dupteu pas que si tots compreneu la verdadera transcendència d'a--

questa secció mutual y si tots os hi afilieu, aquella cooperació de consum, com a primer pas pera arribar a la cooperació del crèdit, - que ha de fer el miracle de fer baixar a la terra al veritable crèdit que fins avui no hi ha encarnat, serà prompte un fet y podreu comptar tots amb aquest crèdit pera esser cada día més de lo que sou."

("Revista Anyal", 1910, p. 17-32)

CONFERÈNCIES DEL VII ANIVERSARI DE LA FUNDACIÓ DEL CENTRE

PARLAMENT DE PERE CROMINES, GLOSANT EL TEMA DE LA SECCIÓ PERMANENT D'EDUCACIÓ I INSTRUCCIÓ, PRONUNCIAT EL 4 D'ABRIL DE 1910, A LES FESTES DEL VII ANIVERSARI DE LA FUNDACIÓ DEL CADCI

"SENYORES Y SENYORS:

"Mentres estava escoltant l'hermós parlament, la bella conferencia que os ha endressat Raimond D'Abadal, jo pensava que per ma tardansa a assistir an aquest acte s'ha canbiat l'ordre de les coses. Jo venia a fer aquí un senzill parlament; ell portava una hermosíssima conferencia; més haguera valgut comensar per mí y acabar per ell. - Com que jo en tinc la culpa, si per cas ja'm castigarèu.

"Es veritat també que hi haurà una certa proporció entre el tema - que os ha desenrotllat y el tema que os desenrotllaré jo, porque - aixís com en la secció de S. M. hi ha encare una debilitat en les - seves forses y en sa organisació per lo que'l seu parlament ha vingut a animar als socis a perseverar en aquesta bona conducta; en - cambi en la Secció d'Educació y Instrucció hi ha una tant ferma empenya, hi ha una constancia tant decidida, s'han obtingut ja per - vosaltres fruits tant sanejats, que estaria per demés que jo tingués la fatuitat de volguer darvos lliçons a vosaltres que os heu demostrat verdaders mestres en aqueixa materia.

"Per això no farà cap falta la profunditat de concepte, ni la importancia del concell; serà aquest tros de parlament, aquest bossí de parlament, ni més ni menys que lo que resulti d'haberme convidat a pendre part en vostra festa, una cosa semblant a lo que succeïa - quan se convidava a pendre part en les gestes de la edat mitjana - que's feien quan se volia celebrar alguna cosa com lo que ara celebrèm. Aleshores se convidava als més esforsats justadors, aleshores en nostra vella plassa del Born sortien els cavallers que anaven a justar en aquelles lluites bella y noblement cavalleresques.

"Jo comprenc el meu parlament d'aquesta manera, y encare que jo sigui un trist, un pobre peoné y amb aquestes pobres armes vinc a justar, sempre valdrà d'alguna disculpa el portar un amor, com duien -

també aquells bells cavallers, a una dama gentil, tant gentil y hermosa com no n'hi ha d'altra en el Món, un amor gentil a nostra Pàtria Catalunya per qual triomf en la vida de la civilització sospiro.

"He entès que'm convidabau simplement a fer una glosa d'aquestes paraules "Educació" y "Instrucció" que teniu com un dels lemes de vostra institució de D. del C. y de la I. Serà no més que una glosa de paraules, serà no més que un parlament de forma per dirigir-se a gent ja convenyuda, a gent ja treballada per l'acció cotidiana; mai amb un sentit de conferència científica, perquè qualsevol de les diàries lliçons dels vostres mestres, dels vostres professors val més que tot lo que digui aquest vespre aquest humil y pobre lluitador que va pel món encès per la flama de son ideal a cercar entusiasmes que devegades trova y altres no.

"La vostra educació té unes bases d'educació corporal.

"Jo he vist la vostra casa, les vostres instal·lacions y he vist en la Secció d'Escursionisme una reunió de fotografies que són recorts de altes empreses que se han realitzat en aquesta casa per la Secció de Sports.

"Vosaltres, doncs, que os dediqueu primerament a la educació corporal, a la educació física del vostre cos, teniu la sala de gimnasia, teniu la vostra sala d'esgrima, hi ha una sala reservada per la organització de tot lo que fa referència al excursionisme; jo encara vull veure, que vindrà un dia que vosaltres seguint creixent com heu crescut fins ara, podreu tenir també una piscina de natació, on acabeu de completar totes aquestes formes de la vostra educació física, fent de la vostra educació un espill de les institucions que's dediquen a la perfecció del cos del home.

"Y feu bé de fer-ho aixís, perquè si en alguna classe social, si en alguna mena de famílies, de reunió d'homes es necessita realment una educació completa es en la vostra, en que no solsament fan falta els coneixements de la intel·ligència y la educació de la voluntat, sinó que tant o més que en totes les altres se necessita també la resistència, se necessita la bona conformació física.

"Però al tractar d'aquesta educació del cos, d'aquesta educació corporal no penseu pas que la vostra missió sigui formar la vostra corporalitat, sigui senzillament anar a crear uns bons múscles, anar a

portar un bon desenrotllo a les vostres formes; jo crec que quan l'home s'educa en la gimnasia, l'home's forma en la esgrima o en els esports, n'heu d'aquesta formació una millora en el esperit, n'heu una millora en sa voluntat perque s'acostuma a una disciplina, el ajudar tot això a la formació d'un mètode que li ha de servir després per moltes bones y males aventures de la vida, tota vegada que per la vida social aquesta disciplina, aquest mètode, aquesta sumissió a una regla física que's ve a treure de les sales d'esgrima, de les sales dels jocs y dels esports es una cosa altament beneficiosa per la formació de la disciplina de la voluntat.

"Jo voldria també que vosaltres os fessiu ben capassos de que encara hi han altres profits a treure d'aquesta educació corporal, perque quan els grecs y els romans y els anglesos y els alemanys y tots els pobles que's preocupan fonament de la educació física, quan tots aquets pobles s'entregaven an aquestes grans empreses d'educació, no sols miraven a la millora de la forma del cos humà, sinó també a establir, a portar, no sols an aquelles que potser d'altre modo no ho sentirien sino fins fortificant an els que ho sentin, un sentiment de gloria, d'orgull en aquestes condicions de la vida corporal.

"Quan organiseu una anada al Montseny, per anar a fer un esport de lujes, quan organiseu una anada a una altra montanya per anar simplement a admirar les belleses del país, quan organiseu qualsevol carxera o quan s'organisa qualsevol festa de natació, no solsament contribuïu a la riquesa de vostres muscles, sinó que també establiu uns premis, una corona pera'l vencedor, creant, en la voluntat dels que hi prenen part un sentiment de noble emulació, que no sols en els dependents de comers, sinó en qualsevol altre classe de la societat no estaria mai per demés en totes les contingencies de la vida. Hi ha en totes aquestes batalles corporals, en totes aquestes lluites de resistència física un reforç per la voluntat, un sanejament per la vida moral.

"Vosaltres també feu educació intel·lectual y heu tingut el bon gust y el bon acert de donar an aquesta educació intel·lectual el degut desenrotllo, tota vegada que no s'ha d'olvidar que en el dia d'avui els homes potser en fan un poc massa al donar exagerada importància an aquest punt en relació a les demás virtuts y facultats del home.

"Jo entenc que, avui com avans y com ho serà per molt temps l'educació intel·lectual, continua sent el més important fonament de l'educació del home. Vosaltres, doncs, heu fet molt bé. Jo os proposo que continueu per aquest camí de donar una gran importància a l'educació intel·lectual dels vostres associats.

"No ja perquè no ho feu, sinó perquè si ja ho feu, ho fessiu encara més, jo voldria donarvos un petit consell, y es que a totes aquestes ensenyances els hi desseu no un sentit d'investigació, sinó un sentit de quelcom de útil, de pràctic per la vostra vida, perquè heu de pensar que si sempre allà ont surt un investigador hi ha una esperança d'una noble y altíssima formació espiritual humana, no sempre aquesta esperança's converteix en realitat, sobre tot quan les circumstàncies de la vida no presenten, no proporcionen un bon medi perquè aquesta realitat vingi a concretarse. Jo tinc per segur que en la major part dels casos, de cada deu els nou, seria una trista mala ventura que en un dependent de comerç, que ha de viure de la seva vida del comerç, anessin a despertar desmesuradament un instint d'investigació científica que's trovaria mancat no sols de medis materials, que amb la seva voluntat li fora fàcil obtenir, sinó mancat de medis en sa vida de relació y en els seus elements de formació espiritual; se trovaria mancat de medis ideals per poder arribar a fer fecunda aquella inclinació investigadora que li hauria suggerit, y os trovaríeu que aniríeu a parar a un defecte que no es nou en la nostra família catalana: aniríeu a parar a la procreació d'aquesta rara mena d'investigadors que en tot temps han florescut aïsladament a Catalunya.

"Quasi no hi cap art a Barcelona que no tingui els seus descobridors, que no tingui els seus investigadors. Tots vosaltres vos haureu trobat durant la vida amb algun d'aquets tristos sers que volen fer grans descobriments, que volen resoldre grans problemes, però que'ls hi manquen els medis necessaris de preparació científica. Jo'n conec un que ha publicat un llibre tot plè de fórmules aritmètiques y al llegir-lo m'ha produït un sentiment de certa bogeria, de certa incoherència espiritual en l'autor. Ne trobareu d'altres que volen resoldre els problemes de la vida espiritual de la manera més atrevida, més furienta d'investigació; y'n trobareu d'altres, y jo'n conec desgraciadament alguns, que han volgut descobrir la direcció dels glo--

bos en aquet temps en que's necessita ser un ingenier molt ben preparat, molt ben dotat de tota mena de medis y de estudis pera resoldre un-problema qu'en realitat no es un, sinó que son 50 o 60 o 100 problemes a la vegada, y aquets homes de una sola idea volien anar a resoldre tota aquesta complicada maquinaria en que consisteix avui la resolució de la direcció dels globos; en trobareu doncs pera tots - els gustos, y jo crec que aquestes troballes no son cap riquesa espiritual de la nostra terra, sinó que son fruit d'aquesta mala ventura de volguer generalisar l'esperit d'investigació quan les intel·ligències no estan encare suficientment preparades.

"Per lo tant, despertant en aquet Centre l'esperit d'investigació científica amb homes que per la seva vida no estan encaminats an això, en comptes de ferlos hi un favor, los hi faríeu moltes voltes de la darrera desgracia perque no's troben am medis per treure després els fruits que podrien obtenir d'una educació intel·lectual d'aquesta mena.

"La vostra educació intel·lectual desde'l moment que l'encamineu a fer la pràctica pera la vida, la simplificareu, y aquesta simplificació vos donarà un camp més ample, una més ampla capacitat d'estudis que si volguessiu orientarla per mètodes científics d'investigació.

"Vosaltres, per exemple, vos dediqueu al estudi de les llengües, però no habeu d'entrar en les investigacions filològiques; vosaltres - vos dediqueu al estudi de la contabilitat, però no teniu que anar a descobrir per res tots aquets nous sistemes que preocupen als sabis de la geometria sobre equacions y quantitats infinitesimals; vosaltres doneu l'ensenyansa de l'economia real y positiva, sense sembrar en les intel·ligències dels vostres deixebles un sentit de reformes socials, de futures investigacions de coses que no farien més que pertorbarlos.

"Y aixís en tota mena d'ensenyansa trobareu la possible aplicació - d'aquest mateix principi.

"Per això al dependent de comers que vingui a estudiar aquí, l'habeu de preparar pera la vida del comers, y la vostra ensenyansa no ha de ser precisament la d'una alta escola mercantil sinó una ensenyansa - de tot lo que essent mercantil, el prepari pera el comers y li doni totes aquelles idees que demà haurà de posar en pràctica dintre

de la vida.

"He vist que a més de totes les classes que avans he anomenat en teniu dugues que podrien dirse de tècnica industrial y també an aquestes habeu de fer aplicació d'aquell principi d'encaminar l'ensenyansa, no a l'investigació, sinó pel costat pràctic de la vida perque - si a la vostra classe de química anaveu a crear esperits investigadors no prepararíeu els vostres deixebles pera les necessitats de la vida industrial mentres que si vos limiteu a enfocar els vostres estudis en un punt de vista pràctic, li donareu al deixeble els vers coneixements que haurà de necessitar dintre del seu ram.

"Y això ho habeu de fer més estens, no habeu de limitarho a l'ensenyansa de la química, sinó que ho habeu d'estendre a tot un pla de desenrotllo d'educació tècnica dels vostres deixebles.

"Haureu observat que als nostres viatjants de comers els hi falten coneixements tècnics d'un gran número d'industries de la nostra terra, trobantse am grans dificultats pera competir am els viatjants d'altres païssos aont se preocupen d'aquesta formació tècnica industrial dels portaveus del seu comers.

"Jo no vull acabar aqueixa part de ma glosa sens fervos notar que - també convindria que combinessiu y armonisessiu la vostra ensenyansa d'educació intelectual am tot allò que fa referencia a les coses de la nostra terra. Perque quan un home surt pel món y vol fer una vida de comers, aquest home es en certa manera un representant de sa patria, no es tant solsament un representant de la casa que l'envia a viatjar. Quan una casa que ven teixits y està establerta a Catalunya, envia un representant a viatge, no son tant sols els teixits d'aquella casa de Catalunya lo que aquest home representa, sinó que en certa manera es un representant de tota l'espiritualitat catalana. Si aquest home el feu anar pel món sense un coneixement bastant profund de les coses del seu país, aquest home serà un viatjant en el sentit que ho podria ser un trist fonograf perque haurà après una llissó, - perque sabrà enraonar dels fils, de les ampeses, dels preus, dels transports, però quedarà bau devant d'aquella nova societat quan vulgui portar les relacions mercantils amb un diferent ordre d'idees - produït pel curs de la conversa. Seria doncs molt convenient que vos en preocupessiu un xic de l'ensenyansa donant a tots els dependents

de comers, no sols an els que van fora de la nostra terra, sinó també an els que's queden aquí, uns quants coneixements de la nostra patria, perque hem de pensar que'l viatjant de comers a més de viatjar pera una fàbrica, viatja pera el seu país.

"Aquet cuadro d'educació qu'estic fent no pot acabar aquí perque encara hi ha la necessitat d'estendre el seu camp a l'educació moral.

"Jo penso que una de les maneres d'educar la voluntat del home es ferli entendre, ferli sentir profundament la veritat de la disciplina social y això s'ha de fer, no solsament en una ensenyansa particular que podria establirse, sinó en l'explicació de tots els mestres. Tots els vostres professors haurien de fer entendre an els homes -- qu'assistissin a la vostra escola, que la societat es una màquina -- complicadíssima en la que cada un d'ells es una pessa que no hi pot mancar; cada individu hauria de compendre que no ha vingut an --- aquest món, que no forma part de la societat, per realisar tant sols un fi individual, sinó qu'es un rodatje d'aquesta immensa maquinaria que's diu societat humana que ha de contribuir a la realisació del - gran fi social.

"Si això estés fortament comprès, els homes informarien els seus actes no en un individualisme, no en un esteril egoisme, sinó que il·minats per la ideia de ser útils a la generalitat, de contribuir al benestar de sa patria, obrarien com a rodatge de la grossa maquinaria de la societat humana y prestarien millors serveis.

"Aquesta ensenyansa de moral, que crec que tindria d'organisarse també en aquest Centre, hauria d'inculcar an els homes que aquí venen a educarse, un fort sentiment d'honradesa en els contractes.

"Quan un comerciant contracta hauria d'entendre que'l contracte no's fa tant sols per la seva conveniencia, sinó qu'es una llei de relació sense la qual seria quasi impossible la societat humana.

"Si vosaltres lograveu inculcar aquest principi d'honradesa, de llealtat, en el compliment dels contractes harieu fet l'obra social més hermosa que pot ferse entre la classe de dependents del comers y de la industria.

"Arrepareu que'ls pobles que han tingut una alta idea moral d'honradesa en els contractes son els pobles que han anat més lluny en l'ex

tensió de la seva indústria y el seu comer. Quan un poble no sent - aquesta íntima fortalesa de llealtat y honradès dels contractes, pot ser podrà prosperar molt ràpidament, però la seva prosperitat acabarà també d'un modo molt ràpit. En cambi mireu els pobles més avançats en el comer y en l'indústria y veureu qu'entre el seu avens y la seva moralitat en el compliment dels contractes hi ha una estreta proporció.

"També an els deixebles de la vostra escola els hauríeu de fer entendre com a conseqüència de tot lo que vos he dit fins ara, que no hi ha ningú en el món que no tingui els seus debers dintre la nostra societat; els hi hauríeu de fer entendre que cada hu, té un lloc que li està reservat an ell; té una funció que li es propia; els hi hauríeu de fer entendre com a conseqüència l'immensa responsabilitat - que li pertocaria si tenint deber social no'l complia.

"Y aquestes son les gloses que jo vos volia fer; aquest es el pobre sermó, l'humil sermó que os volia dirigir. Si haveu format sanament el vostre cor, si haveu format vigorosament la vostra intel·ligència y la vostra voluntat sereu sans, sereu forts, sereu intel·lectuals; la vostra vida, tota la vostra existència, serà plena d'una dolça alegria que semblarà alegria de justícia, els vostres fills cercaràn la vostra ombra com una ombra sagrada, la vostra muller, quan vos caseu, vos beneirà, y la vostra patria vos ho agrairà perquè l'haureu feta cada dia més forta, més robusta."

("Revista Anyal", 1910, p. 9-17)

"L'establiment del treball intensiu en els despatxos y escriptoris ho considerem una de les més trascendentals millores que pot atànyer nostre estament en l'actualitat; y entenenho així el Centre Autonomista de Dependents del Comers y de la Industria, ha escrit aquesta aspiració en son guió de lluita, com una de les millores a assolir més beneficiosa per a sos associats.

"En diferentes èpoques de sa curta, però ja profitosa vida, ha conduit sos esforços al conqueriment de la modificació y reducció d'hores de treball; además de diverses gestions entre sos associats encaminades a escatir la major o menor conveniencia de la reforma, va arribar a convocar una reunió d'Entitats patronals y obreres de Barcelona igualment interessades en la mateixa. Representants de la majoria d'elles acudiren a la reunió, y després de molt discutir y sentir molts oferiments y molt bons propòsits, no s'arribà a concretar res; foren consultades diferentes personalitats y totes elles cantaren les excelencies de la modificació; però aquest Centre va tenir de desistir de ses bones intencions, si bé no les va abandonar, y restà disposat a tornar a la lluita el dia que'ls esperits estiguessin millor disposats o que les circumstancies fossin més favorables per a una campanya, ben convensut de la bondat de son deial.

"Efectivament, per poc que s'estudii, un se sent decantat a favor de l'establiment del treball intensiu; prescindint de que aquesta forma se troba establerta en les ciutats capdevanteres en el ram mercantil, lo qual es un argument favorable ben positiu, té la ventatja de que la dependencia pot demanar sa implantació, per quant es beneficiosa per ells y pels patrons; de manera que ni té tant sols l'aspecte interessat que caracterisen generalment les reivindicacions del treball que's veu obligat a imposar una reforma en benefici propi, però en perjudici de l'altra part.

"El treball intensiu, segons lluminós informe de persona tant autorisada, competent en aquesta materia y poc sospitosa, com don Frederic Rahola, significa estalvi d'energies y de temps. Aquesta sola manifestació, que resulta d'una certesa irrefutable, pregona eloquentment ses excelencies.

Treballant set hores seguides, ab una petita interrupció de 15 minuts per a menjar un xic, sense deixar, no més suspendre'l treball, s'eviten les molesties y gastos d'energies y s'estalvia el temps que exigeixen dos o tres entrenaments, la feina's beneficia en quantitat y qualitat y el dependent no's veu obligat a recomensar un treball del qual està descontentat, estan encara subjecte a una digestió que forsosament se dificulta o perjudica.

"Y ara no cal entrar en les raons que podriem dirne d'ordre secundari encara que ben positives, com són l'estalvi de llum, no tenir de treballar ab llum artificial, el fet de que, termenant el treball a les quatre o a les cinc de la tarda, el dependent podria viure fóra de Barcelona, estalviant lloguers, guanyant en bons aires y comoditats, y que podria fer vida de societat, tenint hores pera tot, pera dedicar a la familia, pera instruirse, pera cultivarse físicament, pera divertir-se, pera conreuar amistats, etc., etc., que de tot això n'es tant digne de fruirne'l dependent com qualsevol altra persona.

"De tot lo qual, se'n dedueix que les ventatges del treball intensiu són innegables.

"Els patrons hi guanyarien ab la qualitat y la quantitat del treball y l'estalvi de llum artificial.

"Els dependents hi guanyarien en estalvi d'energies, en major comoditats en el treball, en minva d'hores ocupades y en guany de temps pera dedicar al descans, al cultiu de l'intel·ligencia y a l'esplai del cos y de l'esperit.

"¿Què s'hi perdria? Absolutament res.

"Per això tinguerem una deliciosa alegria a l'arribar dies passats a nosaltres la nova de que una branca del nostre estament estava en vies de conseguir una modificació de treball tant beneficiosa; perquè precisament entenem, y així ho demostren estudis que hem fet sobre aquest particular, que la millora s'ha d'obtenir evolucionant y per gremis o especialitats.

"Fou per nosaltres motiu de joia immensa'l saber que en el ram de banca y borsa hi han individus que integren ses Directives que cobigen l'idea de la implantació del treball intensiu, y moltíssim més a l'enterarnos de que la dependencia d'aquells despatxos emprenia la defensa de la reforma ab coratge y empesa per la pruija del millorament que van a conse-

guir.

"A uns y altres, als iniciadors de la idea y als que hi coadjuven, tinc la satisfacció de ferlos públic oferiment de nostres humils serveis personals y de la cooperació incondicional del Centre Autonomista de Dependents del Comers y de la Industria.

"Josep Puig y Esteve"

("El Poble Català", 23 d'abril de 1910)

AL.LOCUCIÓ A LA DEPENDÈNCIA COMERCIAL I MERCANTIL

"Quan en l'any 1902 s'inicià, per primera volta, entre nosaltres, l'idea de reformar les hores de treball en els despatxos i oficines comercials, el Foment del Treball Nacional i la Cambra de Comerç publicaren un informe favorable a l'establiment de l'anomenat treball intensiu; però malgrat els positius aventatges que aital canvi reportaria, reconegu igualment per patrons i dependents; malgrat l'acceptació que en principi ne feren moltes cases de comerç; malgrat sa veritable implantació en una d'elles; malgrat els molts i bons clams de progrès que a tota hora i per tothom se senten llançar, rès s'ha establert en definitiu.

"Han passat vuit anys, i tot segueix igual. Aquell informe esmentat resta arrenconat en l'arxiu de les societats que'l publicaren; s'interrompé la replega de firmes mercantils acceptant la reforma; la benvolguda casa comercial que tingué el coratge de dur-la a cap, no veient-se imitada, se trobà aïllada i obligada finalment a desistir de la millora introduïda; en resum, el comerç barceloní serva cuidadosament l'organització del treball segons una pràctica altament bescantadora d'aquell progrés que ell fa tan semblant de cercar.

"Han passat vuit anys, i sols de temps en temps algú escrit aparegut a la premsa, algú plany eixit de qualque grupu de dependents ens hauria rememorat aquelles iniciatives de reforma, si sa necessitat no la experimentéssim cada dia i a cada moment en nosaltres mateixos. Encara existeix aquella anti-higiénica costum -defensada exclusivament per la rutina- que'ns fa perdre inutilment dues hores pel sol motiu de dinar, i a més d'obligar-nos a viure no massa lluny del treball, ens dóna lloc a digestions difícils, quals resultats patim tots, sense excepció. Encara sofrim, en general, l'incivil procediment de no deixar el treball fins a hora ja entrada en la vetlla i molt sovint a hora indeterminada i diferent segons cases, desgavell que'ns impossibilita tota relació social d'un modo regular, induint-nos a robar al descans nocturn les hores que necessitem per a satisfer nostres aficions a l'estudi, a l'esplai, al cultiu físic, a la vida de societat i a la família.

"Han passat vuit anys des d'allavors, i certament ja'n són masses per a no haver-se encara implantat una reforma que, a més de no ésser nova, -

fou desseguida i ha continuat essent sempre considerada publicament com a ventatjosa per una gran majoria de les principals persones a les quals directament afectava. I no sols en aquest llarg lapse de temps no s'ha dut a cap la innovació tan desitjada, sinó que també i de mica en mica, per una banda han deixat de complir-se els convenis fets en certs gremis de detall pel regular tancament de sos establiments, i per altra banda, tots veiem com actualment s'està burlant i incomplint la llei del descans dominical. I és que en el desig d'assolir la suma perfecció en el règim del treball en les naturals ansies de millorament de nostra classe, no s'ha d'ésser circumstancial i momentani, sinó quelcom constant i sempre despert que esperonant-nos ens empenyi paulatinament i sense estridencies a la obtenció de totes aquelles millores que, redundant en favor nostre, ens aixequin al nivell moral i material.

"Per tots aquests motius, el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria -que sempre ha encoratjat la resolució favorable d'aitals assumptes- després de consultada la opinió dels seus socis, s'ha decidit avui a intervenir-hi i a actuarhi directament amb totes ses forces, d'una manera ordenada i estudiada; començant per moure de nou la opinió i cridar l'atenció dels quefes i dependents de cases comercials; demanant l'adhessió de les entitats afines; convocant reunions parcials entre'ls dependents d'un mateix gremi o ofici; duent, en fi, la capdavantera de tots aquells actes d'armonia entre el capital i el treball - que les circumstancies facin necessaris, per a l'objecte que's persegueix.

"El primer pas d'aquesta campanya és la present 'Allocució' que dirigim a tota la dependència comercial i mercantil de Barcelona, i a la qual ne seguirà aviat una altra dirigida als patrons.

"En tot lo que precedeix, hi queden ben destriats els greus inconvenients que a tots ens causa la nostra actual organització del treball en els magatzems i despatxos comercials. Ara, lo convenient és que també vosaltres, dependents de comerç, us feu ressò de les reformes necessaries i les propagueu fervorosament. Feu-ne el tema obligat de vostres converses. Parleu-ne amb els companys, amb els amics i especialment amb vostres quefes. Feu present an aquests, si és necessari, que la petició de les dites reformes no enclou l'agror ni l'agressivitat que generalment caracteritzen a les reivindicacions del treball, fetes en benefici propi però en perjudici d'altri. Demostreu-los que en el nostre cas hi

ha benefici per a ambdúes parts. Procurèu esbrinar, amb insistència, el criteri de les cases d'igual ram que'l de la vostra on treballèu. Relacioneu-vos i acolleu-vos amb llurs dependents; procureu convèncer als refractaris. Moveu-vos; actuèu sens desmai i, sempre que us sembli pertinent, comuniquen-vos vostres impressions i simpaties, que per a encaminar-les i defensar-les en tot quant continguin de just, és pel que existeix el nostre Centre. Penseu que sense vostra adhesió ferma i resolta, nosaltres no podem fer res de profit."

"Barcelona, 1 juny de 1910.

"EL CONCELL DIRECTIU."

Full editat pel CADCI, dirigit als dependents, a començaments de juny de 1910, arran de la campanya pel treball intensiu.

("Revista Anyal", 1914, p. 139-142)

"Des de que, fa alguns anys, ve parlant-se, entre nosaltres, de l'establiment del treball intensiu, en els magatzems i despatxos comercials, poques vegades com la present s'ha donat el cas de que l'assumpte prengui caràcter de veritable actualitat. El fet de que un centre mercantil tant important com és la Borsa, i un gremi tant regulador del treball com és la Banca, se preocupin en aquests moments de dur a cap el canvi tant desitjat per la dependència barcelonina, fa que avui el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria prengui la iniciativa de dirigir-se públicament a vosaltres, quefes i gerents de cases comercials, a l'objecte de parlar-vos en favor de l'esmentada innovació, i en general del perjudicial desgavell que hi ha en tot lo referent a la organització del treball comercial i mercantil.

"I així nosaltres començarem per preguntar-vos: ¿Es que encara no esteu ben convençuts dels aventatges del treball intensiu, ja que no feu grans esforços per a establir-lo? ¿Es que creieu cegament que ell sols és profitós pels dependents i no per a vosaltres? o ¿és que us feu la trista il.lusió de que el tancar el despatx, com més tard millor, us reporta benefici?

"Ja considerem que no tots vosaltres teniu idees tan equivocades; però, no obstant, la nuesa de la realitat sembla demostrar que en gran majoria no us heu fet complet càrrec de la defectuosa organització actual, amb les moltes perdues de temps que ocasiona i el mal rendiment que produeix, les conseqüències de lo qual recauen en definitiva sobre vosaltres mateixos.

"Observèu, sino, lo que us succeix en vostra vida de societat; les moltes hores que deixèu desatès el negoci, a causa de tenir que atendre visites, gens relacionades amb ell, o que vosaltres necessiteu fer, acompanyant a la família, concorrent a juntes de les que formeu part, per a conveniències particulars, etc. I no és sols el materialisme del temps esmerçat per vosaltres; an aquest s'hi afegeix el que allavors perd vostra dependència, esperant-vos aborridament per a la resolució d'un assumpte o per a la continuació d'una tasca a mig fer. Rès pot ja imaginar-se més contrari al bon rendiment del

treball com aquest continu pendre'l i deixar-lo, i lo fadigós i enutjós que esdevé pel qui'l fa forçadament en aitals condicions. Això queda fàcilment evitat amb el treball intensiu, que deixa absolutament lliure tot el temps després del dinar a mitja tarde, durant -- qual temps podríeu dur a cap les necessitats socials acabades d'esmentar. Seria con si tots els dies acabessin amb festa. En canvi, -- les hores de treball consagrar-les absolutament al negoci, i en elles no fer ni rebre cap visita que rès hi tinga que veure.

"Altres aventatges, per a vosaltres, del treball intensiu, serien el positiu estalvi d'enllumenació i la supressió de les actuals dues hores per a dinar. Es indubtable que al rependre el treball baix el -- pès d'una digestió important, mai se fa amb gran intensitat, a-més -- de que allavors se fa necessari un nou entrenament en els assumptes del dia. De fet pot dir-se que la primera hora de la tarda s'aprofita ben poc per part del dependents i quasi gens en la majoria de vosaltres, ja sia per quedar-se més estona amb la familia, ja per la -- costum, en molts, de pendre el café fòra de casa. I està clar, la -- conseqüència indirecta és que, per vergonya de nostre comerç, són -- moltíssimes les cases comercials que a les set del vespre no tenen -- la feina llesta i han de tancar a hora indeterminada. I allí on succeeix així, ja pot assegurar-se, sens dubtar-ne, que'ls dependents -- tampoc acudeixen puntualment a l'hora d'obrir el despatx. Perquè, -- ¿quina autoritat moral tenen els quefes de semblants cases per a fer complir aquella condició tan essencial d'una bona organització com -- és la puntualitat, si ells són els primers de donar lloc al gros disbarat de no senyalar hora fixa per a plegar? Quan un dependent té la dissort de ficar-se en una d'aquestes cases i fa semblant de resignar-s'hi, per treballador que ell sia, arriba un moment en que's fon tota sa activitat i la feina'n val de menys, i com que aquests malhaurats són en gran nombre, tots vosaltres ne sofriu les conseqüències uns directa i altres indirectament.

"I si parlem del descans dominical, ¿és que'ls que us empenyèu en no voler-lo observar, ho feu amb intenció d'aprofitar-vos de la bona fè dels que'l compleixen? Quins guanys podèu trobar en donar motiu a -- violències que després tots planyem? Ja sabem que temèu perdre la -- venda forana dels diumenges; però també sabem que avui són bastantes les fàbriques que no funcionen a la tarde del dissabte, i essent ai-

xís, millor i més fàcil us seria moure-us per a aconseguir la generalització d'aquesta bona costum, en compte d'entocudir-vos contra una llei unànimement ben vista per tots nosaltres.

"I no hi ha dubte que totes aquestes deficiències d'organització i -manques de civilitat contribueixen, en sa part relativa al malestar general del vostre comerç, impedit son creixement. Per això el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria, fundat -per a procurar el millorament moral i material dels individus de sa classe, voldria veure com vosaltres reglamenteu d'una vegada la organització del treball en la forma que us aconsellem; per a que gaudint ne vosaltres sos fruits, ne frueixin vostres dependents de ses aventatges; i per a que tenint aquests més temps per a il.lustrar-se i -concurrer a les 'Escoles Mercantils Catalanes', que amb tants sacrificis nosaltres sostenim, poguem tornar-vos-els més forts i aptes -pels vostres negocis.

"Per això nosaltres us diem totes les veritats estampades en aquesta 'Al.locució', no per a mortificar-vos, sinó per a convèncer-vos de -que la reglamentació d'hores de treball és una reforma que necessitem tots plegats i per a la consecució armònica de la qual nosaltres no podem menys que disposar-nos a intervenir-hi.

"Barcelona, 10 juny de 1910.

"EL CONCELL DIRECTIU."

Full editat pel CADCI, dirigit als caps de cases comercials, a començaments de juny de 1910, arran de la campanya pel treball intensiu.

("Revista Anyal", 1914, p. 142-145)

PEL TREBALL INTENSIU

"Als Quefes y Dependents de cases industrials, comercials y Bancàries.

"Les associacions que suscrihuen, constituïdes en comissió permanent - per medi de delegats, han fet seva la idea de la propagació, y, en lo - que possible sia, de l'implantació del Treball Intensiu en els despat-- xos, oficines y magatzems de nostra ciutat.

"Aquesta bella aspiració de la dependència de Barcelona, que ho es també en bon nombre de quefes d'importants cases y que sura en l'ambient - de la ciutat, ha rebut l'adhesió entusiasta d'entitats de tan prestigi en la seva vida econòmica com la Cambra de Comers, Foment del Treball - Nacional, Lliga de Defensa Industrial y Comercial, Associació de Ban-- quers y altres afines la majoria de les quals l'han preconisada y l'han defensada com un progrés afectiu en l'organització del treball, fonamen-- tantla en raons científiques de ben fàcil comprensió.

"Essent així, nosaltres hem cregut arribada l'hora d'empendrer una for-- ta campanya en pro de la reforma, y, després de consultades variadíssi-- mes opinions respecte a la mateixa, hem concretat nostre pensament per la duració del treball en

"Set hores y mitja seguides

"(7 de treball I/2 de descans)

sens perjudici que les cases que, per les condicions del seu treball, - tinguin establerta una forma més ventatjosa, continuïn la mateixa, aco-- modantla al horari general que sia adoptat.

"Es indubtable que la reforma defensada per nosaltres es tant ventatjo-- sa pera'ls quefes com pera'ls dependents, puig permetrà a tots complir com ara, o mellor que ara, ab les ineludibles atencions del treball y - disposar de temps pera les relacions familiars o socials, així com pe-- ra'l conreu intel·lectual y físic, donant també vida a nostres associaci-- ons que tants esforços fan per la cultura dels dependents en general.

"La temporada estival es la més propícia pera comensar la reforma, enca-- re que sols sia com a prova; un xic de bona voluntat en tots y la veu-- rem realitzada.

"Nosaltres que sentim l'optimisme de la joventut y la bondat de la causa que defensem estem confiats de rebre les adhesions de les cases més importants de nostra ciutat y si aquestes responen a nostra crida - el

"1.er d'Agost vinent comensarà el nou horari

"Prèguem als Srs. Qüefes que, a iniciativa propia y responent a nostres desitjos, acordin practicar el treball intensiu, desde la data esmentada, enviïn les seves adhesions a la comissió carrer Comtal 35, y, a nostres companys dependents la seva col·laboració als nostres esforços.

"iA treballar tots pel triomf de la reforma!

"iVisca el Treball Intensiu!

"Pel C. A. de D. del C. y de la I. Adrià Presas; per l'A. de la D. M. - Rodríguez Cardenas; per l'U. P. de D. y E. de C. Fco. Canadell; per l'A. G. d'E. Enrich Matons; pel C. de M. y C de B, Y y C. A. Llanas; per la Càmera de V. y R. V. Puigmartí; per l'A. M. de D. d'E. E. Combalia, Asso ciació de V. del C. y de la I.

"D'aquest manifest, s'ha fet una tirada de 500."

("Acció" de juliol de 1911, p. 3 i 4)

QUESTIONS SOCIALS: EL TREBALL INTENSIU

"Per esser el Nacionalisme la base de tota llibertat positiva, que representa l'anlairament á la suma perfecció dels individus que'l sustenten y que'l capeixen ab tota sa integritat, no pot de menys RENAIXEMENT, qu'es íntegre portantveu del Nacionalisme catalá, d'aportar el seu entusiasta concurs á n'aquesta obra que l'incansable 'Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de la Industria' juntament ab altres Associacions análogues, ha emprés pera la reforma del treball actual, pera ferlo intensiu, reforma que si pot durse á terme, reportará grosses ventatges tant á n'els dependents com á n'els quefes del nostre comerç y per lo tant á Barcelona.

"No aniré jo á esmentar una per una les ventatges que'ls dependents obtindrán ab l'assoliment de la susdita reforma, perquè fora feina llarga, y ja s'ha posat prou en evidència desde les planes de la nostra premsa diària, però sí que partint de lo que dic en el primer paragraf ab que comenso aquest escrit, de que'l Nacionalisme es la base de tota llibertat positiva, la consecució d'aquesta reforma es un gros triomf pera'l Nacionalisme y per lo tant un gros triomf pera'l 'Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de la Industria', sustentador dels ideals nacionalistes.

"La lluita, l'esfors que representa poguer posar en vigor el treball intensiu dintre'l comerç al major de Barcelona, es gran, es un esforç de titá, perquè essent una de les causes principalíssimes que s'oposaven á aital reforma, la maleïda rutina, pera enderrocar aquesta fortalesa -- qu'está afermada en la immensa majoria de cervells de l'actual societat, es necessari un treball constant, permanent, intensíssim, els anarlos vencent un per un y ferlos hi desapareixer aquesta carcassa aclaparadora, que sempre s'ha oposat als avensos de la modernitat.

"Per aquet cop, la tasca que ab tant d'entusiasme prossegueix la Comissió de Reforma pel Treball intensiu, crec que ja té molt de guanyat, -- doncs té al seu costat les primeres entitats econòmiques de la nostra ciutat, les quines poden, predicant ab l'exemple, donar una gran forsa moral y de realitat á la susdita reforma, ajudant eficazment á la més --

prompta coronació del éxit més esplendent en que xifra les més grans esperances la susdita Comissió.

"Avant, companys! no defalliu per res en vostra noble empresa d'enlairement social, de reivindicació obrera, que trevallant aixís es trevalla per Catalunya."

Ramon del Estany

("Renaixement", 1 de juliol de 1911, p. 234 i 235)

PROJECTE DE LA SECCIÓ PERMANENT DE SOCCORS MUTUS DEL CADCI PER A LA
REDEMPCIÓ DEL SERVEI MILITAR

"Per si qualche soci no hagués rebut o se li hagués trespaperat la circular que repartirem ab l'Acció del mes passat explicant les condicions de dit estalvi, a continuació copiem íntegre son contingut:

"Els catalans patriotes, els que a tothora en nostra acció social avant posem la qüestió previa de les reivindicacions de Catalunya, jamay oblidarem y sempre recordarem a nostres compatricis, qu'una de les nostres aspiracions, qu'un dels nombres més importants del nostre programa, es l'implantació a nostra terra del servey militar voluntari, abolint per sempre l'actual injusticia del servey de quintes.

"Y es que, reflexionant una mica, no pot haver cap pare qu'estimi a sos fills, ni cap persona de sentiments humanitaris, que pugui esser partidari d'una ignominia tan grossa com ho es la d'obligar a un jove en sa millor edat a deixar son treball, sa carrera, siga de la classe que siga, y sa familia pera portarlo a la vida d'esclau y viciosa del quartel.

"Prò ara bé: els que voldríem treure aquesta absurda contribució de la sang que com bastó de ferro amenassa sobre el cap dels nostres joves - desde que venen al mon, y que durant vint anys es la preocupació de -- llurs pares, ¿havèm de permaneixre passivament mentres això no s'arregli, sense fer res pera quan menys aliviar aquest mal?

"No ho creiem pas aixís nosaltres els del Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria que ab nostres propies y reduïdes forces, treballèm sempre sens repòs pera procurar el major benestar dels nostres associats. Per això l'any passat volguent portar a la pràctica una idea exposada ab molt acert per un admirador de la nostra obra, establirem reglamentariament un estalvi especial per la redempció de quintes, quin estudi recomanèm a tots aquells que no havent complert els vint anys siguin o ab aquest motiu vulguin ferse socis del nostre Centre y d'aquesta Secció.

"A continuació copiem els articles del Reglament que expliquen les condicions de com deu ferse dit estalvi:

"Art. 64. Al objecte de facilitar pel petit estalvi la redempció del servey militar, agermanant aquest fi ab totes les ventatjes que prescriuen aquestos Estatuts, se creen les següents quotes pera tots aquells individus que essent ja socis d'aquesta Secció, o volentne esser hagin de passar encara'l sorteig de quintes.

Els qu'entrin a 15 anys	pagarán 9 ptes. mesals	(72 mesos=Ptes. 648)
" " 16 "	" " 11 "	" " (60 " " 660)
" " 17 "	" " 14 "	" " (48 " " 672)
" " 18 "	" " 19 "	" " (36 " " 684)
" " 19 "	" " 30 "	" " (24 " " 720)
" " 20 "	" " 61 "	" " (12 " " 732)

"L'import de les quotes d'aquest estalvi s'acumularàn en un compte especial nomenat 'Redempció del Servey militar,' al qual s'afegirà també els interessos que devenguin, suscripcions voluntaries, donatius y'ls beneficis de quants actes s'organisin pera aquest fi.

"Art. 65. Les susdites quotes deuràn pagarse per anys naturals, y'l soci que s'inscrigui després del Janer, podrà optar entre pagar els mesos anteriors del mateix any o esperar a primer del any pròxim.

"Art. 66. Les edats dels socis se comptaràn d'acord ab la lley de quintes, o sia: que's considerarà soci de 16 anys, -per exemple- an el que compleixi aquesta edat dintre de l'any d'ingrés.

"Art. 67. Tots els associats inscrits en aquest estalvi deuràn pagar la quota de la Secció además de les que'ls correspongui segons l'article 64.

"Art. 68. En cas de guerres, lleves generals o servey militar obligatori, la Junta entregará als socis inscrits 750 pessetes en efectiu per una sola vegada, si havien arribat a la totalitat del pago de quotes.

"Art. 69. Si un associat inscrit en aquest estalvi morís abans d'esser sortejat, s'entregarà als seus pares, germans o avis, per aquest ordre, l'import de les quotes cobrades sense interessos de cap mena.

"Art. 70. L'associat que per defecte físich, fill de viuda o altre eximent, o que per voluntat propia no desitgi continuar aquest estalvi, se li retornaràn les quantitats pagades sense interessos de cap classe.

"Art. 71. Cada any un mes abans del sorteig, la Junta de Govern convocará als associats que deguin esser quintats, acordant entre tots ells.

la forma d'invertir l'estalvi ja sia associantse colectivament en una entitat o Montepío de reconeguda seguretat, o be anant a la sort y per compte propi, també colectivament. Si s'acorda lo primer, els associats deuràn atendre a lo que fixi l'entitat asseguradora, y si lo segón, la Junta de Govern repartirà entre'ls associats que sien cridats al servey militar actiu, un mes abans del plas legal pera la redempció, la quantitat de mil cinch centes pessetes com a màxim a quiscun, sempre que ho permeti el total del capital dels associats quintats aquell any. El capital pagat per cada associat que hagi satisfet totes llurs quotes se considerarà de 750 pessetes. Si el capital de tots els associats quintats en un mateix any, a rahó de les dites 750 pessetes, no fos sufficient pera cobrir la redempció dels cridats al servey actiu, se repartirà entre aquets el total per parts iguals.

"Art. 72. Tenint en compte que'l major nombre d'associats pera la redempció del servey militar es en benefici d'ells mateixos, s'admetrà com a tal qualsevol individu que pertanyi a la Secció y que un mes y un día abans del sorteig entregui 750 pessetes d'un sol cop.

"Art. 73. Si'ls associats demanats pera'l servey militar actiu deessin afegir diners pera completar l'import de la redempció, queda facultada la Junta de Govern pera ajudarlos, sempre que'l grupu de socis sortejat hagi rendit beneficis a qual fí's portarà comptabilitat especial y per anys.

"Art. 74. Si el segur se fà per compte dels associats, sens intervenció de Montepío y una vegada redimits tots els d'un mateix any cridats al servey actiu, resultés un sobrant, la Junta de Govern se reservarà en un fondo especial de 'Resultants de Quintes' pera aplicarho si fos necessari a segones llesves o a anys que faltés capital pera completar la redempció.

"Art. 75. Qualsevol associat que deixi de pagar dintre de cada mes la seva quota, deurà, si vol continuar, abonar el 4 % d'interés anyal sobre totes les quotes atrassades. El soci que no continuhi l'estalvi y no demani a la Junta de Govern el capital a retornar que li correspongui, segons l'article 70, abans del sorteig a que perteneixeria, s'entendrà que renuncia al mateix y's consideraràn les seves quotes com augment de capital a favor dels seus companys quintats aquell any.

"Com se veu, el nostre objecte es que l'associat pugui redimirse pagant

una quantitat lo més reduïda possible, sempre menor a la que avuy ha de satisfer pel motiu esmentat.

"An aquest fi, tan bon punt s'inscriguin al repetit estalvi qualques de nostres consocis, trevallarem pera obtindre donatius y organitzar festes en benefici del mateix, car aquest ha d'esser el medi positiu de reduir les quotes fixades, perquè l'auxili sigui verdader y les ventatjes resultin de l'importancia que nosaltres ens havem proposat.

"Fixeushi bé, ab aquest socor, joves de quinze a vint anys socis del nostre Centre o els que vulguin entrarhi; estudeu lo detingudament y parleune a vostres families, perquè si responeu a nostra crida y podem auxiliarvos en aquest cas de la vida tan desgraciat, ens en sentirem orgullosos y ens donarà coratge pera continuar l'obra mutualista qu'en benefici de la dependencia catalana pensem realisar.

"LA JUNTA DE GOVERN."

("Acció", novembre 1910, p. 5 i 6)

PARAULES AMIGUES ALS JOVES NEGOCIANTS

"Que no teniu fè en l'home, en la vida, en el món, en els ideals?"

"Avans de que comenseu a escoltar les meves paraules, amics, dec fervos una observació previa. Si no creyeu am mi en la bondat del món y de la vida, en la perfecció y en la imperfecció humanes, en l'existència d'un principi moral que regeix l'Univers; si no creyeu en que'l bé, la belle sa, la bondat, la justícia, la salut, van fentse en el món un millor - lloc cada día y en que'ls homes devem lluytar pera'l triomf complet d'aquestes coses ennoblidores y divines; si no creyeu en les ventatges segures, immediates y finals, del ser honrat y pur sobre'l ser un trape-- lla y viciós; si no creyeu que com a sers completament conscients y -- lliures podem y devem controlar nostres accions y subjectarles a una re gla moral; si, malgrat les nuvolades que a voltes ens enronden, no es-- teu possehits d'un cert optimisme instintiu y reflexiu a la vegada, que vos fa anar endevant; -aleshores valdrà més que deixeu ara mateix la ca dira y vos en aneu a fer una partida de dòmino a qualsevol cafè o cassi net y vos ajunteu allí al nombre anònim dels apàtics qual hàbit més ar relat es el de malgastar el temps: el temps! aquest dò més preuhat que possehim els mortals.

"Vos parlaré del vostre trevall."

"He cregut que'ls membres d'aquest Centre havien d'estar intensament in teressats en son trevall, y que no vos desplauria si vos parlava de co ses que vos afecten directament en vostra condició de negociants. En ma discussió d'aquesta nit me proposo estimular vostre interés y vostra -- conducta am la accentuació, en coses del vostre trevall, de vells punts de vista sempre nous y am la presentació d'altres que vos seran tal ve gada poc coneguts. Am sols un cert coneixement de la pràctica y de la - filosofia del negoci y am certa perspectiva de la vida, que'l contacte am altres homes y am altres ideals que'ls nostres m'ha donat, mes -en-- tengueuho bé- sense autoritat de cap mena, vinc a parlarvos com a bon - company. Si algun cop creyeu vèurehi en les meves paraules un cert tò - dogmàtic, feume el favor d'abscriure el dogmatisme a la forma del llen guatge y a ineptia en la expressió y no a l'esperit de lo que vos digui.

"Parlo pels joves de cor."

"Malgrat el ser 'Paraules amigues als joves negociants' el nom am que s'ha anunciat aquesta conferència, es possible que alguns dels qui vos heu sentit cridats y que heu acudit aquí aquesta nit hagueu traspassat ja'l cancell de la joventut. No hi fa pas rès; si conserveu encara la inquietut d'esperit dels joves -el veritable licor de joventut del qual la joventut del còs n'es sols un vas- y si possehiu ademés una certa plasticitat moral que va am ella, aleshores les meves paraules van endressades a vosaltres tant com als vostres companys més juvenívols. Mes si decás trovessiu aquestes paraules una mica puerils, recordèu que parlo als joves y que vosaltres heu vingut sols a escoltar com parlo als joves.

"Una tasca es noble si s'executa am esperit de noblesa.

"Alguns de vosaltres sabeu prou bé que ni en aquest Centre ni en vostra professió hi soc jo un intrús. He passat una llarga temporada de ma joventut fent en una casa de comers lo mateix que molts de vosaltres feu ara y conec a la gent dedicada al negoci en empleus alts y petits tant bé, probablement, com la majoria dels qui m'escolten. Jo sé que molts joves dedicats als negocis estan quelcom descontents de la seva feyna -no li troven bé'l gust;- no per ser ella una feyna sino per ser la mena de feyna qu'es, segons ells creuhen. Per de prompte, aquests joves consideren la seva feyna molt inferior y menys noble que la d'un advocat o apotecari y's dolen de que no se'ls hi dongui una consideració semblant a la dels joves de carrera. Tal volta aquests joves trovin realment en diferents coses motiu fundat pera son descoratjament. Mes som molts els que creyem que la preparació pera un treball no determina pas sempre l'agradabilitat del mateix; es més aviat l'esperit am que s'executa lo que'l fa noble o innoble, profitable o malaguanyat. Una tasca gran y digna pot tornarse miserable si's fa am un esperit mesquí; y una tasca insignificant pot ferse noble y plena si s'executa am un esperit ample. Ni tampoc les feynes en sí son en general bones ni dolentes, agradables ni desagradables, sinó que son les aptituds d'un mateix y l'actitut que s'adopta vers elles lo que les fa l'una cosa o l'altra. Y durant els darrers temps he vingut a la conclusió de que'ns cal parar molta atenció en l'actitut que més o menys inconscientment adoptem en nostre treball, si volem trovar en ell la satisfacció a que tots els que trevallem hi tenim dret.

"Veuré, doncs, si'n surto bé de reconciliar aquests joves negociants am

la seva feyna per medi d'un cambi d'actitut vers ella -si logro que se la mirin d'una manera més dignificada.

" 'El negoci no té entranyes.'

"Es una dita de tots coneguda la de que 'el negoci no té entranyes', y si'ns tombem cap als negocis am ull observador, moltes vegades ens inclinem a creure que, en efecte, la dita casi té raó. Mes el mer fet de que una cosa sigui, no es necessariament prova de sa justícia ni de sa fatalitat. Me penso jo que tots voldriem que'l negoci tingués entranyes, y'l punt important aquí pera nosaltres es veure si això es realment possible. Signes hi ha ja en l'horitzó de que en una societat futura millor educada y més justiciera l'honradesa serà, si no condició única d'èxit en el negoci, quan menys una de les indispensables.

"Lo que vol el comprador es vendre.

"Ara, tal com estant les coses en nostra societat, la proposició es diferenta. Aquí teniu, per exemple, un productor o un negociant am un cert article que ofereix al públic, y veyem que son únic interés es l'interés personal particular: vendre; vendre am el major guany possible -fer diners. La conveniencia del comprador poc la considera'l venedor, y's creu aquest que'l seu art, ciencia o manya ha de consistir en fer quedar al comprador un article qu'ell vol vendre, sense mirar si li convé o no al comprador. Comprador y venedor no son pas dos amics tractant d'afavorirse mútuament sinó dos estranys, l'un dels quals quan menys, tracta de treure tot el suc possible de l'altre. Al trovarse cara a cara, comprador y venedor se consideren com enemics en camp de batalla; cada un vol obtenir pera sí'l major profit possible a expenses de l'altre. La víctima es generalment el comprador a qui l'arma del regateig, feta necessaria per aquesta manera de fer negoci, serveix de poc. Y lo mateix que passa entre comprador y venedor, o una cosa molt semblant, passa entre empleador y empleat.

"'El negoci pera el consumidor', es el nou crit.

"Aquesta es la manera vella, tradicional, de mirarse la cosa -una mica exagerada potser. Ara bé, no podriem trovar una manera més nova y més humana de miransho? - Tenim l'article a vendre y la manya del venedor: No serà qüestió d'augmentar, no la manya d'aquest sinó la vendibilitat de l'article? No'ns cal acostarnos més y més al tipu d'article 'que's ven

tot sol', perque omple un buid o perque satisfà mellor que un altre la necessitat a que se'l dedica, y no serà qüestió d'allunyarnos al mateix temps del tipu de venedor (o organisació) que, a causa de sa gran manya, ven tot lo que li passa pel cap vendre, per inútil o d'us superflu que pugui ser al comprador? Fer el punt de mira les necessitats del comprador en comptes de que'l venedor o fabricant, valentse de sa posició de domini, fassi cas omís del comprador y miri no més sa conveniencia personal: heusaquí la qüestió. Es la democratisació del negoci en lo que's refereix a les relacions entre productor o provehidor y consumidor. Es el crit de 'el negoci pera'l consumidor', traducció del crit 'el govern pera'l poble' en lo politic y 'la escola pera'l noy' en lo pedagògic. - Es el reconeixement del fet de la solidaritat y cooperació humanes, -- fins ara casi inconscientes. Es la religió maridada amb el negoci, es - la transcripció moderna, en aquesta esfera, del 'estimeuvos els uns als altres' de Jesús. La paraula 'enganyar' s'ha d'esborrar del vocabulari dels joves negociants y s'ha de substituir per la paraula 'servir' -per la paraula y per l'essència que la paraula encarna.

" 'Business is not business' .

"Refutant la dita anglesa de fama universal 'Business is business' equi valenta a la nostra ja citada 'El negoci no té entranyes', escriu, una revista americana aquestes nobles paraules: 'Business is not business'. Business (el fer negoci) es guanyarse bé la vida y fer del món un lloc millor pera veurehi. Després d'això el fer negoci es divertir-se (is fun); divertir-se de debò, com sab ben bé tot aquell qui té un negoci prosper - y honorable. El negoci es el millor joc (game) que existeix. A l'home - qui no gosa del trevall a que està dedicat se li escapa lo millor del - viure. Aquell qui no sab veure que l'executar el seu trevall honesta-- ment y bé, per humil que sigui'l seu lloc, es una veritable adició a la suma de benestar y felicitat dels homes, està perdent la retribució més preuhada del seu trevall. Negoci vol dir articles honestos a preus ho-- nestos presentats favorablement al comprador que'ls necessita y entre-- gats am promptitut. Lo qual sembla ser igualment aplicable als articles del capellà, als del comerciant y als de l'obrer. L'home de negoci, lo mateix que'l de professió, pot fer del món un lloc millor pera viurehi. Y'l seu deber es ferlo millor".

"El negoci pot y deu ser humanisat.

"El text americà vos diu, am més precisió y forsa de les que jo sabria usar, algunes de les coses que jo vos volia dir aquesta nit: que'l negoci pot y dèu ser humanisat, es una d'elles. Mes no entengueu pas aquí - per humanisme quelcom sentimental y fora de la realitat, quelcom manso y passiu, sinó quelcom viril y fins agressiu, plè de simpatia; y no una simpatia ploranera sinó una simpatia de paraules encoratjadores, d'o--- bres entusiastes y sinceres y fins de rialles amples y sanes.

"El negoci tal com deuria ser, es humanisme o una manifestació d'humanisme. Es a dir, exactament lo contrari de la falsa concepció popular y corrent en nostres dies del negoci, que s'expressa en anglès dient 'Business is business' y en català, una mica menys veladament y am més desvergonyiment, 'El negoci no té entranyes'. Si, diguemho ben alt, el negoci té entranyes, o les ha de tenir, -unes entranyes ben sensibles.

"Els 'hidalgos' ja han passat de moda.

"Els sigles que'ns han precedit en nostra historia, especialment els sigles XV y XVI, tenen gran part de la responsabilitat en aquesta apreciació baixa del negoci. Els nostres hidalgos, y els de tot arreu, no tingueren més que un soberbi menyspreu per tot lo que no fos les arts militars, qu'ells consideraven supremes, y especialment pel comerç y per la manufactura. Tots recordareu el brillant estudi sobre la qüestió catalana, aparegut no fa gaires anys. Mes tot això, sortosament, ha passat ja, y avuy les arts de la pau triomfen en tots els païssos cultes, mentres les de la guerra van cada dia més a recó.

"El problema es un pecat d'ignorancia.

"Mes, apart del sediment que aquesta vella concepció dels hidalgos pot haver deixat en la consciencia social y lo que pot influir nostra actitud envers el negoci, jo crec que al fons de la qüestió hi jau més que rès un pecat d'ignorancia, aquest pecat que es a casa nostra el més capital. Fem negoci d'una manera empírica y rutinaria, coneixent poc, no ja sa tècnica sinó sa mateixa essencia com a fentmen social, y no havent nos fixat may en son valor biològic dins de la societat. Si al pensar - filosòficament del negoci, vegessim en ell tota sa llarga evolució desde'ls humils comensos de la societat y tota sa força potencial actual - de regeneració y creixensa de pobles nous, no toleraríam per un moment que se'l pogués considerar despreciable y, sobre tot, ens cuidaríem nos altres d'ennoblirlo am la nostra actuació dintre d'ell.

"El sentit del treball. Parla Mr. Dewey

"Me permetré citar a continuació unes paraules molt justes de l'educador americà John Dewey que fan referència a n'aquest mateix punt de la inconsciència referent a sa significació social, ab que generalment executem tasques que no mirem com a gaire agradables. Diu Mr. Dewey en sa obra 'L'escola y la societat' després d'una discussió sobre treball manual:

"Plató parla en algun lloc de l'esclau com a un que en ses accions no expressa ses propies idees, sinó les d'algun altre home. Es ara el nostre problema social, encara més urgent qu'en temps de Plató, que'l mèto de, l'intenció y la comprensió existeixin en la consciència del que fa un treball; que la seva activitat tingui pera ell una significació. -- Quan les ocupacions dins de l'escola son concebudes en aquest sentit ample y generós, no puc fer altra cosa que admirarme de les objeccions que tan sovint se senten, de que tals ocupacions estan fora de lloc a l'escola perque son materialistes, utilitaries o servils en sa tendència. A vegades me sembla com si'ls que fan aquestes objeccions visquessin talment en un altre món. El món en que la majoria de nosaltres vivim, es un món en el qual cada hu te un lloc y ocupació, en que tothom fa quelcom. Alguns som encarregats y altres som subordinats. Mes lo important, tant pels uns com pels altres, es que cada hu hagi rebut una educació que'l posi en condicions de veure en el seu treball diari tot lo que hi ha de significació gran y humana. Quants empleats no son avuy més que apèndices de les màquines que fan operar! Això pot atribuirse en part a la mateixa màquina, o al règimen que dona tanta importancia als productes de la màquina; mes s'ha d'atribuir en gran part també al fet de que'l treballador no ha tingut oportunitat de desenrotllar sa imaginació y sa visió de simpatia referent als valors científics y socials que's troven en son treball.'

"Aquesta falta de simpatia pels valors socials, humans, del treball que un fa, a que s'aludeix en la cita de Mr. Dewey, té gran part de la culpa de nostra concepció poc noble del negoci, ja que la forma sola d'aquest, sense el fons, es realment poc simpàtica y propensa a prostitució.

"El negociant es un servidor dels homes'.

"'Business is business' pot haver sigut el lema d'una bona part dels co

merciants de les velles generacions, -els fracassats, moltes vegades. - Mes vosaltres, els joves negociants, els homes de demà, els futurs puntals d'aquesta terra que tant estimem, es forçós que enmotlleu vostres accions en el nou lema de 'El negociant es un servidor dels homes'. El negociant, y'l metge, y'l mestre, y l'advocat, y l'empleat y tothom qui trevalla.

"Perque humanisar el negoci y'l trevall en general vol dir ferlo honrat y sincer, lo qual a son torn implica l'adopció d'un punt de vista social. Semblant punt de vista exigeix un sentit de solidaritat y simpatia humanes en el negociant, y en son cas en el trevallador; es a dir, el -reconeixement de que ell es també un membre viu de la societat, además de negociant; sense qual societat ell no prosperaria ni sisquera existiria com a individu y a la qual deu ajudar directa y indirectament, en conjunt y a cada un dels seus membres am qui tingui ocasió.

"L'interés del servit.

"El comerciant, l'industrial, el metge y en general tot trevallador en tota professió o ofici es un servidor públic, tant com l'empleat de l'estat o del municipi es, o deuria ser, un servidor públic. Rendir un servey, pel qual se reb una retribució deuria ser la consideració capdal; y no fer un servey perque es necessari ferlo si's vol obtenir una desitjada quantitat de diner. D'aquí's dedueix la conclusió racional de que ningú deu dedicarse a ocupacions que no beneficien a la societat, y el seu corolari que ningú deu dedicarse a ocupacions que danyin a la comunitat de que forma part.

"De manera que l'èmfasis en el negoci, que avans quedava sobre'l lucre del negociant, passa ara sobre la satisfacció adequada de les necessitats del comprador, qui es a la vegada un de tants membres de la comunitat. Avans la consideració que's feya'l negociant era: 'Quines manyes puc emplear que'm fassin vendre més del meu article y que'm fassin guanyar més diners?' Ara es: 'En quin article o ocupació puc guanyarme la vida que al mateix temps millor sigui un bé pera'ls altres?' o bé 'Quin tipu del meu article pot servir y satisfer millor al consumidor, o quina necessitat té aquest encara no provehida, o mal provehida, pera la qual jo pugui produhir un article adequat?'

"Ay del món si no hi haqués idealistes!

"Si pogués llegir les vostres ments en aquests moments estic casi segur

que en algunes d'elles hi llegiria l'escepticisme produït per molt de lo que vos vaig dient. 'Paraules d'un exaltat, d'un idealista, d'un que no ha tocat may el negoci ni té idea clara de lo que es en la pràctica, -y rès més'. Això es lo que alguns de vosaltres estareu pensant, segurament, en aquests moments, de lo que estic dient.

"Si per 'idealista' voleu significar un 'home d'ideals', aleshores jo - tinc a gran honra el veurem qualificat d'idealista; y crec pertanyer al grupo dels que un bon amic meu ha batejat am el paradoxic nom de 'idealistes pràctics'. Car heu de saber, amics meus, que'l món pertany, en - últim anàlisis, als idealistes y que aquests, tard o d'hora, son sempre els pastors dels homes que no ho son. Ay del món y dels homes si no hi hagués idealistes!

"'Honesty is the best policy'.

"Y en quant al meu coneixement pràctic de lo que'ls negocis signifiquen, ja sabeu que jo he pertenescut en un temps al vostre número y que no fa pas gayres dies que he deixat de respirar l'atmosfera del poble nortamericà ahont l'element negoci hi es en major proporció que en les atmosferes dels altres pobles. Y es precisament mentres respirava aquella atmosfera del Nort Amèrica quan vaig apendre aquestes teories que vos he exposat. Y es allí ahont he vist que la majoria de negocis solids y -- prosperos descansen sobre una gran màxima, veritable pedra angular, qu'es l'antítesis de 'Business is business'. La noble màxima es 'Honesty is - the best policy -'L'honradesa es la millor norma de conducta, es a dir, la que dona millors fruyts'. Y he vist que en aquestes cases -cases ben vistes y estimades de tothom, a diferencia dels trusts- tenien sempre - preferent l'interés y desitj de servir al públic y de serli útil, en su - plir ses necessitats de la millor manera. D'això en resulta una mútua - confiança entre comprador y venedor admirables.

"Ens manca esperit de servey.

"Aquí ens queixem a voltes de que'ls negocis no van bé, y jo he pensat moltes vegades que la culpa pot ser, no de que'l negoci no dona de sí - sinó que nosaltres no'l sabem portar amb aquest esperit de servey. --- iQuants sastres, sabaters, advocats, metges, arquitectes, etc. no tenim aquí que's guanyarien la vida millor de lo que se la guanyen ara, si - sols tinguessin en compte, per exemple, el cumplir escrupulosament la - paraula donada en comptes de fer sofrir retards y més retards als seus

clients! ¿Qui no s'hi vestiria a casa d'un bon sastre que vos entregués els vestits el dia que vos els promet?

"'No'm molesta que'm feu preguntes'".

"Y això pot aplicarse no sols al negociant propiament dit -al comerci-- ant y al industrial- sinó que també al empleat o dependent. Vaig a rela-- tar un cas autèntic, succeit als Estats Units, que ilustra admirable-- ment les ventatges en un empleat d'aquest esperit de servey públic. --Hi havia en una petita estació de ferrocarril un quefe y taquiller a la ve-- gada, el qual, fentse càrrec de que ell era allí no pera cobrar un sou sinó pera servir al públic, va idear el posar a la finestreta de ven-- dre'ls bitllets un rètol que deya: 'No trouble in asking questions' (No'm molesta que'm feu preguntes). La gent se sentia convidada a demanar to-- ta mena d'informació que aquell empleat pogués donar, y aquest contesta-- va am molt gust y amabilitat totes les preguntes. Era precisament aquest esperit de servey lo que li feya el treball agradable. Succehi, doncs, - que un dels quefes de la companyia va passar un dia per aquella estació, y ell també va llegir el rètol que havia posat aquell honest empleat de-- munt de la finestreta. Feu unes quantes preguntes pera veure quina mena d'home era aquell, y aviat se va convencer de que un home amb una acti-- tut tant excelent pera'l treball, era malaguanyat pera un càrrec tan hu-- mil. Y als poc dies rebia l'empleat noticia de que la companyia li ha-- via obert un càrrec important hont poguer desenrotllar millor ses ener-- gies; y desde quell dia sa carrera ja fou feta. El seu petit rètol, fill d'un punt de vista enlairat, humà, de la seva tasca, havia sigut causa de que'l descobrissin els gerents de la companyia. Servint al públic -- amb amor es com servi millor a la companyia y a sí mateix.

"¿No fracasen els honrats?"

"Mes alguns de vosaltres, fermes en la vostra, esteu a punt de replicar-- me: 'Tot això va molt bé pels Estats Units, mes a casa nostra ja es di-- ferent. Y si no, aquí teniu el testimoni del gran número de persones - honradíssimes que han fracassat en els negocis, exemple que no sembla - pas apoyar la vostra teoria d'humanisme en els negocis'. Sí, es cert - -vos responc jo- que molts bons han fracassat en aquest camp d'activi-- tats humanes; mes aquest fet no es necessariament en sí un argument en contra de la meva teoria.

"En primer lloc cal distingir, y hem de convenir en que bò y honrat en

un cert sentit antiquat de la paraula -es a dir, bèn y honrat passiva--ment, egoïstament casi- no sols no son sinònims de humanista en el sentit nou, social, que comensem a donar a la paraula, sinó que ben sovint fins resulten antinònims.

"No tothom serveix pera negociant.

"En segon lloc -y aquesta es una raó de pès- hem de recordar que'l negoci, contrari a lo que molts creuen, es a la vegada un art y una ciencia, y no quelcom que tothom pot fer sense estarhi preparat y sense tenirhi vocació. Probablement el noranta per cent dels bons que han fracassat y estan fracassant en el negoci, ho deuen a sa ignorancia de l'ofici, a sa manca de geni pels negocis, si no ho deuen a sa indolencia y falta d'energia. Tenen probablement, els tals, el temperament sentimental, que'ns hem acostumat a anomenar d'artista, de poeta, de literat, etc., -son esperits contemplatius; y'l negoci, tot ell moviment, -tot ell acció, tot ell lluyta, tot ell trasbals, tot ell sagacitat, vol diligents primer que tot y rebutja'ls contemplatius. Aquests s'erren de camí al ficarse al negoci. Altres camps més apacibles resultarien més apropiats y pròspers pera ells.

"Encara no vos convenso.

"Mes encara després d'haver fet dispensacions per lo que vos acabo de dir, de que'l ser bèn en el sentit ortodox y vell no vol dir necessàriament ser un amador real dels homes y de que un dels requisits d'èxit en el negoci es l'estimar-lo, el tenirhi vocació; -després d'haver acceptat aquests dos punts- quedaran segurament encara senyals d'escepticisme en les ments d'alguns de vosaltres, y vos resistireu potser a convenceus -del tot de que en la pràctica dongui sempre bon resultat el partir de la teoria de que'l negoci tingui o hagi de tenir entranyes.

"Els mals d'avuy demà seran eliminats.

"No hem d'oblidar que nostra societat, brillant com es en molts respectes, es en altres grossament deficient, y ses imperfeccions produeixen malajustacions socials que fan en molts cassos impossible l'èxit del negoci amb entranyes -no tinc inconvenient en reconeixer això. Mes aquests malajustaments- qu'en altres pobles son ja molt petits y insignificants- aniran minvant en nombre y en importancia a mida que anem caminant en avant, aixís que més rígids principis ètics vagin dominant en tots els -

campes d'activitats humanes; y això, diguemho de passada, es obra de --
tots y de cada hu. Els mals d'avuy seran demà eliminats: ¿no ho creyeu
vosaltres aixís? Avuy la manca d'educació adequada es sovint suplerta,
en els negocis, pel desvergonyiment y per la carencia d'escrupols; mes
demà, quan major educació existeixi y l'immoralitat no's necessiti pera
suplir faltes de preparació, aleshores el triomf en el negoci serà inde-
fectiblement del més alert y del més socialment amorós -del mellor cris-
tià, en un sentit ample y modern.

"Més negociants honrats de lo que vos penseu, triomfen.

"Me penso qu'en aquesta qüestió, ens inclinem més a buscar bons entre'ls
fracassats y dolents entre'ls triomfants, que a ferho de l'altra manera.
Gireu la vista cap als negociants de vida pròspera, y estic segur de que
podreu descobrir fàcilment entre ells un nombre més important de lo que
sospiteu, d'homes que a sa llestesa y habilitat uneixen els principis -
ètics més acceptables. Fins jo mateix vos podria ara citar noms de co-
merciants a qui he conegut més o menys, y que molts de vosaltres també
coneixeu, que's troven en aquestes condicions. Tal vegada algun d'a---
quests negociants m'hagi estat escoltant aquesta nit, y hagi trovat que
la tesis que estic defensant es cosa ja molt vella y qu'ell ha tingut -
present tota la vida en sos negocis. Als Estats Units, a la gran terra
dels negocis -pais d'altra banda molt calumniat per raó de les immoral-
itats de les grans corporacions, - hi ha milers y milers de negociants, -
alguns d'ells ben importants, que basen el negoci en un esperit de ser-
vey social y que troven, com ja s'ha dit al principi, que per aquesta -
raó el negoci es una gran font de goigs; además d'una font d'ingressos
considerables. Com se despren del texte americà qu'he citat més amunt,
el negoci es allí una mena de sport al qual homes y dònnes se llensen am-
passió, una mena de foot-ball que, com aquest, se va purificant de mica
en mica del brutalisme que pugui contenir. Y's llensen als negocis aque-
lla gent més pel joc en sí y pel goig del triomf que per l'afany de di-
ners.

"Vosaltres joves negociants...

" Vosaltres, joves negociants, esteu destinats a posar a prova el prin-
cipi que vos estic anunciant. Equipeuvos bé, apresteu totes vostres --
energies, y veureu com no pot fallar. Y havent treballat y triomfat d'a-
questa manera, vos haureu fet mereixedors de tanta consideració y esti-

ma com el millor home de carrera.

"El bon negociant es avuy el gran patriota.

"Nostra terra necessita ara negociants que sàpiguen sortir triomfadors de la lluyta. El bon negociant es avuy el gran patriota, com ahir ho fou el bon guerrer. Les nacions antigues estaven fundades en la guerra, en la conquesta y en l'esclavatge dels vensuts; mes les nacions lliures d'avuy tenen per base més ferma la producció y'l negoci, y no'ns estranya que la causa més freqüent de les guerres d'avuy, entre nacions, sigui el negoci y l'expansió nacionals. Y es que la riquesa d'una nació - la constituïa ahir els esclaus, els resultats d'una conquesta militar; avuy el negoci organitzat, el treball lliure, es la primera font de riquesa nacional: això es un lloc comú. La major part de la cultura d'una nació depen avuy, directa o indirectament, de la bona marxa dels negocis d'aquesta nació. La riquesa nacional es la nodridora -la dida, si no la mare- de la cultura d'una terra. L'honorabilitat y el valor social dels negociants triomfadors se veu ben clara al Nort Amèrica, hont - els Carnegie, am ses fundacions y deixes, son una veritable providencia pera la cultura nacional.

"L'esperit d'humanisme ha de permear el treball de tota mena d'homes honrats.

"Tornant al punt central d'aquesta conferencia, deixeume repetir aquí - que no es sols en els negocis que l'esperit d'humanisme ha de portar al triomf y a la joia; sinó que lo mateix ha de passar, y passa en realitat, amb els afers de l'advocat, del mestre, de l'estudiant, del polític, del metge y de tot membre conscient y sà de la societat. Aixís, per exemple, el mestre que més y millor treballi en sa tasca amb un fi ètic - en vista, amb consciencia y amor, ha de ser a la llarga el de més èxit, el més volgut y'l més honorat.

"Nostre caràcter té de ser integral.

"La nostra personalitat està massa fragmentada. A casa som uns, entre'ls amics uns altres, al carrer uns altres, a l'iglesia uns altres y en els negocis encara uns altres. Y pera cada una d'aquestes ocasions tenim - uns principis, una moral, un modo de pensar y un modo de fer diferents. Això es fals; nostre caràcter té de ser més integral. Nostra filosofia, nostra ètica y nostra religió, ens han de portar a una conducta cons--

tant y consistent per tot arreu. La filosofia de la vida té de ser una pera cada individu y ha d'imperar sobre tots els actes de la vida d'aquest individu, inclús els negocis. El negoci té de ser una cosa homogenia y continua de filosofia, moral, religió, etc. Lo que estaria mal fet a casa, ho està també a la casa de comers. El negociant pare de familia ha de seguir a la oficina la mateixa moral que segueix en la llar. El negociant ha de ser el mateix idealista del cercle d'amics o del centre social.

"Espanya... problema d'ètica.

"A ma humil manera de veure, la crisi actual d'Espanya es en el fons - una crisi d'ètica, que ja'ns ve de lluny. Perque hem perdut de vista - certs principis fonamentals, eterns, sense'ls quals es impossible tot - progrés en una societat regida per ideals de justícia, la política s'ha corromput, el bé nacional s'ha postposat al bé individual, els interessos de la cultura s'han postergat y tota la economia nacional ha defallit.

"La victoria serà del més pur'.

"Cal que tota la vida nacional s'assenti sobre sanes bases ètiques, si volem que ella se vigorisi y sigui lo que té de ser. Aquesta es tasca - individual tant com colectiva. Que cada hu de nosaltres se vigili a sí mateix y's fassi càrrec de sa propria conducta. Fomentem la cultura individual, en comptes d'esperar que'ns vingui de fora una regeneració, - donada per mans agenes. Pensem, meditem, estudiem; ajustem nostres actes a la raó, en comptes de deixarnos guiar per l'instint cec o per les sollicitacions exteriors; perseguim avants que tot un ideal de moralitat. En aquests moments critics per que estem passant aquí a Catalunya, necessitem cada hu de nosaltres un acte sobirà d'energia en aquest sentit. Sent la prosperitat econòmica la base de la cultura en lo social, es a vosaltres, joves negociants, a qui cal empararse primer d'aquest missatge, segurs de que aquí, com en altres llocs, la victoria serà del més pur."

Conferència pronunciada per Heladí Homs al CADCI, dins del cicle d'Educació Civil, el 12 de novembre de 1910.

("Revista Anyal", 1911, p. 45-60)

EL FET DE LA PERSONALITAT

"Es ben evident que la teoria de les seleccions es anterior al seu il·lustre preconisador dels temps moderns. Probablement, l'esglay que va produhir la seva científica enunciació fou degut a que la regla qu'esmenta l'Emerson de que 'en cada treball del geni hi reconeixem els propis - pensaments rebutjats' va tenir aquí una aplicació magna. En veritat, qui gosa dubtar de que en aquell món clàssic de filòsops y savis s'hi perfila clarament la idea de que la naturalesa progressava més per un treball constant de depuració que per la creació espontània de les formes existents? Les primitives doctrines de la transmigració de les ànimes - ne son una bella mostra. La teoria o filosofia atòmica dels antics epicurians n'es un altre. Com es possible que l'enteniment humà no s'hagués endevinat a sí mateix en el curs de les centuries? Si hi ha qualche encadenament màgic entre la mentalitat d'un inspirador dels Vedas y la d'un Darwin es justament aquest: la perpètua selecció y la seva virtut operativa.

"L'home primari contreu el seu seny pera encabirhi la monstruosa concepció d'un comensament soptat. Per ell la historia es un registre d'instants idèntics repetits am la mateixa absurda ineficacia desde que'l primer de tots va produhirse per virtut d'una voluntat providencial. L'home dúctil prefereix esmunyirse per les vastes sinuositats de les modificacions, computant el fet am l'idea, retrovantse a sí mateix en cada objecte exterior com si la consciencia de que se sent dotat fos la pauta hont l'armonia universal vol empremtar els moments de la vida de cada cosa pera reconeixers una per demunt del desori de notes variades y rejuvenir-se en essencia mentres el temps se fa vell y les formes s'esvaheixen y retornen am noves adicions y empelts d'immortalitat.

"L'enteniment del home vagant per aquest món infinit qu'es una extensió d'ell mateix havia d'esser mantes vegades víctima del vèrtic que cau com a penalitat demunt d'aquells que confonen la poderosa rotació planetaria am un bògit de viciosa y insignificant circumvolució. Per això l'home va sentir necessitat d'orientar la seva agulla d'acort am l'eix de la terra y de crearse una subconsciencia que destruint l'irritant estatisme del temps y del espay el transformés en una escala de relacions matemàtiques les quals determinarien la seva situació històrica y geo-

gràfica, es a dir, la perspectiva y retrospectiva que presentava l'infini envers l'home, prenentlo a n'ell com a centre necessari. Aixís com la naturalesa se reconeix una en l'home, també l'home se reconeix un a través de les incontables generacions y aquesta mateixa unitat revertida li serveix de distinció, d'element fraccional, de relació de la extensió. La unitat percebuda en aquesta doble faysó com a qualitat absorbent y com a propietat desintegrant es la consagració del acte present com a eficient col·laborador de l'acte continuu; es, per dirho en poques paraules, la expressió de la existencia concreta. Per això els qui com Pitàgores han prè per punt fonamental la unitat divisora han hagut necessàriament de buidar les llurs conclusions dins d'un concepte d'unitat total; y els qui com Xenofanes han percebut un tot indistint han hagut de concloure que'l tot es la soma de les parts o de les unitats distintes.

"Aquesta aparentment inútil tautologia té un objecte: el de dirigir l'atenció envers el fet significatiu de que l'home inclogui dins d'un sol concepte d'unitat la idea del tot y la de la part. Plotinus, l'oracle de la savia doctrina de la Emanació, ja brega ab aquesta semblant deficiencia de les nostres facultats determinadores. Perque si percibim distintament y clara un tot y una part no tenim un concepte independent per cada cosa? Es que'ls lliga una existencia única. Com deya el mateix Plotinus, es la propietat de cada principi l'engendrar això que'l segueix y engendrarho en virtut d'un poder inefable el qual se pert en sí mateix. Y per això ens es possible la idea de una continuació y no'ns ho es la de un comensament o una fi; per això ens es possible la idea del infinit y no'ns ho es la de una limitació o un trencament.

"Els antics ho digueren una vegada per sempre: Natura non facit saltum, la naturalesa no fa salts. Desde aquell instant la idea de la evolució orgànica no podia restar immanent y havia de passar del estat d'inspiració o sugestió al estat de verificació en que Darwin va col·locarla. Ab ella se fa possible la comprensió de la vida y la seva varietat poliforme. Destriarem els raigs del sol, sotjarem l'acció individual de cada un d'ells, però no lograrem may separarlos del conjunt. No conseguirem ni mentalment fer abstracció de les relacions vitals inherents a cada cosa. El mes minúscul bri d'herba que gosa apuntar demunt la superfície del planeta es una malla activa y substancial d'aquesta gamma infinita. Enclou en sí el tot y s'enclou dins del tot reciprocament. Per això -- l'home considera aquell bri d'herba com a una unitat, car veu en ell el

cumpliment y el cumplidor de una necessitat trascendental perque'l judi ca en ses relacions am la vida total que son la justa mesura del seu va lor actual. Es un esquitx d'existencia que posa en expectació a totes - les altres formes vivents, car no es solament la continuació per virtut d'una insòlita forsa hereditaria, sinó també la expansió per l'adapta - ció del medi. Se desprèn del mateix fet de la seva existencia el de que com més pura sigui la forsa embrionaria y més dèbils y propicis trovi - els elements assimilables més activa serà la seva virtut vital fins que a forsa de sofrir y d'acomplir el procés constant de la selecció devin - drà un jorn l'orgull de la naturalesa.

"La selecció es la eterna y laboriosíssima condensació de la inteligen - cia universal. Totes les adaptacions poden relacionarse am ella; lo que manca averiguar es si totes s'hi relacionen forsosament. L'adaptació es tant sols una fase del gran procés y cal no confóndrela am l'adopció, - qu'es quelcom arbitrari y estrany als fins de la selecció. La nostra mo - nística concepció de la naturalesa no'ns permet separar l'efecte defini - tiu de tota adaptació del objecte intrínsec de la selecció per aparent que sigui el fet de que aquells efectes sovint se manifesten en sentit contrari o regressiu. Malgrat la inflexibilitat de les lleys, la vida - se mou dins d'elles en una incessant fluctuació; mes, malgrat totes les intermitencies, el pas de la ley se'ns manifesta ab una progressió in - falible envers un sentit determinat y totes les fallides que notem en - el curs de les seves aplicacions son altres tantes manifestacions de - lleys inconegudes, l'existencia de les quals no perjudica la intuició - perfecte de la ley fonamental.

"Desitjavem no més consignar el pas de la ley de la selecció pera rela - cionar la infinita varietat de la vida am el fi últim de la naturalesa. Ella anirà desplegant les seves forses secretes pera enrobustir als -- sers que secondin els seus fins utilitaris. Ella cerca unitats que la - representin y quan les trova li plau confrontar les unes am les altres per veure si del topament o de la conjunció n'eixirà una nova unitat - que desenrotlli tot el llur poder superadicionat am qualitats insospita - des. La naturalesa multiplica dividint, però cada fracció es un progrés, un complement més perfecte del tot y per lo tant més vitalment lligat - am aquest tot. Ella obra la via, y dona l'impuls, y confirma sensible - ment a cada nou'aveng que'l millor camí per viure la vida total es viu - re la vida propia, y la millor faysó de devenir universal es adaptar - al propri esser tot l'univers.

"Cal remarcar que l'estat d'esser adaptador o adaptable es dependent en la vitalitat del esser. Es contingent però no voluntari. No es tan per obra d'afinitat y repulsió com per efecte de superioritat y inferioritat. El diamant resisteix l'acció del foc quan el carbó simple de que's forma hauria sigut fet cendres cent vegades. La depuració, el treball secular de la naturalesa, si no altera la essència, transmuda les qualitats, perfecciona. Pera arribar al climax del esser no n'hi ha prou am existir: cal persistir, es a dir, permaneixer, perseverar en la solució de vida que's resòl en la cosa. Cal, com se diu propiament, viure.

"Y aquest es el dò suprem de la personalitat. Sota la besada poderosa de la natura hi viu tot, fins lo aparentment estàtic, el poder aflictiu de la inercia. Però la personalitat es no més la part positiva de la naturalesa y es en conseqüència la emmotlladora y adaptadora de la part restant. Es l'astringent poderós que consolida en sí y lo oposat a sí. S'assimila tot lo existent y tot alena a través d'ella. La personalitat es un doll de vida que devalla del infinit y fecunda les entranyes xorques. Es lo que perplexa els esguarts y posa les penses en activa fermentació. Es la llum que fins en la seva ausencia deixa reverberacions pera que no poguem concebre la foscor absoluta; es l'impuls que estableix el moviment y quan es lluny encare duren els seus efectes màgics; es l'afirmació que al passar escampa emanacions que no deixen rebrotar la negació no més quan va articulada per un altre afirmació més clara y més directe. Es la unitat rodolant demunt la superfície de les coses y engrandintse com una bola de neu, somantho tot a sí mateixa, devenint al cap d'avall la representació del tot en un conjunt breu y tangible.

"Recomensem. L'home es al cap de la línia ascensional o al fi de la línia descensional. Tan es que l'home representi l'ascens com el descens de la naturalesa. El fet es -ningú podrà negarho- que l'home es el darrer mot d'aquesta natura que parla en les seves obres, la darrera fórmula d'infinit condensat, el més sòlit epítom de l'acció universal. La seva inteligencia es el blanc de la finalitat que impulsa als més remots objectes; sembla un punt cèntric envers el qual apuntessin tots els reflectors de totes les llums. L'home no es pas una limitació del poder de la naturalesa, car no es un poder estrany a ella ni tampoc la seva obra definitiva; es emperò la seva sinopsi més complerta y la seva expressió més atrevida.

"Per això no'ns cal recórrer a l'antropomorfisme, ni ascriure a l'home

atributs imaginaris pera dignificar la especie. L'home qui sotja el pas dels estels y heu esment de les més secretes gestacions no es una criatura providencial eixida del caos, sinó un punt matemàtic que clou un cercle portentós. Ell ho sab qu'es el centre de tota relació y coordinació y que si may fos expelit del planeta el món restaria un amalgama incoherent y absurda. Ell es la mesura providencial, la computació inequívoca, la recreació de tota cosa. Vulgueu veure l'home en lo qu'es y lo que representa: es una contracció de l'univers, representa tot l'univers, car sense ell l'univers no tindria consciencia del propi esser. - El seu destí es el gradual domini de la vida per la vida. L'home excedirà la seva excelsa representació com menys l'infinit s'hagi de contraure pera encabirse en ell. O reciprocament: les potencies del home s'aixamplaran com més cooperi am la lley de selecció, es a dir, com més voluntariament y directa copsi y s'assimili l'acció intrínseca y extrínseca de les coses. Més clar: com més comers hi hagi entre l'home y el tot, més total y perfecte devindrà l'home y més humà y perfecte devindrà el tot.

"No's pot concebre com hi ha qui's rendeix al pessimisme y a la fatalitat en una vida d'esplendor y magnificencia com la nostra. Voleu dirme quins son els defalliments de la molècula que trevalla obstinadament al compàs del temps y de la lley vencent totes les contingencies y resistencies, acomplint una modificació, executant implacable la preconcepció de forma y contingut que va establirse en lo remot de les etats am un plas justament determinat pera passar a la categoria de realitat conclusiva? Y l'home, el món organiat, qui entra en la combinació universal en calitat de forsa positiva, que ha d'entendre y ferse responsable d'una dinàmica trascendental, qu'es la soma y resultant de totes les seleccions, l'home's deixa trontollar per les indecisions, y fa marrades, y exaspera y provoca als elements ab queixes y planys d'esclau irre---dempt! Agullonemlo com a un covart. Diguemli qu'ell ha rebut la representació total del univers y que ha de cumplir la recíproca si vol que l'acció que l'ha produit sigui complerta. L'home ha d'encomanar a tot l'univers la seva representació. L'home ha de personalisarse en l'infinit, ha de fer sentir la seva presencia en lo més íntim y remot de la naturalesa. Ha d'esser difús y compacte a la vegada, ha de voler tastar de tot y que tot tasti d'ell, ha d'expandirse y concentrarse en un constant aspirar y respirar que posi en joc tot el poder de la naturalesa.

"Això es viure y progressar, això es tindre personalitat. Mostreuli la cosa y el món us dirà el seu nom. Quan un home complert fa ressonar -- aquí les seves petjades els mateixos estels se fan ensà y enllà y la - terrà s'allargassa pera que les seves accions prenguin volada. L'home - equilibrat -el gran home- estableix tot seguit de naixer relacions am - l'infinit. Per ell hi ha un sol moment d'existència: la eternitat. Y - aquesta eternitat es are. Y en aquest are hi esmersa tota la virtuali-- tat del seu esser. Es aixís com les seves accions devenen grans, fent - respondre cada una d'elles al sentit més íntim y més pur de la seva àni- ma. La qualitat d'esser sinceres, d'esser estrictament personals, fa - que aquestes accions responguin al sentit íntim de l'ànima universal y s'incloguin per sí soles en la cadena de la immortalitat.

"La personalitat se té però no s'obté. Es un dó massa poderós pera po- guerse comprar ab estalvis y privacions. Es com la inspiració poètica, com la intuició científica, com la forsa muscular: no se'n pot passar - assignatura. Però lo mateix que aqueixos altres dóns, el qui la té ha - d'exhibirla, li sortirà enfora per humil y tímit que sigui. Generalment se revela en la tranquila resolució que acompanya els actes d'una vida. Prescindeix de les regles convencionals, de les condicions externes y - del parer dels homes, contra el qual gayrebé invariablement se manifes- ta. La personalitat es la inspiració de l'ànima individual aplicada als actes comuns de la vida. No li costa cap esforç mantenir un principi, - car aquest dimana de lo més pregón de la seva naturalesa y no es rès -- postís ni emmatllevat sinó una derivació algebraica perfectament rever- tible. Avença gens embarrassada ab el volum de la propria grandesa y - may se plany de que al seu pas hagi tirat tanta cosa per terra. La pure- sa dels seus actes li dona un poder irrefragable y impregna el circumam- bient d'emanacions que anastessien als febles d'esperit, als objectes, al mancats de distintius personals. La personalitat obrant per compte - propi no devalla may al nivell comú ni passa el perill de l'absorció. Es com un sol que llensa resplandors sense cap extorsió y que a tot lo que cau dins de la seva òrbita l'obliga a giravoltar al seu entorn y a viure de la seva llum.

"No podem triar entre Ptolomeu y Copèrnic. L'univers va trovar el seu - centre avans de que nosaltres vinguéssim a pendre esment de les seves - lleys, car de trovarlo o no depenia la seva existència. Homes hi ha -- aquí en la nostra terra que cerquen llur centre lluny de sí y als quals

la llur desorientació els incapacita pera tota acció positiva. Aquests se despullen dels seus atributs d'home pera poguer esser com els altres o com els altres volen que siguin. Porucs, am l'esguart extraviat, sotjen els moviments y els judicis dels altres pera enmotllar la llur actitud al gust del amo. May consulten el llur interior, ni escolten la veu secreta qui'ls hi diu que tot el món està en ells, que s'ha d'esser fidel a la propria condició y qu'hem de lluytar am els instruments nostres y no am els dels altres que son precisament destinats a combatre'ns. Es de miserables degenerats això d'evitar la topada passantse a l'enemic y es de justícia que aquest els tracti com a esclaus despreciables. Pero no'ns espanti el nombre dels esma-perduts per considerable que sigui. Aquells qui rondan pels boulevards freturosos d'amagar la llur divina procedència o s'arrossequen per les catifes dòcils al fuet del llur senyor, embadalits tots am lo foraster, contents de passar per lo que no son, no s'estalviaràn la topada que'ls llurs càlculs creuen haver defugit pera sempre. La naturalesa no tolera la reproducció de semblants paràsits y seran llurs propis fills els qui els escupiran la cara. Aquest exemple se repeteix cada dia a tot arreu del planeta y la seva esborronadora freqüència hauria d'haver escarmentat a tots els pobles y a tots els individus contra tota falsificació o apartament del propi caràcter. Precisament es aquesta major o menor forsa de reversió lo que determina el valor de la personalitat ancestral, o reciprocament -com diu En Darwin- determina si les variacions o modificacions ulteriors son de consistent durada. La naturalesa perpetuisarà per demunt de l'albir dels homes totes aquelles qualitats que més responen al seu avens y consevació. Y els qui hem portat una vida de promiscuitat y pecadora tolerancia durant successives generacions ens trovarem al cap-d'avall desmembrats de la cadena reproductora y repudiats pels principis puritans dels nostres fills.

"No cal que cantem a l'home si aquest home ha de representar una massa plàstica y no una soma d'unitats de representació específica. Desde'l moment que l'home es, cregueu qu'es necessari al fins de la seva existencia el que ell actui demunt de les coses y no que sofreixi impassible l'acció de les coses. Y pera que l'especie progressi convé que tot individu cuidi de sentar la base de la seva diferenciació envers els altres y no els punts de coordinació y identitat que'l subjectin a les lleys fatals de la massa. Convé a la nostra vida, com l'ayre que'ns nodreix, el que copsem y intensifiquem la nota d'antagonisme qu'es la pri

mera revelació del esser individual o propi quan ens trovem en presència d'un altre esser qualificat pera la lluyta que hem vingut a consumir sobre la terra. Convé que siguem uns rebels y inconformats tota la vida si no volem caure en la baixesa del esclavatge. Convé que la nostra escomesa sotragui a tota la humanitat y que ningú pugui ignorar la nostra presència y que embestim am fermesa encare que's confabulin en contra nostre totes les divinitats de totes les mitologies. Sols aixís podrem cantar la representació del home, dret demunt la seva roca, de cara a la timba, escoltant com un etern Pitàgores l'armonia de les esferes. Ell no necessita doblar el pas, ni cercar am la bruijola a la mà la capital del món. La terra que trepitja es la única terra santa, la que dignifica am la seva petja y ennobleix am el seu treball. Sense mourens del nostre tròs no'ns cal més que'l constant exercici de la nostra voluntat pera posar el jou a totes les providències que disposen les successives metamorfosis y fer que aquestes responguin als nostres fins utilitaris. L'home, l'èmul del gran Locke -el pare de la filosofia experimental- qui dorm en tranquila ignorancia respecte de hont ve y ahont va y no cerca rès més que cooperar am la vida general posant a contribuir totes les seves potències; aquest esser extraordinari incapàs d'excepticisme y fallides qui fa sentir tota la seva força èpica y am la constancia de l'aiga perfora la roca y representa a la fi un agent natural de gran valua! Aquest es l'home representatiu qui parla per tota la humanitat y la obliga a declarar que la orientació qu'ell marca es un progrés y que convé seguirlo.

"Jo no sé si aquest exemplar d'home es possible a casa nostra. Una collectivitat que te caràcter propi y l'amaga, un poble que està en dupletes respecte a si's conformarà o no a esser lo qu'es, una consciencia nacional que sembla que hagi hagut esment d'una gran errada de la naturalesa que convé corretgir no pot pas esser una soma d'individus capassos de deixar la llur marca personal en la factura de les civilitzacions esdevenidores. Si tenim en compte el migrat us que fem dels nostres atributs diferencials pera afirmar la vida en una forma més y lo propensos que som a valernos del verb y elements d'altri pera manifestarnos al reste de la humanitat, trovarem esplicable el que hi hagi qui cregui que'l llevat de català que li ha tocat per herencia es un article negatiu que dificulta el seu accés a la humanitat. El que un esser aixís se senti isolat y distanciat per abims del reste dels homes es un senti--

ment molt posat en raó. A n'aqueix monstre li escau que digui que vol -
 esser home avants que català. Essent fruyt de l'aberració li escauhen -
 totes les aberracions. La humanitat y la personalitat de un poble deu -
 hen estar en relació molt directe si hem de judicar per Catalunya, hont
 una y altre estan en estat incipient. Y el llur paralelisme ens el con-
 firmarà la comparació de Catalunya am els pobles directors de la humani-
 tat que son are, com en tot el curs de la historia, els pobles que més
 culte han rendit a la llur personalitat o nacionalitat. Es ver que aquí
 fa sigles que fem de comparses innecessaris, llogant el nom, la màscara
 y l'habillament pera concorre al mercat universal a xopluc de la respon-
 sabilitat del vehí, coneixent a l'home complert no es més que per refe-
 rencias, ignorant el valor de la personalitat, practicant durant sen--
 gles generacions un atentat constant contra la vida general al cohibir
 en lo més reculat del nostre esser amorfe totes aquelles caracterisaci-
 ons que'ns son propries y les quals, seguint les lleys naturals, hauri-
 em d'expandir y fortificar car son lo més noble que tenim y en cert sen-
 tit son la nostra única vida possible. Perque es aquesta la situació, -
 es per lo que's fa difícil compendre el valor de la personalitat. No'n
 tenim exemples, ni'n coneixem el tipu. En realitat estem tant lluny de
 possehir aquesta forsa individual que quan veyem una manifestació cata-
 lana misericordiosament tolerada diem que Catalunya avensa. Avensa am -
 l'aquiescencia del enemic qu'es com dir que va dret al precipici. Si no
 visquessem tan lluny de nosaltres mateixos sabriem que tot allò que --
 no's guanya desde la oposició y per imposició de la propria forsa no'ns
 ha de fer cap profit y es al cap-d'avall el regoneixement explícit de -
 la nostra impotencia. Dugues potencies veritables se retopen francament
 y se mantenen l'una enfront de l'altre en constant beligerancia. Quan -
 se tolera al adversari es que's considera que ja no ofereix cap perill.

"L'imperialisme català! Valenta frase en boca d'aquells que s'hi encami-
 nen a través de detestables humiliacions y conxorxes polítiques! Cata-
 lunya avensa per ells: avensa envers la seva degradació y obliteració.
 Jo us dic que la personalitat no pacta, ni tranzigeix, ni necessita --
 adoptar aquesta o aquella actitud. No necessita captar misericordia, ni
 sotjar oportunitats, ni imposarse com un malfactor per sorpresa y a xo-
 pluc de la fosca. Sempre la veureu manifestarse d'una faysó rectilinia
 proclamant la intranzigencia com a base del seu esser. Sempre la veureu
 viure y reviure a través y malgrat totes les circumstancies desfavora-
 bles. Sempre la veureu ressorgir indomable, segura de que ella dona va-

lor y adjectivitat a tota forma de vida com si fos el noumenon que cercaven els vells filòsofs, la secreta virtut que informa tot fènomen y - tot progrés social y natural. No ha de viure y revivre, si es pura vitalitat?

"Nosaltres aixequem la pols y després ens queixarem de no veure la -- perspectiva' deya En Berkeley. Uns quants segles d'inanició y pusilanimitat han entumit les nostres facultats y, com a les aus casolanes, de tan no ferles servir les nostres ales ja no responen a la llur utilitat natural. Com una esperança lluminosa els poetes evocaren en un moment - suprem la nostra ingènita personalitat y trontollaren els nostres sentiments els quals obehint a la lley inalienable sentien la força de reversió furgant per les entranyes nostres. Però'l clam se pert y la nostra nacionalitat esdevé fossilisada en una darrera temptativa a reconquerir la vida plena. Però avans no s'estingeixi la veu redemptora ens caldria meditar qué serà de nosaltres quan haguem perdut la nostra significació de catalans. ¿Ahont ens retrovarem? Ens conformarem a descompondre la nostra ànima y a oferir la seva evanescència al no-rès en tribut a la seva qualitat d'inefable? Mireu que manca no més una petita aleació de la pèndola! Mireu que la nostra indiferència d'imbècils ens predisposa a la mort y a la extinció y no a la reacció y a la vida!

"Responsabilitat es un derivatiu de personalitat. No hi ha cap valor -- real que no tingui un terme de computació. Som lo que volem esser. Omplim la nostra biografia d'accions nostres personals y responsables o fem d'ella una parodia simiesca y barroera de les accions dels altres. Als qui parlen d'universalisme com si la catalanitat fos incompatible -- am l'universalitat els hi hauriem de fer dir a quina latitut comensa -- l'univers. Els hauriem de fer adonar de que la data en que Catalunya des apareix de la historia universal es justament aquella en que va perdre domini de sí mateixa, la data en que desapareix la seva personalitat política y renuncia a tota responsabilitat civilisadora. Desde aquella hora trista el nom de Catalunya no ha tingut altre valor que l'històric, y'ls catalans, com a tals, som igualment absents del progrés de les -- etats modernes com de la permanència de les injustícies socials.

"Catalunya no hi es reconeguda en el concert universal porque tampoc es reconeguda entre nosaltres. Y Catalunya vol que la seva veu ressoni per que té molt y molt pera dir. La seva plana es en blanc, la seva obra es inèdita. Quan la exposem als quatre vents el món se quedarà meravellat

de tanta riquesa. Per això ens cal rebutjar tota sofisticació del nostre caràcter y ens cal servir la identitat personal en aquell sentit filosòfic que fa de l'aiga la identitat del oxigen y l'hidrogen. Pera -- que 'l món s'enriqueixi am la nostra eflorència cal que la nostra composició sigui pura y que anem a lo més pregón de la nostra ànima a cercar allò que volem mostrar a la humanitat expectant. Mireu com En Diego Ruiz anuncia el Manament de la Nació: 'Sigues ben be tu! Tu y no un altre! Tu mateix! Feste la lley! Sigues una voluntat, un poder, un destí!' Am aquesta base incommovible podem entrar en la lluyta universal, el resultat de la qual En Spencer bateja amb inspirada concisió: 'la supervivencia dels més adequats'. Si ens divorciem de la lletra del manament -- som derrotats per endevant y aquells qui lluyten ens absorveixen y ens fan servir de trinxera. Y si no, digueume: quin profit n'ha tret Catalunya d'haver parit am dolor aquests genis que s'han produhit en llengua forastera deixant que la propria degenerés a un lamentable estat de barbarisme? De què li valgué a la catalana terra l'haver donat a la humanitat dos talents de la categoria d'En Vives o d'En Balmaes si durant tota la llur vida varen despreciar ostensiblement la inspiració etnogenètica que devallant a través dels segles freturava un orgue d'expressió directe pera mostrar al món la gran potencia de la rassa? Què no haurien sigut aquests homes si fidels a la llum original que partia del centre de l'ànima llur s'haguessin ofert a condensar en formes de pensament -- l'element nutritiu de la consciencia popular en sengles centuries d'isolament; si haguessin portat al mercat universal revestit am l'armadura dels llurs coneixements el substratum d'aquesta filosofia del seny qu'es la subestructura del caràcter català y la causa primera de la seva resistència? Y are, digueume: Qui parla dels llurs sistemes? O millor dit: aont son? Es ben bé que aquests genis patien del greu mal de no creures dins del món si romanien dins de l'ànima llur; patien d'aquest mal qu'es el nostre mal genèric de creures que la llur nacionalitat destorbava -- l'assoliment de la normalitat. Conseguien lo que's proposaren: es a dir, no discreparen de les tendencies vulgars de la època, feren feyna mansa y descaracterisada, no foren cap nota discordant. En un mot: eren genis y volgueren passar per mitjanies.

"Al costat d'aquests dos noms, En Llull es una potencia qui va presentar se am desentonació de barbre y per aquest mateix fet va esbadellar una albada nova. L'història de la evolució humana's trencaria si's volgués

prescindir d'ell. Y es evident que aquí, a Catalunya, En Llull no es so-
lament la pedra angular de la nació antiga sinó que li escau un lloc -
preeminent en la formació de la nova nació esperitual. Aquella agressi-
vitat franca, oberta, que corre de cap a cap de les seves obres es la -
estridencia que caracteriza als qui se senten fortificats dins de sí ma-
teixos, la tranquila possessió de la propria ànima que descobreix als -
predestinats. Un home aixís podia dir amb aquell ayre de ingenuitat en-
cisadora que 'cor que s'alegra de la bellesa y bonesa qu'es fora de sí,
be's deu alegrar d'aquella qu'es dintre de sí'; y fidel a n'aquesta be-
llesa y bonesa interna podia despertar en els altres una grandesa d'ab-
negació y sacrifici pera la veritat propria com la que ha fet immortal
al més gran dels seus deixebles, En Giordano Bruno.

"La nostra historia -com totes les histories- es una llissó que espera
esser apresada. Aquesta obcecació nostra de salvar avans que tot els pre-
caris interessos no'ns ha deixat avalorar degudament el fet eloqüentís-
sim de que mentres hem descuidat la nostra llengua y la nostra personali-
tat ni un sol de nosaltres ha tingut acceptació mundial. Y en cambi, -
tot just es un infant la nostra renaixent literatura y ja tenim un Ver-
daguer y un Guimerà que troven totes les fronteres obertes. Y el cas se
repetirà en tots els ordres de la vida. Aquesta constant apelació dels
científics catalans al mercat peninsular y sudamericà, aquesta eterna -
postergació de la nostra llengua en tractantse d'obres d'utilitat gene-
ral, no ha trovat fins ara cap compensació adequada ni tan sols la pecu-
niaria. Els llurs noms no s'han inscrit encare en el temple de la fama,
ni la humanitat té d'agrahir a n'ells cap progrés remarcable. Emperò -
qui no se sent retornat al món de la esperança quan veu obertes al de-
vant seu obres com les de l'Alzina, d'En Font y Sagué o d'En Patxot? Ca-
talunya treyent el núvol com un nou Miquel Angel sent generar les lle-
vors de la que ha d'esser veritablement la seva ciencia. Ella present
que l'home que no necessita despullarse dels seus vestigis naturals pe-
ra rebre la inspiració de la ciencia es un home que compta am doble for-
sa pera transmètre-la directament y pura al seu prohisme. Ella ho veu -
que aquell home està en bons termes am els secrets de la naturalesa, -
car la seva atenció y intuició personal no ha de bregar amb els destorbs
posats per l'artifici. Ella parla al nostre cor en l'obra d'aquests sa-
vis y la emoció que'ns desperta es per sí sola un ver triomf científic.
Sembla que un ressò pregón ens digui am joyosa cadencia: aquesta es la

nostra ciencia. Y el nostre esser participa de la gran obra am més plenitud y els nostres sentiments meravellats de sentirse en contacte am una veritat diàfana, sense vestimentes exòtiques, se convencen de que ells també son uns col·laboradors de la vida general y senten pruhija de noves veritats y de nova llum.

"Com ens cal seguir als nostres comptats homes de ciencia y fer sentir la nostra vital compenetració am l'obra llur, encerclarlos d'una tal faysó que no resti una sola escletxa per hont entrar el defalliment! Per ells recobra la nostra personalitat instruments de sensible influencia universal y la nostra Catalunya recobra per ells responsabilitat en tal grau qu'ells son el barometre que indica el grau de concienciació a que ha arribat un poble. La llur sort es la nostra sort. Sense ells el Manament de la Nació resta sense efecte, car fora una inútil retòrica - la excitació a la possessió absoluta de sí mateix en aquell qui manca - consciencia del propi esser. Fortificats am l'antorxa de la exaltació - poètica encare conseguiríem servir en moviment l'espectre de la nostra personalitat, emperò fora una escena denigrant veure'l vagar com un foc-follet oferintse a la commiseració de tota la humanitat. Es la nostra posició científica la que pot alterar la essencia de les coses y quan brollin de nosaltres veritats d'aquelles de les quals el món no pot prescindir veurem com aquest té un sol camí pera assolirles: venir a nosaltres.

"Heus-aquí el programa de tots els qui capeixen el valor de la personalitat. Heus-aquí el programa dels fills de Catalunya: fer que'l món hagi de venir a nosaltres, fer que'l món necessiti de nosaltres, fer que'l món no pugui prescindir de nosaltres. Els temps han escampat per tot Catalunya un neguit, el qual els optimistes traduhim com a pressagi de grans esdeveniments. El primer o els primers que van dir Catalunya, personalitat de Catalunya, no posaren el postulat com a part del llur programa porque sabien de sobres que per lley natural el precedia. Els llurs actes foren una nota discordant que deixà al món en sorpresa. Aleshores hagué esment de que existíem. D'aleshores ensà que està amb expectació. Son els nostres actes y els dels nostres fills els que han de determinar el nostre valor y la nostra representació enfront de la humanitat. Ella, els espera pera decidirse a venir a nosaltres o a girar nos la esquena per un sempre.

"La vida ens ensenya y d'ella hem d'apendre. Hem tirat la pedra y no po

dem amagar la mà. Hem de sebre per què ho hem dit que volíem esser y -
que 'ls nostres destins eren gloriosos. Hem de comensar are mateix per -
guanyar tot allò que està al nostre alcans y veurem com els horitzons -
s'aixampren, com hi ha sempre móns verges y insospitats pera mantenir -
les ansies d'avens y de progrés en l'ànima incessant. Contemplem la vi-
sió del home sondejant l'infinit, conquerint espays, deixant arreu de -
la terra la taca inesvargible del seu alè personal. Nosaltres podem es-
ser com el qui més, car no es la nostra situació geogràfica, ni la his-
toria de la nostra rassa, la que està en contra nostre. Es aquesta afa-
sia desesperant lo que 'ns condempna. Som nosaltres mateixos que no re-
cordem el Manament de la Nació que temps ha furga per invadir els nos-
tres dintres: Sigues tu mateix; tu y no un altre. Sigaho a tot arreu y
a totes hores: en el pensar, en el parlar y en l'obrar; en la ciencia y
en l'art, en l'industria y en el comers, en la vida privada y en la vi-
da pública. Ni la Nació ni l'individu coneixen altre catecisme pera -
aixampar el llur radi geomètric de poixansa. En la lluyta per la vida
no s'hi pot entrar am miraments ni indecisions. Cap moment passa en va
y el moment present es sempre el més important. Hem arriuat fins aquí -
passant per tots els graus d'incidencia y es hora que reconeixem que la
nostra condició no consent la reculada y que hem d'acceptar sincerament
que la nostra personalitat està en pugna am totes les demás. Sospenem -
aquesta xorca xerrameca d'igualtat y fraternitat que afalaga la nostra
naturalesa femella y aigaleix la nostra sanc y ablaneix els nostres mus-
cles. El que siguem tots germans y d'una sola especie no altera les --
lleys fonamentals de la vida que donen la preponderancia al més fort. -
Ens convé aclarir si som dels forts y això no més ho pot decidir la --
lluyta franca y resolta. Un poble individualista com Catalunya no pot -
renunciar a titul tan excels que 'l colocà entre 'ls lluytadors isolats -
dotats de propria suficiencia, que res pidolen, ni res matlleven, que -
vensuts y tot tenen pit pera seguir declarantse rivals irreconciliables.
Germà contra germà, poble contra poble, cooperem am les nostres forces
personals a la lluyta universal, al proces de depuració y selecció, a -
la supervivencia dels més adequats, encare que tot això impliqui la nos-
tra total desaparició d'entre les formes viventes. Sapiguem d'una vega-
da si som dels destinats a perpetuisarnos o si som no més uns parassits
mal-contentos que vivim de tolerancia y de misericordia. Hi guanyarem -
tots en que l'anormalitat s'acavi y no atribularem més la humanitat am
les nostres queixes y planys. Mentres la vida avensa nosaltres perdem -

el temps en equilibris com si depengués de nosaltres el que's compleixi o se retrassi la realització dels grans destins. No ho creguem que podem passar desapercebuts de la vida universal y que podem fer us del nostre esser en la mesura que'ns plagui. La personalitat no coneix termes de -tranzició, car, com ja queda dit, la intransigència es la base del seu esser. Y el problema de la personalitat de Catalunya, com el problema - de la personalitat de cada un de nosaltres, se conté en dos mots d'una irreductible contra-equivalència: o esser o no esser. O com deyen uns - homes purs y forts que han fet estol y han fet època: o tot o rès."

Conferència a cura de Manuel Serra i Moret, pronunciada al CADCI, el 21 de gener de 1911.

("Revista Anyal", 1911, p. 77-92)

L'ESCOLA Y LA VIDA EN LA FORMACIÓ INTEGRAL DE L'HOME. EL CAS DE LA CATALUNYA D'AVUI

"Ens trobem en temps de Pedagogies. Arreu del món es un problema capdal el de la formació del home, puix en la manera de ser d'aquest estrema - la creixensa de la nació y el progrés dels pobles. Sembla talment com - si la tasca del humanisme que pot ser sols va comensar a ser eficaç en coses d'educació, vulgui avuy concretarse y definirse en la intervenció resolta del desenrotllament dels nois perque els homes se fassin, no se gons les fatalitats cegues d'ambents medis y naturaleses, sinó obeint a lleis descobertes per nosaltres y posades al nostre servei. Se sent una gran necessitat de no deixar com fins ara a la ventura o a l'incert la manera de ser d'una vida humana per infima que sigui y s'imposa el que totes siguin bones y donguin el fruit y el resultat que en bé de tots - deuen donar. Per això avuy tota la ciencia s'aplica a estudiar experi- mentalment els fenòmens del creixement dels infants per sapiguer com hi juguen les forces naturals y intervenirles en el seu camp mateix; per - això els sociòlegs y'ls polítics escolten acuradament la veu dels savis al menar l'acció pública que gira entorn de l'educació y bon compte tenen tots en posar esment en sa tasca, puig saben bé prou que treballen encare sobre opinions y hipotesis que en l'aplicació deuen ser espiades sens repòs.

"A casa nostra, aquesta inquietut universal ens troba en l'ansia de re- construcció nacional que no'ns deixa sossegar y en el desitg de rescaba- larnos dels segles perduts y encalsar així les nacions que'ns van al de- vant, y això augmenta considerablement la nostra febre pedagògica y cul- tural, y en la inminencia de resultats que's necessiten se demanen solu- cions y s'imposen criteris d'aplicació immediata y d'eficacia instantà- nia. Aquest excés d'efervescencia es morbós, no hi ha dubte, o ve de - morbositat, y sobre tot ens complica extraordinariament a nosaltres mes- tres el problema pedagògic pur, mes no hi fa rès: ara may ens en parla- rem prou uns als altres d'educarnos; may ens esperonarem prou per aixe- car a casa nostre lo molt que'ns ha caigut a terra; may trevallarem -- prou per la cultura encara que hi aboquem tants esforços que no sabem - ben bé hont van dirigits y com van guiats.

"Jo mateix avuy me poso a parlar y am tanta fè com tinc no sé pas si sa

bré dirvos res sobre la qüestió del meu tema. Per endevant reconec que lo poquíssim ferm que hi ha en una materia d'educació y lo més poc encara que jo sé d'aquestes coses m'obligaran a retreure sols empirismes - que de segur molts de vosaltres coneixeu de sobres.

"Al considerar l'educació de l'home, lo primer que se'ns presenta es la ensenyansa per la escola y el mestre. La escola y el mestre representen un fet humaníssim que hem d'acatar simplement com acatem el fet d'una - religió y un culte a un Deu sempre desconegut y may comprès. No'm posaré a escatir filosofies sobre aquests fets tan arbitraris y tan humans, sinó que aquí me limitaré a reconeixer solemnement la escola com una - institució essencial en la nostra vida y per tant indiscutible, irremplacable, eficacíssima y eterna. Jo no m'he entretingut gaire a mirar histories sobre les escoles, mes tinc el convenciment (y en això hi re-
poso) de que ella y el mestre han sigut sempre y's troben a tot arreu. L'ensenyar, el fer sapiguer coses està vinculat íntimament en el mateix esser de la paraula y de tot medi expressiu y ens ve imposat d'una mane-
ra imprescindible per les necessitats del nostre esperit y per la gran-
desa del pervindre de la humanitat. L'ensenyar, per tant, se realisa -
constantment en les nostres relacions, puig es el fi d'elles; mes per -
dintre d'això l'ensenyar de determinar se concreta y se converteix en -
funció especial y se resol en un orgue social que es, que ha d'esser -
forsosament la escola. M'es necessari recalcar bé aquest punt perquè al
considerar la manera com exerceix la seva funció la escola que nosaltres
coneixem podria semblar que les meves crítiques rebaixen la seva impor-
tancia.

"Imprescindiblement hi ha d'haver un que parli per boca nostra als in-
fants, que'ls hi dongui lo que nosaltres hem recullit per ells, que'ls
condueixi a ferne bon us y a trevallar a son torn per augmentar la ri-
quesa y imprescindiblement nosaltres humanistes hem de volguer que hi -
hagi un que intervingui en la creixensa dels nois per ferla rica amb el
menor gasto possible, per ferla forta y exuberant en profit de tots; -
mes tot això vol dir que imprescindiblement hi ha de haver un home que
surti de la vida dels homes y's tanqui dins d'un cercle estretíssim; -
que allà dins tingui un món de cartró y de paper pintat per ensenyar -
als nois y s'exposi a ferlos viure de coses mortes y fòsils y que en-
lloc de fomentar llur desenrotllo físic l'entorpeixi y enlloc de donar
volada a llur esperit el trabi y enlloc de ferlos produir riquesa am el

menor desgast possible ocasioni la pèrdua de temps y rovellí per sempre energies futures. Heusaquí el gran conflicte que apareix a colp d'ull - al considerar la escola! Ella, que es el gran medi d'humanisació pel fet de tenir de ser un organisme apartat del món, prèn un aire de cosa morta gairebé inútil y entorpidora.

"Y desgraciadament per les circumstancies en que ella's troba avui per la seva historia y donat el moment del seu desenrotlló, que's pot dir - retrassat en vista y pel moment de la civilisació nostra, les aparienci es semblen veritats y's fan judicis sobre d'ella que no tenen raó de ser y al veure que no té la eficacia que deuria en la tasca de la formació del home se li prenen valors que pel seu retràs no ha pogut desenrotllar y s'atribueix indogudament a la vida exterior. En el curt parangó que farem entre la seva acció y l'acció del ambient social veureu com tots els topics apareixen contra d'ella y inclinen a fer conclusions fatals per la seva existencia, conclusions que nosaltres examinant el tema desde un punt de vista més alt que'l dels resultats immediats no hem d'admetre per rès del món.

"D'ensà del Renaixement, en que'ls mestres humanistes s'adonaren del antagonisme entre la escola y la vida, aqueixa qüestió està demunt de la taula sense resoldre. Ells, al protestar contra l'escola arcaica, la escola dels textos apresos de memoria dins l'aula sots l'aforisme brutal de 'la letra con sangre entra', y al proclamar la necessitat d'obrir - les portes a la lium y a la realitat acostant l'acció pedagògica a l'acció de la Natura, ens plantejaren aquest problema que es el problema - educatiu per excelencia en tota sa extensió y intensitat y obriren --- aquest gran cicle pedagògic que encara està per cloure. Abans d'ells la educació no era tractada; més ben dit, si existia escola no existia educació en el sentit de formació del home en que l'entenem nosaltres, -- puig l'empatxament de textos llatins y de ciencias mal paides dels -- grecs no implicava altra cosa que una disciplina bàrbara que suportaven tant sols els que's recloïen en els convents o en l'ascitosme més rigurós. Tot era qüestió de pura forma, menys encara, qüestió de nom; y mentrestant, per sort cal dirho els esperits en el gran tohu bohu de la vida d'aquells temps se feien brutals y forts domenyats tant sols per l'Iglesia, qui donant com dona tota Iglesia la solució completa del enigma del viure, els conduia a tots també am mà de ferro cap el cel per les - portes del temple sense preocupar-se gayre o gens de lo d'aquí a la ter

ra, que's necessitava ben poc pera entrar en la gran vida de la Jerusalem eterna.

"Mes els humanistes del Renaixement al proclamar la necessitat de viure bé per acomplir bé la tasca en aquest món tingueren que capgirarho tot això y demanaren el restabliment d'un ordre y d'una relació del home - amb les coses, y aleshores fou quan s'adonaren de que calia formar els homes d'altra manera, més en vistes a la vida real y fou quan apartantlos de la ratlla recta única y infalible trassada pels dogmes sobre les coses humanes, la ratlla demunt la qual s'havia de caminar a despit de maneres de ser personals, de necessitats vitals, d'oportunitats y actualitats, els portaren en la Natura ample y gran y cregueren convenientes pel desenrotllo llibertat, alegria y franca espontaneïtat. Ells no obstant no resolgueren aquesta qüestió essencial de l'ensenyansa com no'n resolgueren cap de res; y com en totes les coses que tocaren, en la ensenyansa la seva acció resultà profitosa no per lo que ells potser creïen que ho era sinó per bens que sobrevingueren del fet d'haver aixecat ells el crit y haver donat empentes. En l'ensenyansa doncs el bé de -- l'acció dels humanistes va estar en la implantació de la escola pública y popular que aquestes darrers segles ha aixamplat l'acció cultural dins totes les classes de la societat y ha contribuït a dur malgrat la seva insignificancia la nostra hermosa civilització y el mal ha estat en la manera de apareixer aquestes mateixes escoles que enlloc de ser cada una, com ells somiaren, auxiliadores de l'obra de la Natura, fomentadores de virtut, de sabiduria y de bellesa, creadores de forsa d'home y per lo tant d'humanitat; que en lloc de viure de la vida espontania y ample que raja de la gran activitat de la Natura y de la mateixa gran inquietut dels homes, s'han mantingut a despit de tots arcaïques, rutinaries, memoristes, fossils si's vol y per la seva insuficiencia pel seu poc valor, han resultat ben poc útils en la formació del home. Puig no hi ha dubte, malgrat Pestalozzi, malgrat Froebel y Herbart, la escola primaria d'avui, sobre tot comensant després del curs maternal, es aquí com en moltes nacions molt civilisades rutinaria, formalista, pobre; la seva artificialitat se manté d'anacronismes y prejudicis que reboten en l'esperit dels nois y enlloc de fomentar llur desenrotllo integral gairebé sempre, mirant en conjunt, el dificulta, l'entorpeix y el malmet. Donada la seva manera de ser y la seva manera de manifestarse, no li costa gaire el convertirse en un món estantís, envidriat y plè de pols hont la ciencia de tercera o quarta mà sia mostra dissecada, hont

totes les veritats se donen resoltes y arrodonides en petits llibrets - que s'aprenen de memoria o segons mètodes preparats aposta per fer l'efecte que's vol. Y en el retràs de ciencia pedagògica ha de passar forsosament que quan la saviesa dels grans arriba a les escoles pels petits ja es tota encapsadeta en pastilles y posada entorn de la classe - que's converteix en el minúscul món de que us he parlat. Y ja ho crec - si's poden fer sabis els nois! Mes també ja ho crec si'n té d'esser d'ineficàs la escola si pren per única tasca servir aquest petit món als nois qual formació afretura mil coses viventes que no son pas dins les classes escolars! D'aquí ve que la escola se trobi defectuosa y trista, de que ella am els petits medis de que disposa es incapàs d'intervenir eficazment l'obra del desenrotllo de la vida humana y per això aquesta feina queda per resoldre a la contingencia de les costums familiars y socials, del ambient ciutadà y de les relacions que a la ventura puguin adquirirse. Això no es bo, però al menys d'aquesta manera l'esperit té llibertat de desenrotllarse y de sortir bo y dolent al embat de les lluites en que's troba barrejat. Bé val més avui aquest formarse en la vida que aquell passar les hores mortes dins l'aula sentat en un banc horrible escoltant explicacions nyonyes que duren hores y hores, empatxantse de coses inútils mentres defora el gran llibre del món es obert de bat a bat per ser llegit, y el sol riu y la vida raja de tot arreu y convida a expansionarse cantant y trescant, y'ls companys que bullen d'una obra a acomplir, esperen per durla a terme tots plegats en col·lectivitat, en societat, en lluita de col·lectivitat y de societat. No es veritat que tempta això? No es veritat qu'es hermós aqueix ferse a la gran llum del sol xuclant am tots els sentits oberts la vida que arriba de tot arreu? Jo no crec dirvos res de nou. Jo penso que tots vosaltres us en heu adonat y que ara mateix si ho considereu, si gireu els ulls als dolsos anys de l'infantesa en que passareu l'amargura d'anar a estudi, trobareu que les hores escolars foren hores mortes y que el cor se us en va vers les hores extra escolars que convertieu generalment en hores de dolenteria, que lo que us ensenyaren els mestres o lo que vosaltres volguereu aprendre fent un esforç de voluntat per sobre les vostres forces no us ha servit de gran cosa y que un cop ja grans y am us de raó y a punt d'entrar a la vida vostra, us trobareu enfront del món desnús y miserables de caràcter, de coneixements, de bones costums, de tota cosa bona y útil per viure entre homes y tractar amb ells eficazment.

Y tingueren de comensar de nou a aprendre y passàreu totes les tristeses dels que a forsa de derrotes, de caigudes, de vetlles robades al des-- cans, de privacions de tota mena han de recobrar els temps perduts educantse ells mateixos dins una rígida disciplina per arribar tant sols a la ratlla del demás y donar al món el fruit que tot home li dèu.

"Jo no dubto que al trobarvos en aquest cas heu mirat am despit la escola infelissa que us deixà tan abandonats y l'heu despreciada precisament en allò que té d'escola, d'edifici tancat a la vida palpitanta y forta y us heu dolgut de que ella no us hagués portat d'infants a veure el món y a tractarlo y a fer el vostre esperit d'acort am la manera d'esser de la societat, ont després havia d'entrar. Jo no dubto que al practicar el self education heu reconegut tots vosaltres l'eficacia del fer-se als cops de la experiencia dins la realitat y palpant les coses de debò y posantse bé en el lloc que a un li pertoca a copia de probatures més o menys sortades. Y posats en aquest terreny no us costarà gens considerar la importancia que ha tingut per tots vosaltres el trobarvos en l'ambient d'una ciutat com Barcelona hont l'aire plè d'agressivitats manté els esperits en vigilancia continua hont per sort s'encarrilen corrents esperituals que al arrossegar gent se concreten y determinen en nuclis y centres culturals de l'importancia d'aquest mateix que us ha aixoplugat y us ha donat un mitg propici per satisfer les vostres ansies d'autoeducació y de reconstrucció personal. Y tampoc us costarà considerar l'importancia que té pels vostres fills o per la generació que puja el que vosaltres, que per dissort teniu indirectament una part -- grandíssima en la seva formació, els hi prepareu un ambient que fomenti encara més el seu desenrotllo, no olvidant jamai que'ls vostres mots, -- que'ls vostres gestes més petits y despreciables, que fins els vostres pensaments recòndits formen l'aire subtilíssim de que viuen ells.

"Jo, sentintme mestre ara y reconeguent com reconec la poca forsa de la escola actual me penso que tinc el deure de férvosla sapiguer la responsabilitat que pesa demunt vostre y de pregarvos que us en feu càrrec y que estigueu sempre vigilants ja no tant sols en vistes al vostre perfeccionament sinó per l'importancia que té la vida vostra per les generacions futures, que heredaràn fatalment vostres vicis o vostres virtuts a despit de tots els esforços que realisi la escola. Jo, com us he dit, prou reconec que aquesta no pot fer gran cosa, y això ho dic no -- tant sols parangonat mesurant la importancia que en la seva respectiva

funció tenen ella y la vida exterior sinó en el sentit de lo difícil - que es per ella fer obra acabada, ja intervenint am seguretat y entera eficacia en tot el camp de la formació del home com pretenen fer els internats ja volguent acostar l'obra de la escola a l'obra de la vida prenent que al menys en el recinte d'aquella no s'hi encartroni rès ni s'hi posi rès en conserva, sinó que la vida mateixa hi entri y fassi ella a la ventura si's vol la feina qua'ls pedagogs no saben resoldre.

"Lo primer, l'intervenció integral, no pot ser per la deficiencia y l'empirisme en que's troben les ciències pedagògiques, que casi sempre procedeixen per tanteig; lo segon, l'acostament a la vida real que serà l'àncora de salvació en el retràs pedagògic d'ara no's pot practicar precisament per la manera de ser de la escola, organisme humà que té un germe de vida propria de la qual té de viure y de fer viure. Tot s'hi oposa an aquesta acció real.

"En primer lloc les necessitats socials o polítiques li demanen, els hi convé que dongui un mínimum del fruit que ella pel seu retràs no pot pas donar sense patir encara més dels mals que us he exposat. Desde fora, desde'l poder, se senyalen, s'han de senyalar potser programes, assignatures, textos y gairebé mètodes que no varien may; que son rígits y no s'emmotllen y en ells s'hi ha d'encaixonar, s'hi ha de fer cabre vulgas que no, escapsant aquí, tapant allà l'acció educativa de qualsevol poble, de qualsevol escola, de qualsevol noi quan l'acció educativa en l'empirisme en que's troben encara les ciències pedagògiques demana essencialment llibertat per veure com se manifesta la vida dels noys y anar-la seguint fomentant precisament en lo que ells necessiten. Jo penso que'ls Estats Units deuen l'avens de fruit de les seves escoles potser en primer lloc al màxim de llibertat de que gosen. Mes encara no n'hi ha prou. Am tot y aquesta llibertat dins la escola, al menys dins les nostres escoles, no's resol pas el problema de fer viva y de debò la ensenyansa. Dins la escola hi ha dificultats materials, dificultats d'organissació, de règim de tècnica si's vol que impossibiliten l'acció veritablement viscuda. Dins la escola hont hi ha un mestre per vinticinc alumnes les necessitats de la disciplina, del horari, del programa que per força s'ha de trassar previamente, de la llissó que també cal preparar aposta entrebanquen qualsevol acció espontania y incidental que's pugui presentar. Jo sé que hi ha d'haver horari y programa y disciplina; jo sé també que les qüestions incidentals y individuals s'han

d'evadir tant com se pugui; però si no's troba la llei universal que -
 presideix a la formació de l'home y no'ns fem amos d'aquesta llei per -
 aplicarla al nostre albir, de què'ns hem de valdre els mestres per fer
 les coses de debò si no es dels accidents que's presenten y de les mani-
 festacions individuals dels alumnes que apareixen de cop y volta? Y la
 llei no s'ha trobat, jo us ho asseguro. Solament en el kinder garten -
 Froebel diví digué un temps la seva paraula que fou definitiva y els -
 jardins d'infants son un esplet en el món y s'apliquen a tot arreu amb
 un èxit admirable y no donen cap quimera sobres si en ells hi entra la
 vida exterior o no hi entra, puig ells son la mateixa vida descoberta -
 per una prodigiosa intuïció del gran Froebel. Mes sortint dels jardins
 d'infants no hi ha res definitiu. Així m'ho deya un dia am molta raó un
 distingit professor d'aquesta casa. Ni'ls païssos que's vanten d'haver
 trobat una organització de l'ensenyansa primaria més sòlida y consistent
 com es l'Alemanya han resolt res. El nostre incomparable mestre en huma-
 nitats Xenius ens ha exposat fa poc en gloses successives la vuidor y -
 pedanteria de la ciencia en les escoles alemanyes y tampoc fa gaire que
 un distingit periodista qui acaba de passar una llarga temporada en --
 aquell país estudiant, en una crònica sobre Pedagogia ens deya, si no -
 ho recordo mal, que allà la novíssima corrent pedagògica es l'anar tam-
 bé contra les escoles per la seva artificialitat, pel seu allunyament -
 de la realitat, pel seu emmotllament dintre coneixement de tercera y -
 quarta mà, y'ls que això diuen presenten la vida com a única educadora
 dels homes.

"Am tot lo que he exposat haureu vist com avuy la vida ve a tenir una -
 importancia real dins la formació del home. Es cert que la té, mes no -
 pensem que en el terreny dels valors essencials ella la degui tenir. Fu-
 gimne de la creencia de que la Natura, o si ho voleu més ample la vida
 exterior ha d'esser en primer terme la educadora de l'home, de que l'ho-
 me sols se pot formar lluitant am les coses. Es un abim al qual nosal-
 tres som propensos a caure per contaminació romàntica, per tradició in-
 dividuàlista, egoista gairebé y per una mal entesa teoria sobre la vida
 intensa vinguda darrerament a casa nostra. La formació del home té d'es-
 ser encomanada precisament, exclusivament, integralment a la escola, y
 no a la escola oberta, a la vida, l'escola que treballi segons la vida,
 sinó a la escola artificial interventora y absolutament arbitraria. Tot
 lo que siga deixar un sol cantó de la educació a la contingencia del va

y ve de la vida, a la experiència brutal, a la sort de la lluita per la existència, es regressiu, es barbre, es un pecat de lesa humanitat. No, no potser: educació es intervenció, y si avuy no hi ha educació es perquè no hi ha intervenció absoluta perquè no se sab intervenir. El creure que l'individu té una font d'energia que's desenrotlla be y tota sola am l'Únic contacte dels obstacles es una errada fenomenal que condueix a la mort. No vull dir que'l contacte amb els obstacles no desenrotlli energia y jo dic qu'es equivocat pendre això com axioma educatiu o com a norma d'educació. Jo he vist un cas d'aquesta formació, deixar que l'individu desenrotlli les seves energies am els obstacles a salvar y els resultats han sigut totalment oposats a lo que s'esperava: en lloc d'esperits indòmits han sortit abulics y en lloc de gent plens d'ideal ha sortit gent terrejanta; en lloc de trassuts han sortit rutina--ris; en lloc d'homes plens de vitalitat ha sortit gent vuida de tot, en lloc de disciplinats han sortit renouers y cridaires inútils per tota acció seria. Recordem sempre que nosaltres no som fets per viure en el món de la Naturalesa sinó en el món del home, y que nosaltres no som arbrés sinó homes, y que'l món del home es tot artificial, es tot obra de les nostres mans; que barallantnos sempre am la Naturalesa a la qual ro**u**em els tresors per apropiàrnosels y que per lo tant la Naturalesa hi ha de tenir la menor intervenció possible en la formació dels homes que han de ser fets per nosaltres no segons ella sinó segons nosaltres. Aixís doncs cal pendre ja una direcció diametralment oposada a la de Rousseau y de tot el Romanticisme. Aquestos tot ho confiaven a l'obra espontània de la Naturalesa, nosaltres tot ho hem de confiar a l'obra artificial y arbitraria del home. Dolguèmnosen de que avuy nosaltres de fora de la escola tinguem responsabilitats en la formació dels infants, la--mentemho el cue ella estiga subjecte a la influencia del ambient que nosaltres creem, y tot complint cada un de nosaltres el seu deure y posantnos en situació de ser pedagògicament exemplars, planyemnos de que se tinga de dir que am les escoles d'avuy la vida, la nostra vida, es potser el primer factor dins la educació. Y mentrestant no deixem de girarnos sempre cap a les escoles ideals, fomentantles, treballant per elles, carregantlos hi més y més la responsabilitat de fer homes bons, procurant a tot hora que elles siguin més perfectes, am el convenciment de que la salvació de la humanitat ha de venir d'elles, de la seva manera de ser y de fer com organisme posat no dins de la vida sinó enfront d'ella.

"Semblarà estrany que jo, després de haver en la major part del meu parlament parlat potser am calor y tot de la artificialitat de la escola - com d'un factor pertorbador y d'haver conclós gairebé la major eficacia de la vida en la educació, consideri ara la escola artificial y arbitraria com l'únic factor humà que tinga dret a intervenir en la formació - dels homes autorisadament. Jo penso no haverme contradit. Jo he considerat que la escola avuy no val per lo poc que se sab del desenrotll dels homes, lo qual motiva en ella una artificialitat dolenta y una intervenció ineficàs o torbadora. Per això avuy el mal menor es l'acostament de l'acció escolar al moment de la vida real, mes jo crec sincerament que això no es a lo que s'ha d'aspirar, que aquest recurs s'ha de treure, - que no es per aquests camins que s'ha de dur la escola puig ella precisament deu la seva existencia al principi de la artificialitat y en -- l'artificialitat té tota la seva forsa, mentres qu'en l'acostament a lo real hi ha el germe del seu anorreament y de la seva mort. N'hi ha prou am sentar el principi de la preponderancia de la vida exterior en la - formació del home perque am una lògica infalible anem devallant fins a trobarnos tu per tu am la teoria roussoniana anàrquica y disolvent.

"Jo vull pensar, per satisfacció del meu esperit, que'ls primers humanistes si demanaren per la ensenyansa una acció més d'acord am la naturalesa no fou de seguir am l'intent de criar els homes segons la naturalesa sinó de privar que hi fossin criats estudiant y intervenint l'acció d'aquesta; mes passat d'alguns pedagogs solitaris y desconeguts, la gent no ho ha pas entès d'aquesta manera sinó de l'altre, que ha sigut fins ara en teories y filosofies la corrent pedagògica vulgar.

"La escola mateixa, si incidentalment s'incloïa a un naturalisme insà - es per morbositat, mes cal confessar qu'ella no s'hi llença del tot: hi va sols am l'intent de sortirse de la feina. Bona prova n'es el que a - despit de tanta teoria insana ella providencialment y per un principi - conservador ben saludable s'es mantinguda en general dins la seva artificialitat arcaica que es com dir que s'es mantinguda dins el seu esperit y dins la seva puresa primitiva, hont nosaltres, si som humanistes vers, podem anarla a treure del seu somni encantat y realsarla, dignificarla y donarli el trono que de dret li pertoca. Y dins aquesta artificialitat ha creat com una fada de contes la civilisació nostra, puig jo crec que tot el nirvi y la consistencia del món nostre se deu a la forsa que ha rajat d'aquesta gran deu humanisadora qu'es la escola prima-

ria. Ella no ens ha fet a nosaltres tan forts com hauríem volgut esser, ella no ens ha donat les virtuts y les savieses que necessitavem y que després hem degut arreplegar a esgarrapades pel món mes no dubtem que - pel sol fet de haver entrat dins el seu recinte hem adquirit un grau de valor humà que no'l dona pas tan elevat cap vida desenrotllada esplèndidament en l'exterior.

"Ara fa un any, al proposar aquesta conferencia meva que per dissort - s'ha hagut d'aplassar tantes vegades y que massa enrenou ha mogut per - tenir tant poca importancia el qui vos l'ha donada, jo no volia pas dir vos lo que us dic ara. Jo no exercia de mestre aleshores y no coneixia per tant els dintres de la escola, y sí m'irritava de veure com els minyons en sortien ineducats y com s'havien d'educar ells mateixos als embats de la lluita per l'existencia. Com es de suposar, doncs, aleshores en la qüestió aqueixa de la escola y la vida en la formació del home - abogava resoltament per la vida y contra de la escola. Y això m'era simpàtic per una conferencia d'educació civil, puig concloent que tota la responsabilitat de la formació dels nois pesava demunt de les espatlles dels que fan la vida real fora de la escola, tenia peu per dirvos moltes coses sobre la necessitat imperiosa que tenieu de portarvos civilment, de cooperar am totes les vostres forces a la obra de la cultura general, de no abandonarvos jamay a cap incorrecció, puig milers d'ulls d'infant us espiaven per sadollarse dels vostres actes y prenien els dolents a manca de bons; de considerar sempre la solidaritat que hi ha - d'haver y que hi ha dintre'ls pensaments dels naturals d'un país, y com els pensaments dels bons en fan de bons y'ls dels dolents en fan de dolents y com tots plegats a la una van a la gloria o al enviliment. Y - com veieu, això jo no ho he fet. Jo, enlloc de declararme favorable a la vida, me decanto obertament cap a la escola, y per tant tot allò - que'm venia tant bé de fervos sapiguer ja no ho puc dir tan autorisadament. Mes, oh! considerantho tant sols desde'l punt de vista de poguer vos parlar de civilitat, com hi he guanyat am la meva evolució! Aleshores jo sense pensarmho, hauria sigut disolvent y anàrquic, puig hauria protestat d'una norma humana eixida de tan endintre del nostre esser, - tan intimament lligada a la nostra essencia d'homes, que anar contra - d'ella equival a clamar per la deshumanisació, a desvincular la nostra societat, el nostre món d'homes magnífic y esplèndit per atomisarlo y - ferlo regressar al altre món de les especies d'ont pot haver sortit. Y

avuy no tant sols jo m'he deslliurat d'aquest pecat gravíssim contra els homes sinó que us presento una conclusió estimulant y confortadora y molt més civil que tot allò altre que us volia predicar. Avuy, al con cloure que en la escola hi ha el germe d'un gran poder per formar els homes al nostre albir, que podem buscar y trobar les lleys que presideixen a la formació del home y ens en podem fer amos y les podem intervenir inervantles o fomentantles obro un món a la grandesa humana y per lo tant obro un món a la vostra activitat, a la vostra ambició, al vostre desitj de ser cada vegada més perfectes y també a la vostra responsabilitat, puig poso en les mans del home, que son les vostres mans, el poguer o el no poguer fer de tot el món el gran poble de justos y sabis que tots somniem. Y això'm va bé dirho entre nosaltres, que per naturalesa o per tradició som poc ambiciosos y per tant ens acontentem de la vida terrejanta y tenim per norma desfer y esmicolar per viure quasi vegetant demunt del nostre bocinet, y més me plau dirho encar en aqueixos temps d'escepticismes, radicalismes y revolucions y estremituts. La pensada de que podem redimirnos d'una manera tan normal com es per la creació de la veritable escola té de donar seguretat y aciensament a tots els nostres actes, té de comunicar pausa y persistencia a la nostra inquietut y ens té d'omplir d'aquella divina temperansa qu'es la senyal màxima de civilitat.

"Y a més, en la nova orientació que he presa hi guanyo encara el que no us en deslliuro pas d'aquella responsabilitat immediata d'educar, de contribuir a la educació dels nostres infants am la vostra mateixa vida cotidiana, puig la escola ideal per dissort no existeix pas y vosaltres encara que no volgueu heu d'omplir el seu vuid, heu de ser indirectament els educadors de la generació que puja.

"Fins ara, en tot lo que porto escrit no més he fet que considerar el valor de la escola de la vida en abstracte, deslligantla de casos y d'aplicacions en un terreny de generalitats accessible a la meva poca trassa, mes per dissort el tema d'aquesta conferencia proposada tant temps ha, me carrega amb el compromís de parlarvos d'elles y de llur valor dins el cas concret de la Catalunya d'avui. Reconec ara que això sol me reix un'altra conferencia ben documentada y ben autorisada, que jo no tinc pas dret de fer; mes ara tampoc dec acabar sense exposarvos en breus paragrafs lo poc que jo puc fervos sapiguer.

"He dit al comensament que'l nostre estat actual dificultava extraordi-

nariament la solució de cap problema pedagògic pur, puig quan se tracta de la reconstrucció de pobles o de societats caigudes son múltiples els factors poderosíssims que hi intervenen. De bell anduvi puc afirmar, - per lo que jo he observat entre nosaltres qu'en els comensos d'una restauració com la nostra la escola no hi fa rès, puig ella no existeix en cara. La escola al fi y al cap sempre es obra d'homes ja constituïts - que volen perpetuar y multiplicar la seva força y quan no hi ha homes o aquestos no son constituïts en societat la escola no pot existir de cap manera. Això us dic que ho he vist entre nosaltres. Tots els que han intentat realisar una obra escolar feconda y gran per estendre la vida - que ara tot just entre nosaltres se desvetlla han caigut o van caient o se sostenen penosament, perque Catalunya no es encara, perque no tenim encara homes constituïts en civilitat capassa de donar vida a escoles o a tota obra de cultura, perque els nostres flamants pedagogs han aixecat sos edificis en una terra insegura del tot que ha fallat als seus peus. Quan diuen que l'Alemanya ha degut la seva victòria del any 70 - més aviat a les escoles que als canons, jo'm giro a mirar qui ha fet - l'Alemanya abans de que hi haguessen escoles. Jesucrist, el restaurador de tota l'humanitat, no's posa a ensenyar nois sinó que predica la bona nova als homes grans, als homes ja fets.

"An aquí sí que penso que tota la feyna es nostra. Nosaltres som els - que ens hem d'omplir d'ideal y hem de dirigir vigorosament el nostre voler cap a un fi per la patria y hem de subordinar tota la nostra vida - an aquest ideal redemptor esmersant per ell totes les nostres forces y sacrificant an ell les nostres concupiscencies individuals. D'aquesta manera hem de comensar y així tant sols es com crearem la substancia - que ha de servir a les escoles futures per elaborar les ànimes dels nostres nois.

"Si'ls que son fora de la escola no duen a terme aqueixa tasca previa - y no arriben a reconstituir la nostra patria, me fa por que la tasca - dels mestres d'ara sigui ineficàs precisament en lo que volem tots treure resultats, en la propagació de la sava vital que comensen a circular per les arrels y el tronc.

"Jo voldria ara tenir autoritat per insistirhi sobre aquest punt que -- considero de vida o mort y fervos entrar el convenciment de que sense un esforç gegant de part de tots per regular, disciplinar y unificar la

nostra vida íntegra al ideal que alena demunt de la patria sense que cada hu de nosaltres se constitueixi en un autocensor de les propers maneres costums per arriuar a ser el tipu exemplar de civilitat no es possible que Catalunya sigui. Si així ho lograva donaria per ben esmersada - la meua pobra tasca y me semblaria realsada tanta paraula com de segur us he dit."

Conferència feta per Alexandre Galí al CADCI, dins del cicle d'Educació Civil, el 11 de març de 1911.

("Revista Anyal", 1911, p. 60-73)

MEMORIA DEL CURS 1910-1911 DE LA SECCIÓ PERMANENT DE RELACIÓ I TREBALL, A CURA DE JOSEP M. FELIU I CODINA, SECRETARI DE LA SECCIÓ

"Després de saludarvos coralment en nom de la Junta de Govern d'aquesta nova Secció Fermanenta, crec oportuníssim fervos unes manifestacions les quals us agrairia les convertissiu durant una temporada en eco. Aquest desitj es justificat, car tinc el convenciment de que si això's feia, donariau a la Secció Permanenta de Relació y Treball aquell prestigi necessari indispensable per la seva felissa actuació.

"Al trovare am vosaltres en Assamblea aquesta Secció del nostre Centre, us incorporeu a una doble significació: una de Consocis; al tra de Ciutadans. Aclarem els conceptes: Com a consocis pel fet principal de juntarse diversos pera obtenir comuns conveniencies, pel fet de unificar els esforços, la voluntat, l'energia y el saber, pera laborar amb aquestes condicions pel nostre bé y am l'ànim de procurar la mateixa sort pels semblants; pel fet d'associarnos y estudiar aquells plans que tendeixin al mellorament moral y material del estament. Y com a Ciutadans, pel fet de ser també la feina d'aquesta Secció en la ciutat, al defora del cercle reduit de nostre Centre, pactant amb elements afins pera obtenir justes aspiracions d'emancipació y de dignificació; pel fet de que la tasca d'aquesta Secció té lloc en els Instituts, en els Congressos, en el Tribunals, en les mancomunacions que s'inicien com a conseqüencia de l'acció en defensa dels drets del dependent; en un mot, perque a Relació y Treball li està encomenada la tasca d'intervenir en els destins de la ciutat y com a conseqüencia, vosaltres que sou els remes d'ella - deveu colaborar a les seves empreses aportant l'ayre de la plassa pública, de la multitut, els judicis dels estaments y classes que son la salut de la ciutat.

"Heusaquí les manifestacions precises y que son necessaries pera fernos conscients de la significació y importancia que té aquesta Secció, moment social de l'obra del Centre, y no cab dubte que si aporteu vostre esfor, convensuts d'aquesta doble significació que posseim, ajudareu d'una manera eficàs al triomf de nostres magnà---

nims ideals.

"Dit això, cal que us fassi esment de la tasca que hem realisat, lo qual faré brevíssimament.

"Aquesta Junta's constituí a 20 de Juliol de l'any passat y el dia 31 del mateix mes va celebrar un grandíós acte de propaganda en prò del treball intensiu. Seguidament laborà en aquesta tasca organisant una serie de conferencies que donàren entussiastes de la reforma, una multitud de reunions de socis per gremis, se reculliren -- plecs de firmes, celebrà reunions-mitins amb extraordinaria concurrencia. Després d'aquesta temporada de feina efectiva, abandonàrem l'acció per succeir la serie de vagues y paros de treball a nostra ciutat y com vaig dirvos en la memoria de la Junta General extraordinaria del mes d'Abril, hauria sigut insensat seguir la campanya -- en l'estat anormal de Barcelona, doncs justament hauria agafat el -- matís de revolta obrera que tota qüestió allavores prenia.

"Reempresa la feina en temps hàbil, fèrem una fortíssima acció per constituir les branques de la Secció de Relació y Treball, lo que -- ha de ser el seu sustentàcul, els Gremis, obtenint com a recompensa de les energies esmersades en aquest assumpte, el nombre de tres -- cents votants y un centenar d'adhesions. Fins aquí la primera èpo -- ca.

"Cap a n'aquesta data, després de solventar de la manera possible -- les grans dificultats interiors que's presentaren per motius de dimissions fonamentades en impossibilitat de dedicarse y col·laborar -- eficazment en les tasques de la Secció, comensant pels senyors Bordas, Elias, Balada, Bayona, Cruixent, Sellés, y les intermitencies de la presidencia, que fou ocupada uns quants mesos pel senyor Bas, y avuy per l'amic Presas, les hem emprès per la formació del Cens -- de la dependencia, comensat per els socis del Centre; y no dic sobre aquest trascendentalíssim extrem l'última paraula, porque ella voldria dir que es un fracàs. En aquesta empresa no'ns heu ajudat, dientvos això us faig particips del enderriment en l'execució de part de nostre programa. Anterior al encàrrec del Registre de Col·locacions, pera anar cap a la Borsa del Treball, hi ha la necessitat absoluta del Cens. Si'ns manca aquest, no podrem complir nostre comès.

"Y ara, en l'actualitat, al ensemps que treballar per l'èxit de lo dit anteriorment, ens retrovem en l'obra del Treball Intensiu, la qual hem tret fora de la responsabilitat exclusiva del Centre, -- l'hem apartada del reduït marc d'un estament, pera que sia la ciutat tota qui dongui a tal pretensió el fallo definitiu.

"La Secció Permanent de Relació y Treball necessita per la seva fe lissa marxa y actuació, que cada soci ne sigui un potent sustentàcul, una forsa magnètica en la lluita contra la indiferencia y la fredor que inerceix l'estament; si us decidiu a esserho, solemnement consagrant aquesta hora social, donarem realisació al anhel - que'ns aplega, a la passió que'ns commou, de ser entre l'humanitat lliure, conscienta y emancipada."

("Revista Anyal", 1911, p. 208-211)

SECCIÓ PERMANENT DE RELACIÓ Y TREBALL PER SON PRESIDENT ADRIA
PRESAS

"Am la creació de la 'Secció Permanenta de Relació y Treball', el Centre ha vingut a complir la darrera part del seu programa d'extensió.

"Si la Secció d'Educació y Instrucció ha desenrotllat el seu pensament cultural y de difusió de l'ensenyansa mercantil entre la classe, la de Socors Mutuus, el benèfic y de mutual ajuda en cassos de disort, la de Propaganda Autonomista, el polític, y la de Sports y Excursions, el d'economía física y d'enfortiment corporal, era ben clar que li mancava la de Relació y Treball pera concretar y encarrilar el seu pensament en lo social; portant la vida del Centre al exterior.

"Y cal remarcar que a l'inrevés de les altres Seccions, les quals tenen llur activitat limitada als associats, aquesta Secció ha de referirse també als que n'ho son, puig la base de la seva actuació pera esser completa ha de apoyarse tant dintre com fora del Centre.

"Y es precisament aquí el perill, y en aquí serà l'èxit si aconseguix assolirlo.

"Portar la vida del Centre al exterior vol dir significarse, vol dir exposar un pensament social de classe, d'estament, y això no es pas tant fàcil acertarho.

"Exposar el Centre a la crítica pública com a colectivitat de treballadors, d'obrers més o menys distingits, que naturalment deuen lluitar pera llur millorament, es d'una greu responsabilitat pera la Secció, y cal que vagi pausadament a la realisació de llur programa pera no sufrir contratemps que l'inutilisin.

"En el nostre país ont l'esperit d'associació entre les collectivitats obreres, -sobretot entre les de classe mitja,- es encara rudimentari y el poc que hi ha reduit a l'egoista mira d'un benefici immediat, sense'l qual les associacions no lograrian més que un nombre de socis migradíssim, una Secció com la de Relació y Treball creada per nosaltres es quelcom insòlit, inoít, qui haurà de limitarse en el comens del seu actuar a recollir aquelles qüestions que no apassi

onen, que no fan por, que a lo més poden portar al brugit del día - unes quantes discussions sense importància real, com suara el Treball Intensiu que tant enrenou ha mogut sense lograr apassionar a la gent, massa confiada al creure que uns pocs individus constituits - en comissió podrien aconseguir per encant la variació completa de - les costums en la vida ciutadana, mancats d'aquell estat d'opinió - que es necessari promoure pera que les qüestions devinguin l'ordre - del día.

"La nostra classe de dependents del Comerç y de l'Indústria es ben - diversa en el seu actuar dintre'l treball, y es per aquest motiu que no ha condensat encare cap pensament colectiu, doncs no pot califi-- carse de tal l'aspiració del descans dominical, qüestió més d'organi-- sació ciutadana que d'estament o classe y que ha de subordinarse a - punts de vista intervinguts per gent de tota mena. Am tot, el des-- cans dominical ha d'esser y serà una qüestió de que la Secció haurà de preocuparse activament com a formant part mediata de llur progra-- ma.

"El pensament colectiu, doncs, s'ha de fer, s'ha de concretar, y -- aquest pensament no pot esser, no deu esser fruit d'uns quants indi-- viduus, ha de formularlo l'estament, agrupantse primer, destriantse en categories després, discutintlo y perfilantlo finalment pera do-- narli forma. La Secció sols deurà recullirlo pera ferne penó de com-- bat y aleshores serà quant els gremis creats tindran la feina ben de limitada.

"En aquest estat de coses la tàctica de la Secció haurà de consistir en despertar l'esperit d'associació, en desenrotllar activament ses energies o fer comprendre a nostres companys d'estament que solament associantse podran algún día formular justes demandes de millorament, adquirint colectivament una personalitat que avuy no tenen.

"Aquesta feina s'ha de fer d'una manera indirecta, y'l seu desllori-- gador, pera assolir un èxit, ha de consistir principalment en atrau-- re la gent per medi de ventatges positives. Les coses que més impres-- sionen son les que mouen un fort interès egoista, y en aquest sentit la Secció disposa d'un arma poderosa: el registre de col·locacions.

"Heusaquí la qüestió que més deu preocupar a la Secció actualment.

"Un bon registre de col·locacions ont la gent que hi acudeixi, de din-

tre o fora casa (sempre preferència per aquesta), trobi satisfetes - llurs aspiracions de treball, serà un exemple eloqüentíssim als ulls de molts que sols se convencen per lo que veuen y toquen.

"Y tingueu en compte que una vegada desenrotllat, aquest registre o borsa del treball serà un prestigi y una forsa del Centre. Perque no hi ha pas dubte que allò val, troba sempre al defora qui ho solici-- ta, y si nosaltres organisem un registre ben montat, les cases comer-- cials se'ns adressaràn sempre que necessitin proveir una vagant, de-- fugint les recomanacions de gent mancada de coneixements comercials y moltes vegades les comprometen sense satisferles.

"Però es precís, es indispensable si volem que aqueix registre no - sia una ficció amb apariencies de realitat, que'ls socis del Centre constitueixin la seva base, el seu puntal més ferm, proporcionant a la Secció filiacions exactes de llurs aptituts, de llurs coneixe--- ments, qualsevulga que sia el seu caràcter, puig es ben clar que no podrà ferse obra seriosa ni d'empenta sense que tinguem en el regis-- tre uns quants centenars de noms a qui oferir les plasses que sia ne-- cessaries proveir en un moment determinat y sempre que s'ens solici-- ti. El que estigui bé podrà millorar; el que estigui cessant podrà - trobar feina.

"Una vagant oferta a nostre registre y no omplerta serà sempre una - reculada en el nostre propòsit, per qual motiu la Secció no s'ha de llensar a una intensa propaganda entre les cases comercials sense - comptar avans am les filiacions dites; y no val a objectar puerils - temors en donarles, perque tots els afers de la Secció son absoluta-- ment secrets pera tothom que no hi tinga intervenció directa, y per tant cap mal ús s'ha de fer d'elles.

"Paralelament an aqueixa important qüestió del registre n'hi ha un - altra - que en certa manera s'hi refereix- que ha de comensar també - pel Centre. Es aquesta el cens de la dependència de Barcelona.

"No's concebeix que en una ciutat de l'importancia de la nostra, mer-- cantilment, no puga saberse de manera indubitable el nombre de treba-- lladors d'un estamen o classe; quan a l'extranger en ciutats de me-- nor categoria comercial els posseeixen complerts. Y que no's digui - que això es pura curiositat estadística, mancada de trascendencia - per la vida del estament, puig té una relació ben estreta am la con--

tractació del treball y serveix d'un modo admirable pera orientar a la gent.

"¿Qui de nosaltres s'orientaria a esser dependent de comers d'un ram determinat, sabent per endavant que sobrava personal y que per aquest motiu la soldada era escassa? O a l'inrevés, ¿qui, tenint de sitg de dedicarse al comers no s'especialisaria vers aquell ram ont el personal fos més reduït, ont per tant hauria de trobar més recom pensat el seu treball?

"Es ben cert que se fa necessari aplegar com més aviat millor el cens de la dependència de Barcelona, no pas una cosa ideal que en l'estat d'inconciència de l'estament fora difícil assolir, però sí prou eficaç pera determinar aqueixa regularisació de personal; tant més necessaria quant més avensí la lluita comercial que obligarà sovint als productors a canviar de tàctica y procediments, y aleshores sobrarà personal per unes coses y en mancarà per altres. El cens donaria la mida, sino justa, ben acostada a la realitat.

"De totes aqueixes qüestions haurà de preocuparse la Secció, totes elles àrdues y que'ns posaran a prova, mes no insolubles ni de difícil realisació si no li manca l'apoy decidit dels socis que son els cridats, naturalment, a proveirla.

"Aqueixes son mal girbades les actuals orientacions de la Secció, atrafegada ara em la campanya 'Pro Treball Intensiu' de la qual es el timó y'n porta la feixuga càrrega de treball manual y esforsonal.

"Son apuntaments, desitjos, però poden esser belles realitats. No son utopies llunyanes, sino aspiracions del dia que podríem assolir en plas relativament curt, puig l'associació, forsa propulsora moderna, pot fer miracles en tots els ordres de l'activitat humana, y no soma, multiplica.

"La Secció Permanent de Relació y Treball es l'arbre més jove dels que té plantats el Centre. Hem de voler que fructifiqui com els altres, y si ho volem, podem ja desd'ara parafrasejar al poeta en el seu cant a 'L'Arbre sagrat', símbol de la patria.

"Amb el temps tocarà el cel."

("Revista Anyal", 1911, p. 204-208).

ESPERANCES

"Cada any la vitalitat de nostres funcions es ben manifesta.

"Cada nova jornada que en l'horitzó es veslluma es, pera nosaltres observadors, bella oportunitat de temps: explotem l'espai successiu del moment pera fer de l'ocasió una continuïtat productora d'energies. Si posem fi a la quotidiana tasca amb quiscun dels mots Relació y Treball, allavors ja pot dirse que havem fet quelcom; que la Secció Permanent ha respost a la dicció titular.

"Però si acabem la jornada assentant, en l'ilusori llibre vert, la colocació d'un nostre consoci, en aquest cas puja de grau la satisfacció y talment sembla que la balansa de la justícia fassi reverència al venerable Registre de Colocacions, per haver atès un cas -- d'humanitat.

"En aitals cassos es que té son deure a complir la Secció Permanent de Relació y Treball, divisió última creada pera salvaguardar - els interessos morals y materials dels dependents.

"Y complirà son comès; cridada ella en diferents manifestacions de la ciutadana vida, a esser el portaveu del Centre en l'exterior, an ella es que li toca establir el cens de la dependència amb acció - mancomunada, ella la capdevantera en tota reforma social; ella part formant deu esser de la Junta local de Reformes socials; ella eix - de l'associació formidable per les seves campanyes reguladores de - treball; ella, ànima de la futura Borsa de Treball; ella mateixa, - sí, esperit encarrilador de la verdadera acció social per medi del professional periòdic.

"Ben patenta es la vitalitat de nostres actuacions enguany; fitem - no més els ulls al considerable curs donat pel Treball Intensiu y - apreciarem l'inestimable esforços. Hem conseguit que un gremi l'im--- plantés total y definitiu; hem rebut, d'altres diferents rams, particulars adhesions y tot això ens indica, que la finalitat que persegueix la Secció Permanent de Relació y Treball es ben noble; ben riallera, per tant.

"El Treball Intensiu es el cúmul per ahont l'individu ne treurà la pauta d'acció pera un futur millorament. Mes es que l'esfors sublim

queda tancat en el Treball Intensiu?

"—No y cent vegades no; la reforma tant interessada es l'esbós de la gegantina obra que redimeix als pobles y dignifica'ls homes de abnegada voluntat."

F. Casademont

("Revista Anyal", 1911, p. 211-213)

TREVALLEMHI TOTS

"Una de les més grans injustícies que molts dels catalanistes han comés ab la 'Unió Catalanista' es el d'acusarla de poc activa en la propaganda de nostres ideals. Si els que tan injustament han fet aquest retret á la 'Unió', fossin dels que fa poc militen en nostres rengles, se podria compendre que fessin aquesta afirmació tan lleugera, però de cap de les maneres se pot perdonar als que ja hi porten algún temps y menys encara als que pertanyen á alguna de les entitats qu'hi están adherides, puig ó be demostrin palesament que no s'han fixat gens ni mica en el funcionament de la 'Unió Catalanista', ó que al ficarse á la entitat adherida, ho han fet ab el deliberat propòsit de sembrarhi la pertorbació.

"Quan anys á venir, se fassi una recerca dels treballs fets pera reconquerir la Personalitat de Catalunya; esvahida ja la passió partidista - que tan de mal ha fet á nostra causa; jutjada ab serenitat la tasca que uns y altres haurán realisat, no's podrà per menys que reconeixer el treball immens y seriós que sens impaciencies ni precipitacions, sortejant infinitat d'esculls, ni buscant l'aplaudiment popular ni espantant se devant de les censures apassionades, dictades per la inconsciencia - ó'ls personalismes, ha anat portant á cap la benemèrita entitat capdal del Catalanisme. Será precís fixarse ab el sens nombre de periódics y revistes, llibres y folletos publicats; del infinit nombre de vetllades, conferencies, meetings y excursions de propaganda portades á cap, amén de la celebració de ses trascendentals Assamblees, pera ferse càrrec de la meritíssima obra que incessantment ha vingut portant á cap per espai de vint anys.

"Peró ha vingut un moment en que'ls uns per miserables ambicions y els altres per fondes rancunies, filles en sa major part més que de discrepancies del Credo fonamental, de sa inaguantable soberbia, han llenyat als d'excessiva bona fe, als èterns inconscients, á la lluita fraticida, dividintlos com en temps que semblaven ja definitivament passats, en dretes y esquerres, en negres y rojos, malmetent gairebé per complert - la bona llevar que ab tant fervor, constancia y entussiasme escampá per tota la nostra terra, la 'Unió Catalanista'.

"Avans, la preocupació constant del Catalanisme, era procurar la unió -

de tots els bons catalans, ja que, comprenent que teníem de lluitar contra un enemic que á més á més de la forsa, posseïa la astúcia y la traïdoria, era indispensable concentrarse á fi d'aniquilarlo per complert, ja que d'aquest aniquilament n'havía de resultar el triomf definitiu de Catalunya. Per aixó'l véiem actuar sempre unit; per aixó se donava'l - cas moltíssimes vegades de que homes d'idees extremadament avensades - anessin sempre junts ab altres quin esperit conservador era de tots ben conegut, puig uns y altres enamorats conscients de la Patria, davant del perill que representava'l dividir-se quan encar no havien assolida la - llibertat de Catalunya, renunciaven á son respectiu ideal particular - que'ls separava pera enfortir més y més l'ideal comú que'ls unia. Per - aixó la 'Unió Catalanista' podia allavors actuar y fer sentir sa influència benefactora, perquè la bona fé y l'entussiasme de tots anaven sabiament dirigits per la Junta Permanent y ningú podrà negar que totes - les classes socials de Catalunya se preocupaven de nostre moviment y - tothom comensava á veurehi clar y á ben segur que no s'hagueren passat gaires anys sens que s'hagués obtingut lo que ab tant braó y coratge de fensavem.

"Peró la maleïda política s'ha ficat altra volta á casa nostra. Tot lo que avans era amor entre germans de Patria, s'ha tornat en odi insensat, en criminal rencor dels uns contra'ls altres, y en aquesta trista situació, la Junta Permanent de la 'Unió Catalanista', cansada de tan cridar y predicar inútilment, s'ha tingut de creuar de brassos esperant - que la dolorosa realitat torni'l bon seny á tants com l'han perdut.

"Es tant el desconcert, es tanta la falta de llógica qu'hi há, s'ha perdut tant el sentit moral de totes les coses, que veïem que mentres se - tenen diners pera satisfer tots els vicis, mentre no'n manquen pera fomentar les suscripcions, pera sostindre periódics y centres fomentadors de dretes y esquerres, ningú ó casi ningú ne té pera facilitar á la - 'Unió' 'ls medis pera que pugua fer sentir sa autorisada veu. Tots aquets que avans hem senyalat que injustament acusen de passiva á la 'Unió Catalanista', perquè no s'hi acosten á auxiliarla moral y materialment? - Perqué no li fan ofrena d'una quota mensual petita ó grossa? Perqué no adquireixen els milions de sagells que pera sostindre la propaganda feu imprimir? Tant costaria de que cada un de nosaltres n'adquirissim un - centenar y'ls encastessim á les cartes, rebuts, factures, etc., que con - tinuament fem circular en nostres relacions familiars y comercials? Recordemse de que deu anys endarrera, si la 'Unió Catalanista' pogué des-

plegar aquella grandiosa activitat, fou gracies á la cooperació que ab l'adquisició de sagells li prestarem. Recordemse per fí que la Junta - Permanent no ha negat jamai son concurs á cap entitat que pera la propa_ganda catalanista l'hagi sollicitada. Si d'alguna cosa's queixa la Junta Permanent, es de la indiferencia ab que son escoltades ses excitacions. Si es aixís, doncs, recordemse tots plegats de qu'está en nostres mans aixecar l'esperit decaigut de Catalunya; recordemse de que mentres esti_ga en interdit la llibertat de nostra Patria, no hi han d'haverhi dre--tes ni esquerres, y recordemse sobre tot de que la 'Unió Catalanista' - ens espera altra volta pera recomensar per tots els indrets de nostra - terra aquell gloriós Apostolat que tantes esperances feu concebir als - catalans y tants temors á sos eterns enemics."

Jaume Arqué i Clapés

("Renaixement", 22 d'abril de 1911, p. 111 i 112)

PARLAMENT DEL REPRESENTANT DEL CADCI, FRANCESC ROSSELL, A LA VETLLADA
 D'HOMENATGE A LA BANDERA CATALANA, CELEBRADA A L'ASSOCIACIÓ NACIONALIS-
 TA CATALANA, EL 31 DE JULIOL DE 1911

"Senyors:

"El C. A. de D. del C. y de la I., la seva Secció Permanent de Propagan-
 da Autonomista, la qual en aquets moments represento, es sent orgullós
 de pendre part en aquest acte, aplec de joventut anhelosa de llibertat
 y perfeccionament.

"No podíem deixar de correspondrer al vostre convit, quan precisament -
 el fet que ha inspirat aquest acte, es una d'aquelles accions que arri-
 ven fins á lo més pregón de l'ànima. Es un d'aquells fets que subleven
 les consciencies honrades; es una d'aquelles accions que, qui no se'n -
 sent ofés, no es digne de dirse catalá, com tampoc es digne d'esser ho-
 me.

"Ja fa massa temps que aquestes cobardies se succeeixen y sembla que -
 precisament, donada la seva frequencia, el poble s'hi hagi acostumat y
 la major part d'aquest s'ho miri ab indiferencia y fins somrigui iróni-
 cament als que'n protesten.

"Ja han passat aquells temps en que tot acte atentatori á lo que indi-
 qués catalanitat alsava un clam unánim de protesta; avui els homes han
 abandonat el matís ideal de la Patria, pera llemsarse al buit de la po-
 lítica. Avui que ja no som cuatro locos, qu'un día hem fet tremolar á -
 tota l'Espanya, qu'altre hem obtingut quasi la totalitat de la represen-
 tació catalana al Parlament espanyol, ab tot y ésser més, molts més, y
 tenir ja dretes y esquerres, som impotents pera alsar la veu de protes-
 ta per una reparació digne al insult comés, pel representant d'Espanya,
 á la bandera catalana qu'oneja en la lliure terra cubana.

"Y fou á Cuba, precisament; á Cuba, l'antiga esclava d'Espanya, la lliu-
 re terra cubana, la que recordant els seus temps passats, aquells mo-
 ments anguniosos d'insults y persecucions, com ho es avui Catalunya, la
 que obrant digníssimament ha fet respectar la nostra senyera, que abras-
 sada ab sa antiga companya d'esclavatge, cerca alé y forsa en la senye-
 ra de les estrelles.

"Peró, bé, companys; avui nosaltres celebrèm aquest acte de protesta - per l'insult á la bandera; altre insult ha vingut: l'atentat al Dret Catalá ab motiu de les próximes oposicions á Notaríes; altres en vindrán; y qué? Es que l'obra de la joventut, la nostra obra, no més ha de consistir en tancar-se en una sala més ó menys gran, en un teatre si volèu, y celebrarhi de tant en tant quelque acte de protesta? Es que la nostra missió ha d'esser la de venir aquí entre nosaltres, els convensuts, á fer ó á llegir uns quants discursos, pera asseurens demá al entorn d'una taula de café, á criticar els vells que dirigeixen la política del nostre poble, qu'ho fan malament, que'ns enganyen, que son poc estridents, quan nosaltres precisament, ab la nostra passivitat, deixèm que l'estridencia y la puresa del ideal es prostitueixin?

"Es que la joventut dels nostras dies, aquests joves que vaguen errants pel camí de la vida, no s'han aturat mai á reflexionar que la llibertat no es una panacea, qu'es una cosa que costa llágrimes, sanc y fins perdre la mísera llibertat individual que's gosi? es que's creuen que -- quan Deu vulgui serèm? Ah, companys, que n'es d'amarga la realitat!

"La joventut del nostre poble, la qu'en el mes de Octubre de 1900, feu vibrar les plomes dels més ilustres escriptors de Catalunya, ab cants d'entusiasme per la seva cooperació al Aplec de la Protesta, cerqueula ara, y si la trovèu sondejeula y veurèu la miseria que cova en el seu esperit.

"Pregunteuloshi á n'aquets joves si Cuba y Filipinas obtingueren la llur llibertat ab deu ó vint anys de lluita persistent. Digueuloshi que si tan covarts son, que no tenen el valor de soportar els desenganys qu'en tota lluita s'hi troben, que s'arreconin, que s'amaguin sota terra, que no sigan tan malvats, que vagin escampant arreu, com ánimes envellides, com sers que se'm van á la posta, la llevar del pessimisme.

"Un filosof italiá'ns diu: 'La simulació del pessimisme es la més miserable de les ostentacions', y nosaltres podríem afegirhi: 'miserable en alt grau qui'l simula.'

"Anèm propagant arreu, á la llum del día, á la plassa pública, á les encontrades que estant anhelosas d'ideal, cerquèm en la placidesa de la montanya el consol del indiferentisme de la ciutat.

"Peró encare que la multitud de joves, visquin allunyats de la lluita, nosaltres, els que no hem abandonat mai l'integritat de les nostres as-

piracions, procurèm desvetllar als indecisos, diémlos hi que no es cert que'l Catalanisme estiga malalt, que sols havèm passat una llarga temporada de quietut; després de la nerviositat de la Solidaritat, som allà ont erem; y que si be ab llibertat no hem conseguit res, en cambi ab medis pera obtenirla, ab medis pera crear fortes y vigoroses les futures joventuts, les que'ns portarán indubtablement la llibertat, á n'elles - podrèm oferilshi aquestes grans manifestacions positives: Literatura, - Escoles Catalanes, Orfeons, Palau de la Música Catalana, Estudis Universitaris Catalans, y per fí, l'Universitat Comercial Catalana, que instal·lará en un casal propi, que aviat va á bastir, el C. A. de D. del C. y de la I. que avui m'honro en representar.

"Mostrémlos hi tot això, joves amics; tinguèm fé en l'ideal íntegre; no abandonèm mai l'estridencia; lluitèm, despertèm, conquerim nous adeptes; avant sempre sens defallir, que'l día que'ls joves de Catalunya s'hagin capacitat de quina es la llur missió, ja no tindrèm que celebrar actes d'aquesta mena, puig que llavors la Patria, la nostra Catalunya, será - per tot el mon respectada, com á terra progressiva, com á Nació emancipada."

("Renaixement", 5 d'agost de 1911, p. 296 i 297)

INFORME DE LA SECCIÓ PERMANENT DE PROPAGANDA AUTONOMISTA SOBRE EL
PROJECTE DE CREACIÓ DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

"Excelentíssims senyors:

"Aquesta Secció Permanent que's mou sempre impressionada pels batecs de l'anima catalana, no pot deixar de concòrrer a l'informació que -- aqueixa Excm. Ponencia ha obert a l'objecte d'aportar alguna idea relativa a la creació de la Mancomunitat Catalana.

"Nosaltres, que de molts anys venim predicant l'ideal autonomista com a base de major esplendor en les arts, y la cultura; nosaltres, obrers, -- que per consegüent sentim més d'aprop la necessitat d'un cambi dels sistemes que regulen nostra vida nacional pera que Catalunya pugui desenrotllar lliure y amplement les seves activitats; nosaltres, obrers, que coneixem la manca de medis en que's troba pera son desenrotllo la nostra patria, opinem que la unió de les quatre Diputacions catalanes formant un sol nucli, es d'una transcendencia capitalíssima, si se tenen en compte no tan sols les corrents modernes que són de lliberació, sino'ls extrems que lleugerament exposem:

"En la nostra Catalunya, l'Industria en primer terme i secundariament -- el Comerç, han obtingut un desenrotllo ben regular, convertintse en -- fonts de riquesa ben estimables, y això ja sabem que no es pas la protecció que l'Estat els ha donat, sino que es degut a l'esperit d'empresa y laboriositat dels fills d'aquesta terra; però ni l'un ni l'altre -- dels dos esmentats rams obtindran el desenrotllo que'ls hi correspon si l'Agricultura, deu innegable de tota riquesa, no consegueix la preponderancia y el perfeccionament que'ls poden esperar de les bones condicions naturals y climatològiques de nostra terra, y aixó únicament será -- possible, així com l'establiment d'importantíssimes industries agricòles, amb la construcció de carreteres, ferrocarrils, canals, ports, etc. que al propi temps portaran al Comerç y a l'Industria a son total y definitiu desdoblament y conseguirem evitar que de les comarques catalanes -- n'emigrin cap a ciutat la flor del jovent que fins avui fuig dels seus pobles deixant-los tristos i miserables.

"Girem l'esguart envers les grans nacions y fem una lleu comparació pe-

ra deduirne l'endarreriment en que's troba la nostra terra en lo referent a obres publicues. Catalunya té una superfície de 32,330 Km² amb una població d'uns dos milions de habitants. Suïssa té 41.000 Km² amb 3 milions trecents mil habitants, tenim a Catalunya 1.500 Km. de ferro carrils per uns 3.000 de carreteres, mentres Suïssa compta amb 4.500 - Kilòmetres de ferrocarril y 16.000 de carreteres; de modo que tenim a favor de Suïssa una grossa desproporció de despoblació y de vies de comunicació. Aquest es un dels punts principals que ha d'estudiar y resoldre la Diputació única.

"Un altre dels extrems que nosaltres, aimants empedernits del mateix, - no podem deixar d'esmentar, es la cultura, base de la civilització dels pobles. La cultura catalana, malhauradament, sols ha trobat escalf en la Diputació Barcelonina i en alguna que altra corporació de les poblacions catalanes; cal que al constituirse la Diputació única procuri escampar arreu de Catalunya l'influència dels 'Estudis Universitaris Catalans' als que s'ha de procurar donar cada dia major amplitut, en vistes a lo que avui sols té caràcter particular o extra-oficial sigui el dia de demà fonament de l'Universitat Catalana.

"La Mancomunitat s'haurà de preocupar també, de donar tot l'apoi material possible a tots aquells centres d'ensenyansa de reconeguda utilitat que actualment a Catalunya crea l'iniciativa particular y la de les col·lectivitats, magnífics centres d'ensenyansa llocs ont les multituds - anheloses de perfeccionament hi troben els medis, els elements necessaris a llurs esperits pera obrirse pas en l'aspre camí de la vida.

"No, la Mancomunitat no podrà oblidar l'esfors que pera llur perfeccionament fan els fills de nostre poble. Deurà procurar que arreu de Catalunya hi visquin perfectes institucions de cultura, procurant la constitució de noves, además de consolidar les existents, algunes de les -- quals ja avui ocupen lloc preeminent, donant bell esplet d'homes cultes y ciutadans dignes.

"Y abans d'abandonar aquest extrem, cal parlar d'un altre aspecte del mateix, de grossa importancia. La Mancomunitat caldrà que se preocupi de la conservació de l'immens tresor artistic y dels monuments que s'ajuequen en tota la nostra pàtria y molt especialment de la formació de biblioteques fixes y ambulants que, per sa qualitat y funcionament, responguin a les necessitats de nostre poble. Hi ha, entre nosaltres, un fort contingent de gent senzilla, joves obrers, que per llur caràcter o

vocació, no abandonen mai l'estudi; altres que, sens dedicar-se especialment a l'estudi, cerquen en les biblioteques el refinament de llur esperit. Per tot aixó, entenem que la Mancomunitat no deu abandonar - aquest punt.

"Deurá també vetllar per la integritat de tot lo que siguin costums, - lleis y usatges de la nostra terra que li resten, encara, dedicant sa especial protecció y apoi a la conservació y millorament d'aquelles que ja sia en forma de solemnitats, esplais o en la de régims mancomunats - de conreu y de regadiu, constitueixen per si sols caràcters típics que distingeixen cada una de les comarques -no lo que se n'ha dit provincies- que formen Catalunya.

"Exposades lleugerament les anteriors consideracions, anem a concretar nostre pensament de la següent forma:

"Admetent, en tota sa integritat, les conclusions formulades 'en l'informe presentat del Centre Autonomista de Dependents del Comerç y la - Industria' del qual forma part aquesta Secció Permanent y donantles - com a reproduïdes en sa totalitat, diem:

"que la Mancomunitat ha d'atendre també a la extensió dels Estudis Universitaris Catalans, fins a ferne la Universitat Catalana; ha de prestar tot son apoi material a les institucions culturals i artístiques y als centres d'ensenyansa intel·lectual y de cultura física que avui existeixen, fills de la iniciativa particular y de la de les col·lectivitats, procurant la creació de noves institucions similars arreu de Catalunya; s'haurá de preocupar de la conservació del tresor artístic y monuments escampats per nostra terra; haurá d'augmentar y establir noves biblioteques, creantne de fixes y d'ambulants, que corresponguin a les necessitats comarcals de nostre poble, y demá vetllar per la integritat de tot lo que siguin costums, lleis y usatges de Catalunya, conservadores dels caràcters típics de totes y cada una de les comarques catalanes.

"Barcelona, 12 agost 1911

"El president Joaquim Delclós

"El secretari Josep Duch i Solé

"Excms. senyors presidents de les 4 Diputacions catalanes que formen la ponencia nomenada per a l'estudi de l'organització de la Mancomunitat Catalana."

("El Poble Català", 16 d'agost de 1911)

INFORME DEL CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA SOBRE EL PROJECTE DE CREACIÓ DE LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

"Excelentíssims Senyors:

"Els acords presos per la Diputació Barcelonina y acceptats per les demás Diputacions catalanes, y els dels Representants de totes elles entre'ls quals hi figura la pràctica de l'informació pública a la que acudim nosaltres per medi del present escrit, causaren en aquest Centre una dolça satisfacció, satisfacció que tenim forta pruija de fer ben patent com just tribut a les profitoses iniciatives de les actuals Corporacions provincials de Catalunya, de les que aqueixa benemèrita Ponència n'es digníssima representanta.

"La qüestió sotmesa a informació pública es afalagadora per sa virtualitat actual y per les belles esperances que enclou; perquè veiem en ella'ls fermes dictats de consciències serenes que amb aquesta afirmació proclamen ben alta la dignitat de nostra mare Catalunya, y perquè en aital afirmació s'hi mou el llevat de la definitiva lliberació de nostra patria.

"Es també interessantíssima per aquest Centre, ja que no sols ve a constituir l'efectivitat de les aspiracions catalanistes que formen l'essència de la nostra ànima colectiva, sinó que, d'un modo directíssim, afecta alguns aspectes de nostra vida social, tals com la cultura y la beneficència, quals mots gallardegen ufanosos en nostre guió de combat. Estimem com una bellíssima confirmació de la bondat de nostra actuació el propòsit de designar com mediata la finalitat de la Mancomunitat catalana en vers els problemes de la cultura y de la beneficència, problemes ambdós que se n'emporten gran part de nostre fort impuls juvenívol. Així, doncs, entenem acertats els propòsits d'atendre als serveis d'obres públiques; respecte aquest darrer hem de fer constar nostre reconeixement de la grossa importància que té per la vida dels pobles el que aquests comptin amb una bona xarxa de camins, carreteres, ferrocarrils, y canals, sense'ls quals es imposible que l'Agricultura, el Comerç y l'Indústria se desenrotllin abastament pera arribar al grau de riquesa que han d'assolir; més en el nostre cas de Catalunya aquesta necessitat puja de punt si se té en compte l'immensa desproporció amb que son ter-

ritori està dotat de les obres públiques a que hem feta referència; n'hi ha prou amb recordar l'estat de abandó en que alguns trossos de nostra - aimada patria se troben para que'l cor s'ompli de condol, y pera desit-- jar amb tota la veemencia de la nostra ànima que un arreplegament de for-- ses y d'energíes corretgeixi vicis y consuetuts que, tenint son origen - en una ignorancia absoluta, són productors de injusticies que sembren la pobresa aont el benestar podria y deuria regnar amb tot son esplendor; - la Mancomunitat ajuntará esforços y fomentará la mutua correspondencia - d'interessos, fent que'ls beneficis de les obres públiques alcansin a - tots els indrets de la nostra terra, portant les facilitats y les ventat-- ges de les comunicacions, regadius, etc. a tots per igual, a benefici - també de la riquesa de tots.

"Tot aixó en quant els termes a que se cenyeix la finalitat del projecte de Mancomunitat; però portats per la bella impressió produida en nostre esperit d'enamorats, volant en ales del nostre desitg, ovirem altres fi-- tes que'ns sembla haurien de caure baix l'acció de la Mancomunitat, y - que volem exposar a la consideració d'aqueixa Excelentíssima ponencia - amb tots els respectes y amb tota llealtat, amb les més poques paraules possibles.

"Entenem que la Mancomunitat hauria d'estendre sa acció en la defensa - del Dret Catalá; defensa tant més necessaria en quant veiem que massa so-- vint certes escomeses fan témer per sa existencia avui ja tant afeblida; defensa que no hauria de parar fins a retornarli tot son poder; entenem que hauria de recabar l'obtenció de l'autonomia universitaria, que hau-- ria d'impedir que certes oposicions, com ara les de notaria, es centrali-- sin a Madrid; que hauria de procurar que les oposicions a Escoles de cer-- ta categoria se descentralisin, així com tots els serveis que afectin a la vida de les regions; entenem que hauria de recabar la facultat de con-- tribuir a la formació de l'exércit general per medi de voluntaris o pa-- gant un tant alsat que eximeixi igualment a tots els fills de Catalunya del servei de les armes; entenem que hauria de tenir la facultat de con-- tractar els tributs pagant a l'Estat un tant anyal; entenem que hauria - de tenir la facultat de dictar lleis que regulin el treball segons la ma-- nera de ser de nostra nació, y que hauria d'atendre a les necessitats - dels obrers vells y sense feina.

"Fixada en termes generals, a la faisó de preámbuls, l'impressió que'ns

han causat els acords presos per les corporacions que aqueixa Ponencia - representa, anem a concretar el pensament que volem aduir a l'informació oberta, com humil gra de sorra a la gran obra de reconstitució de la Generalitat de Catalunya.

"L'informació's pot concloure en tres punts essencials:

"1. Conveniència de constituir la Mancomunitat Catalana.

"2. Sa finalitat.

"3. Modo de ferla viable.

"CONVENIENCIA

"La Mancomunitat catalana es convenient perquè assolirà un tot avui esquarterat, tornantli el vigor necessari per a fer sa vida real, forta y plena. Lo que avui es un cos viu mercés a la llengua, a l'història y a la rassa, si hé afeblit perquè amb l'esquarterament de son territori sa actuació es incompleta i desequilibrada, tornarà a la realitat donant major forsa a sos organismes y fent més fecondes ses iniciatives pera que sa vida, producte d'un cos fort, s'extindrà renovadora sobre totes ses parts armònicament y sense afebliments ni amputacions de cap mena. Refarà lo que illògicament s'hauria desintegrat, afeblintheta, y agermanará als que mercés a un estat anormal que, esmaperduts, no han sapigut capir ben bé, se miraren amb rezel i Oh, vergonya! y romanien com enemics, com representants d'interessos contraris.

"FINALITAT

"La Mancomunitat tindrà per objecte encarregar-se dels serveis de cultura, beneficència y obres públiques; de la defensa y reconstitució del nostre Dret Civil; procurarà la obtenció de l'autonomia universitària; la descentralisació de les oposicions a Escoles, a Notaries, y de tots aquells serveis que afectin a la vida general de les regions; concertará amb l'estat la contribució de sang, pagantla amb diners o amb un contingent voluntari; concertará també'ls impostos per un tant alsat anyal; recabarà la facultat de dictar lleis que regulin el treball segons la manera de ser de nostra nacionalitat, amb la constitució de tribunals mixtes arbitrals; y amb sa hisenda crearà els segurs obrers per a la vellesa y socorrerà els sehse feina.

"MODO DE FERLA VIABLE

"La Mancomunitat estarà formada per tots els Diputats de les quatre >pro

vincies' que's reuniran en Assamblea deliberant, periòdicament y sempre en diferents indrets de Catalunya, si pot ser en la mateixa comarca a que afectin els acords quan s'hagi de tractar algun assumpte d'índole particular comarcal, haventhi una ponència nomenada per la mateixa Assamblea encarregada d'executar sos acords. Els organismes provincials existents avui o el qui els substitueixin, actuaran en son territori respectivament per tots aquells serveis d'ordre interior, tendint no obstant, tots ells a esborrar tot quant sigui possible son caràcter peculiar per a adoptar la modalitat nacional que li dongui el caient d'un tot armònic, y aixó s'ha de conseguir amb amor per part de tots, amb amor inestroncable, font de gracia y de vida exuberanta. Pera cobrir els contingents de sang y d'impostos amb l'Estat, establirà amb llibertat els impostos que procurarà siguin sempre progressius y suprimint aquells que són més odiosos per la desproporcionalitat amb que graven als ciutadans y per tot lo que afecti al treball y protecció als treballadors, tindrà sempre en compte els interessos y la ponderació del capital y el treball, font ambdós de la producció de tota mena que s'ha de procurar fer cada dia més compatibles.

"Y una vegada resolta els esmentats punts per aqueixa ponència y comunicat els acords als representants de les diputacions, aquestes en sa totalitat se reuniran en Assamblea magna per a sancionarles solemniament.

"Aixó es tot quant ha cregut oportú farvos avinent aquest Centre Autonomista de Dep. del Comers y de l'Ind. relatiu a l'informació oberta per al millor establiment de la Mancomunitat Catalana, futura Generalitat de Catalunya.

"Barcelona, 12 d'agost 1911

"El President Josep Puig i Esteve

"El Secretari Rafael Pons

"Excms. Senyors Presidents de les quatre Diput. Cat. que formen la Ponència nomenada per a l'estudi de l'organització de la Mancomunitat Catalana."

("El Poble Català", 17 d'agost de 1911)

PARLAMENT DE FRANCESC ROSSELL I MUNTANER AL MÍTING, FET AL CADCI, EN COMMEMORACIÓ DE L'ONZE DE SETEMBRE, EL 10 DE SETEMBRE DE 1911

"Catalans:

"Avui, com sempre, la Secció Permanent de Propaganda Autonomista - d'aquesta casa, atenta a recullir els batecs de l'ànima adolorida - del nostre poble, ve a parlarvos de patriotisme, a alentavos en la lluita y a parlarvos en fi, de la missió patriòtica de tots nosaltres.

"Nosaltres sentim un venerat respecte per totes aquelles gestes de la Catalunya d'un temps; creiem que cal recordar periòdicament els fets de les nostres lluites passades, pera mostrarles com espill de futures lluites. Al recordar els fets dolorosos de la nostra Història honorem a les víctimes de la llibertat.

"Vivim actualment en uns moments de greus lluites. Les lluites del carrer entervoleixen les que un jorn uniren a tot el poble. Les multituds segueixen als homes que les dirigeixen, purament per rutinisme; en el cor del nostre poble hi ha quelcom excepcional. Li cal que les punxantes diatribes del centralisme espanyol siguin un seguit d'insults y d'amenasses; cal que li toquin lo més sagrat del seu ésser: la parla, la catalanitat. Sens l'insult, sens l'amenaça, sens res que'l fereixi, el nostre poble no's mou, el nacionalisme - el guarda en lo més pregón de la seva ànima com a la cosa més estimada; empró, malhauradament, no'l practica.

"Que'n fa d'anys que's predica una mateixa cosa! Y encare hi ha multitud d'infants que no concorren a les escoles catalanes, multitud d'empreses mercantils o industrials que, vergonyosament pera els - que poden y deuen ferho, están en mans de gent estrangera; les cases comercials y les botigues, quasi sa totalitat, están anunciades en una llengua, tan armoniosa com vulguin, però que no es la catalana; y encare en el cor dels homes adinerats de Catalunya hi ha afermat l'egoisme vergonyós, que no saben despèndressen per un moment, quan la Patria ho demana, pera realisar obres magnes, pera ajudar - materialment als que del res han creat grans coses, baluards de cul

tura, y llocs ont les multituds, la joventut del nostre poble, hi cerca la seva perfecció, la satisfacció del sagrat anheli de personificació individual, precursora de la colectiva.

"Tot això fa que visquem en un estat anguniós. Que vegem més d'aprop les faltes del nostre propi ésser, y que els que mai, absolutament mai deixem arrossegar-se per la malhauransa, ens afermem cada dia més y més en el nostre ideal, lluitant ferament contra aquest pessimisme atàvic, que tan sovint els homes deixen arrelar el llur cor. Res pot afeblir les nostres conviccions; res pot deturar la nostra marxa lenta empro serena; el camí que un dia ens proposem seguir, - fit l'esguart en l'horitzó allà ont brilla el crepuscle del dia en que temps a venir el sol brillarà esplendorós pera nosaltres, seguim pausadament, la constancia guia les nostres petjades, y la obra de educació, socialisació y nacionalisació del nostre poble, - el C.A. de D. del C. y de la I. va realisant-la sens soroll, quietament, convensuts que la obra positiva, afirmativa, es aquella que consisteix en acoblar el poble, ensenyant-lo, educant-lo, preparant-lo en un mot, pera la lluita econòmica y política.

"Nosaltres fem obra de joventut. Volem que 'ls joves que tan allunyats se mostren avui de les lluites polítiques y socials, vulguin pèndrenhi part. Cal que la joventut catalana reconegui que la llibertat dels pobles no's conquereix discutint a les taules dels cafés: la obra de llibertat ha d'ésser nostra, dels joves; les joventuts han sigut creades pera rejuvenir als pobles, y si nosaltres els joves, permaneixéssim indiferents a les lluites que al nostre entorn esclaten, no seriem dignes de considerarnos com a tals, puig que es en la joventut ont deu haverhi la nova sava, que fassi revivre el decandit arbre de la Patria. La obra de llibertat, ha de ésser de nosaltres, y solsament nostra: hem d'esser nosaltres quins amb l'esperit amarat d'ilusions, lluny del pensament tota espurna de pessimisme anem a la devantera de la lluita catalana. L'any passat, quan la Fransa; la lliberal Fransa! feu expulsar del seu territori als nacionalistes egipcians, quins anaren a celebrar el llur Congrés de Nacionalisme Egipci a Italia, recordo que un dels principals membres d'aquell Congrés declarava a un periodista italià: 'La llibertat del Egipte no la conseguirem nosaltres, els que avui som aquí. Serà la joventut egipcia que hem enviat a les Universitats del nord

d'América, de la Fransa, l'Alemanya, a l'Austria, y de l'Italia. Se ràn aquells joves quan tornin a la Patria, els qui, sadollat el llur esperit de les corrents modernes, se posarán a la devantera del nostre moviment nacionalista y portarán l'independencia al Egipte.' Quina confiança més gran, quina fe més absoluta la d'aquells homes, en la joventut! Per qué la joventut catalana no compleix com a tal, colocalantse al lloc que li correspon, recorreguent la nostra terra d'un cap a l'altre, del pla a la montanya, expandint, predicant arreu, en el teatre, en la plassa pública, la nostra idealitat? Joves amics, son molts els catalans que encare no senten el nacionalisme; son moltes les encontrades de Catalunya que no han sentit mai els predicadors del nacionalisme: per qué no hem d'ésser nosaltres qui anem a convèncer a aquells homes y a despertar a aquells pobles?

"L'home te dret a la llibertat; y els que lluiten en aquesta casa li donem els medis per a ésser apóstol d'aquella. Tot home te'l dret de perfeccionar el propi individu; es el segón dret de l'home, diu Spedalieri, y aquest dret els joves poden exercirlo en la nostra casa; perfeccionats ells, perfeccionat el poble; poble perfecte, poble lliure; te'l dret a la llibertat, sino li donen se la pren. Tenim dret a ésser homes lliures, perque l'absolutisme, l'avens de les ciencies l'ha abolit; tenim nosaltres, els catalans, el dret a la llibertat, perque nosaltres som una rassa, y com la característica d'aquestes está en les costums, en la llengua, etc., possibles de diferents costums y diferenta llengua no poden regirse baix unes mateixes lleis, un mateix codi no pot limitar les llurs atribucions, puig que en les costums hi ha la diferencia de l'ésser y en aquesta diferencia la impossibilitat de regirse ambdúes per una mateixa legislació."

("Revista Anyal", 1912, p. 109-112)

PARLAMENT DE J. DELCLÓS I DOLS, PRESIDENT DE LA SECCIÓ PERMANENT DE PROPAGANDA AUTONOMISTA, AL MITING DEL CADCI, CELEBRAT PER A COMMEMORAR L'ONZE DE SETEMBRE EL DIA 10 D'AQUEST MES DEL 1911

"Catalans, catalanistes:

"La Secció Permanent de Propaganda Autonomista, fidel ressó del esperit catalanesc qu'alena en tots els elements integrants d'aquest Centre, no podia deixar passar aquesta data tant trista, el memorable 11 de Setembre, sense rendir homenatge als martires de Catalunya qu'en l'any 1714 - socumbiren per la forsa després d'haver plantat cara á dos exercits compostos de dugues nacions més absorvents que poderoses; ja que ab tot y el crescut número de combatents ab que comptaven, comparat ab les reduïdes forces catalanes, se vegeren obligades á mantenirse en peu de guerra, temps y més temps, pera veurer coronats els seus esforços malignes, ab una victoria que deuria haverlos hi fet vergonya.

"11 de Setembre de 1714! La teva evocació deuria esser prou pera que - tots els catalans, sense distincions de cap mena, se sentissin esperonats á treballar en pro de la rehabilitació de la Patria, en pró de les llibertats perdudes de la nostra estimada terra catalana!

"Pera tot ésser catalá deuria havernhi prou de que fullejant l'Historia de Catalunya, al passar els ulls en els seguits episodis d'aquella época, quals héroes donaven la seva sang y fins les seves vides per la noble causa que defensaven, pera ferse càrrec de que tenim un gran deurer á cumplir. Y aquest deurer es el llegat qu'endressaren aquells abnegats patricis á ses generacions venideres.

"Hi va haver un temps, no molt llunyá, que semblava que l'actual generació era la destinada á omplir aquell marbre blanc, que en la desapareguda antiga Lliga de Catalunya feia costat á un altre marbre negre aont - s'hi llegia un fragment de lo que podèm dirne testament dels nostres - avis, y que moralment tenim el deurer de cumplir ó fer de manera que'l compleixi la generació que ve darrera nostra.

"L'esmentat fragment deia aixís:

"... Se fa també assaber, qu'essent l'esclavitut certa y forcosa, en obligació de sos empleus, espliquen, declaren y protesten als presents

y donen testimoni als veniders, de qu'han executat les últimes exportacions y esforços, protestant de tots els mals, ruines y desolacions, - que sobrevinguessin á nostra comuna y afligida Patria, y extermini de - tots els honors y privilegis, quedant esclaus...'

"Com d'alguns temps ensá, malauradament l'esperit catalanesc ha decaigut, es vergonyós el dirho!, aquest decaïment ens impossibilita de que siguem nosaltres, la generació actual, els destinats á satisfer aquell manament sagrat que, per demunt de tot, un día ó altre té de complirse.

"No es pas que jo ara vulgui fer retrets; molt lluny están del meu -- ànim, car la Secció de Propaganda que tinc l'honor de presidir es filla d'aquet Centre, y aquest Centre's deu á tots els elements catalanistes sense distinció de matissos, y per lo mateix no pot ni deu censurar á ningú, ja que tots li són menester y á tots per un igual deu guardarlos hi'l reconeixement de que s'han fet mereixedors per no haverli regatejat mai el seu apoi, tant moral com material.

"Mes aixó no vol dir que la Secció de Propaganda Autonomista del C. A. de C. del C. y de la I. no's pugui planyer, no's pugui condoldrer del actual estat del Catalanisme. No crec que ningú pugui negarli aquest - dret.

"El Catalanisme actual, á tots aquells que mai hem simpatizat ab cap - partit polític á l'espanyola, no pot satisfernos; ja qu'en molts punts, l'experiencia'ns ha ensenyat que'l poc ó molt contacte qu'ha tingut ab elements exòtics á la veritable manera d'esser de l'actuació catalana, no li ha servit més que pera desvirtuarse.

"Jo recordo molt bé que quan el Catalanisme actuava solzament al impuls del amor á Catalunya, qualsevulla manifestació que s'intentés realisar, la portava á cap, tothom ne sortia satisfet, á tothom li quedaven ganas pera procurar l'organissació d'un altre més gran y de més trascendencia. Per dissort, avui no passa aixís. Allavors, ningú's mirava de reull, - tothom tenia confiança ab el veí del costat. Avui semblèm una familia - de germans malavinguts.

"Per qué no pot acabar d'un cop, doncs, aquesta nostra malentesa desavinença? Per qué en un dia donat, tots á l'una, no podèm dir cada hú per sí: 'En el camí de les reivindicacions Patries, creientnos agafar una - dressera, fiantnos de les apariencies, ara'ns trobèm qu'hem fet marra - da: tornèm enrera y seguím el camí que'ns havíem senyalat al empendre -

lo que ja sabíem qu'era una llarga caminada.' Y mentres no ho fém aixís, podèm estar convençuts que no arribarem mai al cim aont hem d'assolirhi l'ideal que'ns desvetlla.

"Y per qué la trista jornada que avui commemorèm no pot encaminarnos en aital sentit? Qui sab, si l'aprofitéssim, si d'aquí endavant podríem remembrarla, no com ara, com á jorn de dol, sino com podria esser, un -- jorn de gloria?

"Joestic convençut, que una manifestació composta de tots els catalans aimants de les llibertats de Catalunya, seria imponent; y si demá, al -peu de la estatua d'en Rafel Casanova, rendint homenatge als martres de la nostra Patria, quedéssim despullats per sempre de les petites dife--rencies que'ns allunyen als uns dels altres; el fi que á tots ens mou -ens el veuríem més apropiat, y allavors en nostre esperit hi tornaría renaixer aquella fe, hi tornaría renaixer aquell entusiasme, retornantnos l'esperansa de que nosaltres, la generació actual, es la destinada á -cumplir aquell llegat que feren á ses generacions venideres, els mar---tres de Catalunya que socumbiren per la forsa, el día 11 de Setembre de 1714."

("Renaixement", 21 de setembre de 1911, p. 367 i 368)

TRIPTIC

"Del Passat

"Patria meva. Catalana terra, la sagnanta data del 11 de Setembre de - 1714, sigué la llosa que't sepultá.

"D'ella ensá, has esdevingut un poble afemellat per lo feble, ductil á tot insult, que si abans d'aquells luctuosos fets, á les fuetades respónies masclament, ab ta viril energia, avui acostumat al servilisme, -- agups ta ja masella espatlla, als eterns enemics nostres, que voldrien occirte per sempre, al veure ton afany de redressament.

"Si'ls martres quals gestes remembrèm, aquells defensors de les nostres llibertats, aixequessin de llurs fredes tombes llurs testes, estimarien malaquanyada sa generosa sang, vessada noblement, fent de sos pits mura lles ab que barrar els passos als soldats de Felip V.

"Nobles martres, nissaga d'héroes ben á la catalana, els que després de més d'un any de seti, ab la fam y la miseria ensenyorida de vostra llar, servareu prou braó per no rendirvos, fent de Barcelona un'altra Numan- cia, que foreu vilment enganyats y traits per tothom, que l'Anglaterra, fiadora dels sagrats drets de Catalunya, tolerá se vos negués assistir com corresponia al pactarse á Utrecht el pervindre de nostre poble: Sa- piguèu que fins á nosaltres ha arribat el ressó de vostre clam, el crit desesperat de vostra agonía, quan ab vostra generosa sang s'escolava la grandesa y llibertat de Catalunya; vostre testament sacratíssim, vostre mandat de que un'altra generació reprengués la tasca, si som impotents per complirla, l'espandirèm arreu, la deixarem esculpida en el cor de - nostres fills, per si ells més sortosos que nosaltres, poden complir el manament.

"Aquesta es la oració-evocació, que'ns ix á flor de llavi al depositar la perpetua al peu del bronze, que'ns fa reviure la visió de bell morir del darrer conceller en cap, en Rafael de Casanova.

"Del Present

"Y are un breu esguart entorn nostre, tot marxant á complir el sagrat - deure anyal.

"Entorn vostre, immortal Casanova, passaren un bell día de Maig les gen

tades, onejant al vent tremoloses senyeres; aquell esplet massa espontani, que homenatjà á homes encarnació del verb polític, malgrat y semblar freturosa de catalanitat, no tingué per vos cap homenatge, no s'acotaren les flamants banderes á vostre esguart simbólic, no representaveu res per ells, y les gentades passaren, passaren en barreja llampant de coloraines, ferma la petjada, la testa al aire, per sota l'arc de simbolisme exótic, prop del lloc mateix aont vos caiguereu acribillat pel plom dels aliats. D'aquell rebombori, qué'n resta? l'esfumat recort de molts homes agermanats un día, avui enemics irreconciliables, empaltats de tots els vicis de la política que tant mal ens ha fet.

"Sembla existir una comunió catalanista, fins ofereix diversos aspectes, y entorn de l'idea mare giravolten com papellons á la flama, barrejant llastimosament el suprem ideal de renacionalisació ab les mesquines -- lluites d'idees de propi profit personal, sadollats d'esperit acomodatiu, enganyantse á sí mateixos, car semblant marxar per viarany diferents, en el fons els atia un mateix vici: manca de sentiment catalá.

"Fa pocs dies un representant del Nacionalisme Republicá deia: 'L'acte d'homenatjar junts dreta y esquerra la memoria del 11 de Setembre, no reportaria cap benefici ni á la dreta ni á la esquerra; tot lo més ne reportaria al Catalanisme.'

"Heusaquí'ls fruits.

"Si com á finalitat capdal d'un ideal gran, cal valdres de medis d'expressió de la gran idea definitiva, destriant son amor en petites partícules, clar que, malgrat engrunallat, se podrá oferir sempre una expressió de l'idea mare, encar que mesquina, empró dosis infinitesimals no podrán fonamentar obra sólida, un conjunt d'homes inspirats en migrats reflexes de l'ideal suprem, aportarán cooperació débil y inarmónica, poc equilibrada, y demunt fonament aixís, no's podrá mai aixecar edifici sólit.

"Y per aixó avui es un regidor catalanista qui parla en castellá en una sessió del Consistori, demá són sos companys qui en una pública manifestació demanen l'abolició de la pena de mort (humaníssima pretensió digna de lloansa), però qu'en son curs criden morin una pila d'homes y coses.

"De l'Avenir

"Vindrà, perque volèm que vingui, un día en que Catalunya tornarà á ser

lo que siguié; no viuen encare'ls homes que omplirán el marbre blanc de l'antiga Lliga de Catalunya, per fer bis ab l'altra de sagrada escriptura; serà per la voluntat de tots els catalans, sobirana voluntat, després de l'apostolat tot just iniciat, que l'au fénix volará pels espais lliures de nostre cel blau, encarnant l'imperatiu volèm iniforme en sentiment de Patria, fruit de la tasca nacionalisant ab el concurs del irredent mogentse per rompre grillons de tota mena y demanant un lloc digne en el banquet de la vida, y aleshores la Patria reviurá de fet.

"Era una nova de pau y bellesa suprema, expresió de llibertat, assegurará á nostres fills... nèt... el dret á conviure entre'ls pobles avençats y lliures, y aleshores serà feconda la gestació; la terra que mai regateja ses riqueses serà pródiga, y Catalunya, confortada de dinàmica intel·lectual, oblidades efímeres lluites; del llevat contemporani, quedarà l'obra positiva d'educació social; quan homogeneats per principis - d'humanisme, els homes, educat al unison son cervell y son cor, haurá - finit l'apostolat, Catalunya serà.

"Els que creuen y confien en sobrenaturals forces, á sos precs creurán se deu, y'ls que sols de llurs activitats y natural dinàmica's refien, creurán que á sa voluntat ho deuen. Lo essencial es que abrassats uns y altres, descoberta la testa, ho veurán.

"Ditxosos ells!!"

J. Grant i Sala, soci del CADCI, si bé no signa aquest i els articles següents com a tal.

("Renaixement", 11 de setembre de 1911, p. 353 i 354)

L'INOPORTUNITAT

"Ser inoportuns quasi que vol dir ser inútil. Tal com avui están les coses, el fet qu'avui commemorèm els catalanistes, la trista data del onze de Setembre, es, per segons qui, una inoportunitat. Es una cosa inútil; sens cap fi positiu -diuen els uns- es antiliberal, antiprogressiu -diuen els altres.- Es humà, es patriotisme, commemorá les dates glorioses de la nostra Historia, -dièm nosaltres.

"Els qu'avui pregonen contra la celebració de aquestes dates, air com un sol home, ab la corona penjada al coll y ab les llágrimes als ulls, anaven á rendir homenatge en l'estátua d'en Casanova, als catalans qu'en 1714 moriren defensant á Barcelona de l'invasió franco-castellana. Y á la nit, com á bons patriotes, acudíen á les vetllades necrológicas -- qu'en quasi tots els centres catalanistes es celebraven.

"Avui ja no es aixís: ens hem tornat més avensats, y aquestes coses les hem d'abandonar per sempre més; sols els pobles petits, débils, aquells que no tindrán mai llibertat, deuen celebrar les dates més ressurtints de la llur Historia. Perque, com que fins ara dins del Catalanisme no havíem tingut sabis filosops, no'ns en havíem adonat que aquella gent que moriren defensant á Barcelona, representaven el retrocés, y les hostes castellanes, el progrés. Y per aixó durant una colla d'anys hem fet l'orni portant coronas y celebrant vetllades á la memoria d'aquells atrassats ciutadans de Barcelona.

"L'inoportunitat es un gros mal. Y en el plet que estèm debatent, qui es l'inoportú, els que preocupats per la República ó per l'ordre social renequen d'aquestes manifestacions patriótiques, ó nosaltres que, atents com el que més á les evolucions de la política moderna, tením com á cosa sagrada, imprescindible, la celebració d'actes patriótics d'aquesta naturalesa?

"El doctor Martí y Juliá ens parlava dies enrera de que tant la dreta com l'esquerra no compleixen degudament com á tals; y precisament, ab l'aquiescencia dels prohoms, una y altra es creuen complir radicalment com á tals, renegant de les manifestacions de Catalanisme.

"-La celebració d'un acte commemoratiu del onze de Setembre, en el que

hi prenguessin part homes de les tres branques del Catalanisme, fora un perjudici per els partits d'esquerra y dreta, encare que, naturalment, fora un benefici pel Catalanisme.- Hi há qui aixó sosté.

"Jo voldria saber que entenen aquesta gent per patriotisme. Vivim en una época, que per fugir de tot acte que tinga caràcter de Catalanisme á seques, l'inoportunitat pren forma en el cervell dels nostres homes. Si - fos possible aboliria aquest mot, però tinc la seguretat que á l'endemá'l Sr. Alomar ja hauria inventat la nova paraula perifrástica.

"Deixem passar el temps. Dies de fortes lluites vindrán, y tant la dreta com la esquerra's veurán obligades á cercar el bálsem de patriotisme que conserva l'Unió Catalanista. Temps vindrán y sens trigar gaire que uns y altres sentirán les conseqüències de les llurs conxorxes ab els elements essencialment antinacionalistes. No som egoistes, però mai la patria universal será la dels homes; la patria natural, la de cada rassa, será la que subsistirá, y aquesta única sempre, mai confosa ab cap altra. A l'Iberia encara hi han rasses.

"Ni els partits conservador y republicá espanyols poden avenirse ab nos altres ni res poden donarnos. En R. Soriano té un periódic, España Nueva, que pertany á la conjunció republicana socialista; la U.F.N.R. forma part d'aquesta conjunció; fa pocs dies que'l periódic d'en Soriano - insultava grollerament á Catalunya. Per altra part els conservadors volen estimarnos molt; son els únics que poden donarnos quelcom -diuen - certs homes de la Lliga Regionalista- però quan arriba'l moment de fer quelcom, la derogació de la llei de Jurisdiccions, per exemple, un excés d'egoisme nostre no'ls permet derogarla.

"Y en cambi'ls nostres homes fan negacions de Catalanisme, esperen el maná, y sens preocuparse els uns, per exemple, qu'en el Congrés de Joventuts socialistes, á Ferrara, han votat una ordre del día declarantse antinacionalistes; y els altres, que'ls partits turnants, els de la monarquia espanyola, cada día apreten més els grillons que'ns esclavitzen.

"Peró bé un día que fins els cecs hi veuen, y que fins el ferro més potent no té forsa pera contenir l'empenta d'un poble que foll de rabia, avansa impetuós al fi del ideal, destrossant tot lo que á son pas s'interposa..."

F. Rossell, secretari de la Junta de Govern de la Secció Permanent de Propaganda Autonomista del CADCI, si bé no signa aquest article i els següents en qualitat de tal.

("Renaixement", 11 de setembre de 1911, p. 360 i 361)

LLETRA OBERTA

"Srs. J. Grant y Sala y F. Rossell

"Aludit, encara que indirectament en els articles publicats per vostés en aquesta Revista, número corresponent al 11 del actual, me veig en la precisió de donar (de molt bon grat) qualques explicacions sobre les paraules que vaig pronunciar en la reunió d'entitats catalanistes celebrada en el Centre Autonomista de Dependents del Comers y de la Industria pera tractar de la forma d'honorar la memoria d'en Rafel Casanova y de la data del 11 de Setembre de 1714.

"Veritat es, benvolguts amics, que jo vaig dir que la celebració d'un miting en que hi prenguessin part personalitats de la dreta y de l'esquerra catalanes seria contraproductiu, car sobre no reportar cap benefici positiu podria resultar en perjudici, no dels interessos de l'una y de l'altra branca, sino de l'obra de catalanisació que abdués están realisant ab els elements afins en altres idees.

"També vaig dir que potser (y remarco aquesta paraula) podria resultar dit acte beneficiós pel Catalanisme, però que aixó era discutible (y torno á remarcar), puig lo més natural seria que devingués un retrocés, car encara no está acabada la obra de consciencia catalana qu'estem realisant, y l'ajuntament de la dreta y l'esquerra, anc que solzament fos en un miting commemoratiu, s'interpretaria com una claudicació d'ideals.

"Aixó es lo que jo vaig dir y estic disposat á sostenirho, car no crec que sigui cap heretgia patriótica. Ans al contrari. Jo crec precisament que'l Catalanisme té d'esser agressiu y no defensiu. Y pera aixó, es necessari que surti del seu reduit cenacle aont solzament la feina negativa, pera envair totes les colectivitats y manifestacions socials portanhi l'esperit catalanesc y el concepte modern que tenim de la vida.

"Es fent una actuació intensiva que'l Catalanisme s'imposará y triomfarán els ideals nacionalistes, no criticant aquest y l'altre mentres -- s'está cómodament contemplant les lluites dels nostres dies ab una rialleta d'escepticisme.

"Hi han á Barcelona partits polítics, centres culturals, escoles, sindicats obrers y altres manifestacions de l'activitat humana, als qui es --

necessari infiltralshi l'idea de la seva dignitat de catalans, del seu dret á usar nostra llengua y no cap altra. Per qué no's va á conquerir-los? Per qué'ns estèm contemplant com gent forastera s'apodera de la se va direcció?

"Ah! no. Lo interessant es fer treballs pera ajuntar novament la dreta y l'esquerra, pera que un cop juntes surgeixi altra vegada un problema, el del sufragi universal, per exemple, y s'hagin de tornar á dividir.

"L'obra del Catalanisme no ha d'esser el fer un partit d'elements que - discrepen y discreparán sempre, sino'l fer de cada catalá un nacionalista, siguin les que siguin les altres idees que pugui tenir. Pera aixó, tením un medi poderosíssim: la llengua. Fem gent que pensin, escriguin y llegeixin en catalá, y farèm nacionalisme. Y la nostra Patria, la nostra dolsa Catalunya, ens en restará agraída...

"Res més. Sols us prego, desconeguts amics, que'm tinguèu per lo que - soc, aixó es, per un entusiasta creient en l'avenir lliure y esplendo-- rós de Catalunya per la qual estic disposat á fer tota classe de sacri-- ficis.

"Vostre affm. company de causa.

"El Delegat del C.N.R. del Districte VII."

("Renaixement", 21 de setembre de 1911, p. 371 i 372)

BREUS MOTS

"Al Sr. Delegat del Centre Nacionalista Republicà del Districte VII (1).

"Inconegut senyor:

"Breus mots només á lo que vos anomenèu resposta per la qual m'entero - que va esser el delegat del C.N.R. del Districte VII el que va dir les paraules motiu de la vostra correspondencia, circumstancia que ignorava.

"Entenc que dec concretarme sols al fet en qüestió, al que motiva la - vostra resposta; essent aixís, sols me cab insistir en que vaig sentir d'un indret del saló d'actes del C.A. de D. del C. y de la I., una veu que va dir, potser textualment, potser invertint l'ordre de paraules, - alló que repeteixo en mon article Triptic del número de l'onze de Setem- bre.

"El potser que vos aportèu remarcantlo, no vaig sentirlo; si l'hagues- - siu dit, l'efecte de vostres paraules haguera esdevingut forsa canviat, car com á opinió de dubte ó no afirmació, portaria en sí forses atenu- - ants. No obstant, senyor delegat del C.N.R. del Districte VII (á la reu- - nió en qüestió), permeteume que respecte son alcans pera judicar l'es- - tat actual del catalanisme no modificaria gran cosa'l meu concepte y - tampoc l'esperit que vaig volguer ab aquet botó de mostra donar al para- graf d'aquell articlet.

"Ja m'ha semblat després que vareu potser exposar massa expontaniament, impremeditadament, la vostra opinió, però de moment tant á mí com á la majoria dels reunits, que'ns va produir l'efecte just, n'es bona pro- - va'ls murmúlls també expontanis ab que va esser acullida la vostra afir- mació.

"Acepto y estimo la vostra aclaratoria explicació, y quedèm en que vos volíeu dir lo qu'en vostra resposta afirmèu: val més aixís, car sempre será millor l'aspecte de la qüestió y de vostre gest.

"Les altres afirmacions vostres, en aquests breus mots no vos les puc -

"(1) Si m'escriviu, vos prego un pseudonim més curt, y si vos plau, en cara millor que firmèu ab vostre nom y cognom.

contestar, mes si volèu les concretarèm y coordinarèm, passant després á discutirles, malgrat que'l caràcter de nostre RENAIXEMENT poc hi ajuda.

"Y... per si acás vos plau, voa vaig á estalviar feina y á enfilarvos - l'agulla simplificant la qüestió.

"Ja veurèu que de principis potser no tindrèm que discutirne; tot lo - més procediments.

"L'any 1904 al fundarse á Barcelona el 'Progrés Autonomista (avui fusionat ab l'A. N. C. com á 'Progrés', car el cognom el va perdre en la seva tasca d'agressivitat y estridència), publicá un manifest (2) al peu del qual hi há la meua modesta firma; jo doncs opino en lo polític, social y religiós avui com aleshores allí deia. Feta aquesta aclaració ja sabèu els meus graus d'esquerrerisme.

"Y prou per avui, car del contrari resultarien llargs aquests breus -- mots.

"Vos agraeixo'l títul d'amic, y vos desitjo salut y braó per l'agressivitat de la noble creuada de lliberació de Catalunya y del individu ca talá, en qual devantera mentres puga'm trobarèu.

"Manèu á vostre

"J. G. y S., delegat de RENAIXEMENT

"(2) Si no'l coneixèu y ho desitjèu, vos el deixaré pera llegir."

("Renaixement", 21 de setembre de 1911, p. 372)

Al delegat del C.N.R. del districte VII.

Llegida vostra 'Lletra oberta' qu'en el número passat del RENAIXEMENT ens endressèu á n'el senyor J. Grant y Sala y á mí, en contestació de la mateixa, per la meua part, en primer terme dec dirvos que no soc redactor d'aquet periòdic, sinó un simple col·laborador; y vos faig aquesta aclaració pera que lo que jo vaig á dirvos no ho interpretessiu com á manifestació de RENAIXEMENT, quan me pertany á mí, y com á cosa meua.

"Mai me convencerèu ab lo que dièu d'esser contraproductiu la celebració d'un meeting commemoratiu d'una data de la nostra Historia. Fixeusi be, que no parlèm d'unió, ni de dissolució de dreta y esquerra, sinó senzillament d'un acte commemoratiu, que ni vos ni ningú podrà ferme creure, ni menys provarme, que la celebració d'un acte commemoratiu de la nostra Historia siga contraproductiu; y encara que hi prenguessin part homes de l'una y l'altra branca del Catalanisme, fora la cosa més lògica, perque al fi y al cab tots plegats tenim un ideal comú -l'Autonomia- que sinó avui, demà, forsosament tindrem d'unirnos pera conquerirla.

"Qué entenèu, vos, desconegut amic, per l'obra de consciència catalana? Y com podrèu fer creure á ningú que un meeting commemoratiu s'interpretaria com una claudicació d'ideals? Jo entenc fer obra de consciència catalana el catalanisar al nostre poble, procurant que la catalanitat siga en totes les manifestacions de la vida, que no consisteix, com avui, per exemple, el llegir El Poble ó La Veu; mentres l'inmensa majoria dels nostres comerciants anuncien els llurs establiments en llengua no catalana; protegeixen empreses estrangeres; negan els homes adinerats - el llur concurs á les grans obres de cultura, y envien, l'inmensa majoria també, els llurs fills á escoles que no són pas les catalanes.

"Y qué'en dirèm de la segona pregunta que us faig. Claudicació d'ideals? Estèu equivocat; jo -vos vaig á parlar ab tota franquesa- soc home de esquerra, y ab tot y creurer ab aquets actes que vos repudièu, no he abandonat mai els meus ideals lliberals, y el pendrer part en actes á n'els quals hi haguessin homes de dreta mai ho he cregut perjudicial pera'ls meus particulars ideals. Però, es que creièu vos, bon amic, que la consecució de l'Autonomia del nostre poble ha d'esser obra exclusiva

dels homes de la dreta ó esquerra? No, amic, no: en bona hora qu'exis--
teixi una dreta y esquerra catalanes, però ben catalanes, entenéu? sens
claudicacions de Catalanisme, una dreta y esquerra tal com la demanava
fa pocs dies l'honorable doctor Martí y Juliá. Però heu de tenir pre--
sent que si un dia's consegueix que les dúes branques del Catalanisme -
polític siguen tan conservadora ó lliberal com catalanistes, -que avui,
malauradament no es aixís- no viurán pas tan allunyades l'una de l'al--
tra com vos pensèu, perquè'l punt concret, aixó es, l'ideal comú, farà
que l'una y l'altra visquin ab complerta armonía, y celebrarán juntes ó
separades les manifestacions de Catalanisme que avui no celebren. L'ho--
me qu'está convensut del seu ideal, creièu vos que pel sol fet de par--
lar una vetlla junt ab els seus companys d'ideal comú, en celebració -
d'una data històrica, han de sortir perjudicats els seus particulars -
ideals?

"Moltes altres coses dièu. Però ni vos teniu l'autoritat prou pera en--
taular una polémica, ni jo la suficient pera sostenirla. No es discu--
tant entre nos com el Catalanisme deu triomfar; però permeteume, distin--
git amic, que abans d'acabar vos contesti concretament les darreres afir--
macions que feu en la vostra lletra.

"A Barcelona hi há multitud de factors que s'han de catalanisar encara,
y á n'aixó anèm tots. Fer treballs pera ajuntar la dreta y l'esquerra,
permetèu que vos digui que somnièu; ni á la reunió d'entitats catalanis--
tes se va parlar d'aixó, ni remotament se va exposar cap indicati que ai--
xó fes suposar. Y encara que fos aixís, amic meu, quina noblesa no hi -
há en el volguer armonisar una familia disgregada per les qüestions per--
sonals?

"Y finalment, discrepin ó no dreta y esquerra, el dia que la Patria ho
demani deuen unir-se. A més, la feina de fer de cada catalá un naciona--
lista es veritablement lo que tots tenim obligació de fer. Però jo es--
tic convensut, convensudíssim, que jamai, mai, conseguirem catalanisar
al nostre poble mentres l'influencia forastera hi predomini; y aquesta
influencia, sincer amic, subsistiré eternament, mentres l'esquerra y la
dreta fassin conxorxes ab elements d'enllá del Ebre que sempre procuren
aproparse á nosaltres, no pera fer més factible la consecució del nos--
tre ideal, ans al contrari, pera ferlo impossible, predicant al nostre
poble idealitats radicalment oposades á les nostres.

"F. Rossell."

("Renaixement", 28 de setembre de 1911, p. 384 i 385)

INTRANZIGENTS

"No fa pas molts anys, que'l pervindrer de Catalunya, en el sentit patriòtic, aparentment, era esperansador en alt grau. Gent de tots els estaments y de diverses maneres de pensar, tant en lo polític com en lo religiós, tenien els ulls fits en la nau que debia conduir-la al port de la seva salvació, l'Autonomia.

"Tothom semblava bregar desinteressadament dintre'l seu element, pera assolir els medis de redimir d'un cop la nostra Patria esclava.

"Vingués d'aont vingués, aquell caldejament catalanesc qu'arreu se respirava, en part era encoratjador. Y ho era més pera nosaltres que mai - ens hem desviat de camí, y sempre havèm posat l'ideal de Patria per damunt dels procediments que se'ns hagin presentat per anar més ó menys - rapidament á l'implantació del nostre Credo. Y dic en part, perque, com que ab molts dels elements que se'ns presentaven com á mestres en Catalanisme, durant molt temps hi havíem tingut de sostenir polèmiques bastant renyides, doncs n'havien sigut acérrims enemics, y per lo mateix no podíem arribar á capir com s'havía obrat semblant miracle.

"Y com que'ls temps dels miracles, fa molts anys que ja varen passar á l'història; com era d'esperar, aquell escalf també va passar, com era - llògic que passés, perque no hi havia caliu, solzament era un feble foc d'encenalls; trobantnos avui altra vegada sols els mateixos d'abans, predicant la puresa del Catalanisme, sota'ls plecs de la bandera sense mácula de la venerable 'Unió Catalanista' disposats á continuar sa tasca catalanisadora, fermament convensuts de que pera guanyar el plet que tant temps há tenim entaulat ab el Centralisme, solzament pot conseguirse no tranzigint ab res de tot alló que les lleis no'ns hi obligui."

Joaquim Delclós i Dols, president de la Secció Permanent de Propaganda Autonomista del CADCI, encara que l'article, com el que reproduim després, no és signat en qualitat de tal.

("Renaixement", 19 d'octubre de 1911, p. 417 i 418)

VCS, JOVE DEPENDENT....

"¿Vos heveu donat compte, amich, de que'l comerç es una de les activitats humanes que major latitud ofereix als qui en ella s'ocupen?"

"El jove meritori que entra avuy al escriptori o al magatzem, pot haver esdevingut demà'l cap de la casa comercial. Els homes anomenats de carrera, cursen aquesta a una escola o Universitat durant tres, quatre, - cinch o més anys. El negociant comença sa carrera'l dia que posa per - primera vegada sos peus al escriptori o al magatzem. N'hi ha que son - uns mals estudiants, uns apàtics; cada any mereixen suspens, y jamay - se mouen del lloch modest que'ls hi assignaren el primer dia. D'altres, els bons, van fent diàriament son camí, y arriba'l dia que la família y la societat els proclama mestres de son ofici.

"¿Sabeu, amich, quines son les condicions essencials d'una brillant carrera pera un jove negociant? Son tres: 'Treball', 'Honradesa', 'Estudi'. El 'Treball' es la producció de riquesa, el desvetllament y exercici de facultats individuals, la fixació d'hàbits de vida, l'adquisició d'experiència, la creixensa del seny, la formació d'un cop d'ull y d'una pericia professional. La 'Honradesa' es la força ideal que impulsa'l treball y lo que fa saborosos sos fruits. L''Estudi' es l'aixamplament del horitzó, l'adob que fa'l treball més productiu, l'eina que'l fa més perfecte. Si'l treball es el desenrotllament de sí mateix, l'estudi es el complement d'aquet desenrotllament per medi de la experiència dels altres.

"Treballador y honrat ho es tot negociant y tot membre d'una família o de una societat civil, que senti dintre seu, la força de la dignitat humana. Estudiós... ¿ho es tothom? ¿Hi há gaires veritables estudiosos? - ¿Vos heu posat á meditar, amich, si no es, per ventura, vostre manca - d'esperit d'estudi lo que entrebanca'ls vostres passos en la carrera de negociant que vos heu emprès?"

"Un grupu de joveníssims negociants (dependents de comerç, viatjants, - etz.) que sentien ansies d'estudis y de milloració personal, fundaren - el CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ Y DE LA INDUSTRIA. Ells estimaven fonament a sa terra, y cregueren que lo millor que podien - fer pera servir-la, era associarse y obtenir aixís l'enaltiment colectiu per medi del perfeccionament individual y propi; volgueren seguir la -

màxima de que'l més patriota es el millor professional, el que més estima sa feina. Y crearen desseguida les Escoles Mercantils Catalanes, de les quals vos, acabeu de matricular-vos deixeble.

"¿Vos heu fet ben bé càrrech de lo que vol dir soci del C.A. de D. del C. y de la I., y alumne de ses E.M.C.? ¿Vos pensèu que assistiu á una 'academia' al assistir a les classes del Centre? ¿Creyeu que al frecuentar les E.M.C. sou com un client que paga un tant per les ensenyances - que se li donen? Aneu errat; les E.M.C. y tot el C.A. de D. del C. y de la I. es més que una Academia: 'Es una comunitat espiritual' hont per la cooperació, pel mutual sacrifici y pel recíproch encoratjament, se persegueixen ideals de milloració individual, professional, cívica y patriótica.

"Cal que vos identifiqueu ab els ideals, la vida y les manifestacions - externes del C.A. de D. del C. y de la I. Quan sou al Centre sou a casa vostre. Tracteu, donchs, totes ses coses ab l'amor y respecte ab que tracteu tot lo que es vostre, prengueu part en ses empreses ab el mateix entusiasme que prodigueu en les empreses propies.

"Al posar vostra atenció en els devers del soci no vos distraigueu tampoch dels vostres drets. Al Centre, pel sol fet de ser-ne membre, hi teniu veu y vot. Si noteu diferencies, si creyeu haver descobert errors, y teniu iniciatives pera omplir les unes y subsanar les altres, parleu y se vos escoltarà atentament. Demostreu ab obres vostre amor al Centre, y'l Centre en pès vos restarà agraht.

"Si'l Centre va creixent, com fins ara, y pot realisar son projecte de bastirse un gran casal exprofés; si les Escoles Mercantils Catalanes - van perfeccionant-se y ampliant-se; si sa Secció de Socors Mutuels se va nodrint; si l'altre Secció de Relació y Treball prospera y treballa; si l'altra Secció de Propaganda fa campanyes fruitoses; si l'altra Secció de Sports y Excursions satisfà plenament les honestes necessitats - d'esbarjo; si tot això succeeix, -com es de rahó que succeeixi- vos soci del C. A. de D. del C. y de la I. ne sereu'l beneficiat, junt ab -- tots vostres consocis. Vostres estudis professionals seràn més extensos y profons, vos sentireu més estimulat pera'l treball, veureu ab major claretat els ideals honrats que fan realisar grans obres y anireu esdevenint un home més integral, un membre més dolç de vostre familia, un negociant més potent, un ciutadà més digne de vostra ciutat, un fill - més útil y amorós de nostre mare Catalunya, un súbdit més conscient de

l'Estat espanyol, un més noble germà dels homes.

"Donchs, ¡estudieu ab fé! cada dia un xich. Sou jove y teniu molts dies davant vostre. Si sou ignorant, podeu esdevenir sapient; si sou inexpert, vostre treball pot alcansar gran perfecció; si sou pobre podeu conquistar-vos l'opulencia. El comerç es la carrera més lliberal que hi há. Trebal·leu, sigueu honrat, estudieu y vostre serà'l triomf. No feu cas dels defalliments, que son cosa passatgera. Son els dies nuvols del esperit; els dies clars son la normalitat. Estudieu, estudieu! Si, esclaus del defalliment, heu descuidat la lliçó o la classe, al endemà'l sol del optimisme vos tornarà les forces desertades. Aleshores torneu a obrir el llibre, encamineu novament vostres passos a la classe. Aixó encare que vos succeeixi setanta vegades; setanta vegades vos podeu alçar, si caiguessiu setanta vegades. L'estudi vos portarà a la victoria, a condició que no deixeu del bras a la constancia. Estudieu, estudieu!

"Eladi Homs."

("La Veu de Catalunya" del 27 de setembre de 1911)

PARLAMENT D'ELADI HOMIS A LA VETLLADA AMERICANISTA, FETA AL CADCI, EL 20 DE GENER DE 1912

"M'aixeco a dirigirlos la paraula, senyors representants de l'América Llatina, amb un doble objecte. En primer lloc, els meus companys de professorat de les Escoles d'aquest Centre m'han conferit l'alt y inmerescut honor d'ésser portador en aquest acte de sa salutació més cordial y respectuosa pera tots vostés; y amb gran goig cumplexi abans que res aquest encàrreg de mos companys, afegint a la seva ma personal salutació no menys cordial y respectuosa. En segón lloc, els meus amables consocis han volgut que aprofités aquest moment pera dilshi a vostés, d'una manera breu, lo que es el 'Centre Autonomista de Dependents del Comers y de l'Industria', quina es sa es---tructura, quin es son funcionament, y quins sos ideals y sos anhels. Permétinme, doncs, que, donant per complert mon primer encàrreg, mollesti are uns moments la seva atenció pera explicalshi, com puguin mes escasses facultats, l'obra d'aquesta entitat, que avui s'honora amb la visita de tan ilustres persones de representació dintre de -
l'americanisme.

"Malgrat no comptar més que nou anys de existencia, nostre Centre - de Dependents es avui arbre vigorós y corpulent, sots qual brancatge s'aixopluguen en l'actualitat més de 2.200 joves associats. Les cinc branques en que's parteix el tronc d'aquest arbre volgut, s'a-nomenen: Secció Permanent d'Educació y Instrucció, Secció Permanent de Socorsos Mutus, Secció Permanent de Propaganda Autonomista, Secció Permanent de Sports y Excursións, y Secció Permanent de Relació y Treball. Solament l'enunciat d'aquestes seccións ja dona una idea general de l'estructura y de l'activitat del 'Centre Autonomista de Dependents del Comers y de l'Industria'. Amb tot, es precís qu'ens ocupem de cada una d'elles en particular, pera que vostés puguin conéixer millor la naturalesa y'l valór dels saborosos fruits d'a--
quest arbre social barceloní.

"Es difícil que totes les branques d'un arbre aconseguixin el ma--
teix grau de desenrotllo. En el nostre, la Secció de Educació y Instrucció porta alguna ventatja a les altres. Es també la més vella, y la que ha sigut sempre atesa amb més cura y constancia. Y amb ai-

xó quedaria fet l'elogi d'aquest centre social, encare que no digués una paraula més. La fundació d'aquesta societat se realisà amb l'inauguració d'unes Escoles nocturnes de caràcter cultural y professional. Aquelles classes, en sos comensos modestíssimes, però sempre vives, anaren creixent y evolucionant fins aconseguir una envejable plenitud. En l'actualitat se donen en nostre local ensenyances sobre 20 materies diferents, distribuïdes en 30 cursos, a càrreg de 20 professors diferents. Héuseles aquí detallades:

"Classe elemental, classe d'aritmética, classe de caligrafia, classe de mecanografia, classe de prácticas mercantils, classe de taquígrafia catalana, classe de taquígrafia castellana, classe de redacció de documents mercantils y correspondencia, classe de geografia comercial, classe d'Economia Política, classe de llengua catalana, classe de llengua castellana, classe de francés primer any (dos cursos), classe de francés según any, classe de francés tercer any, classe d'anglés primer any, classe d'anglés según any, classe d'anglés tercer any, classe d'italiá, classe d'alemany primer any, classe de alemany según any, classe d'alarb primer any, classe d'alarb según any, classe de teoria de teixits primer any, classe de teoria de teixits según any y classe de Química industrial. Ademés els Estudis Universitaris Catalans donen en nostre estatge cursets d'Historia de Catalunya y sobre l'art en la habitació.

"Totes aquestes classes, amb alguna excepció, son alternes, aixó es, se cursen tres vegades a la setmana, essent una hora la duració de cada classe. A les nou de la nit, comensen les classes de primera hora, y a les onze acaben les de darrera hora. El total de matrícules aconseguïdes fins a la data, en el present curs escolar, arriba a 1.100. El nombre d'alumnes en cada classe es variable, arribant a la xifra de 60 en les de caràcter elemental y no passant d'alguns pocs, en les classes superiors. Pera assistir a qualsevol de les classes, sols se necessita ésser soci del Centre y satisfer, ademés, un dret de 2 pessetes y per una sola vegada, al matricular-se. La quota mesal ordinaria de soci, no es més que de sis rals.

"Amb tot y ésser molt crescut el nombre de socis d'aquest Centre, les seves Escoles y ls gastos generals de local no podrien ni de molt ésser coberts amb sols l'import de les seves módiques quotes mesals. Hi han doncs, una altre categoria de socis anomenats protec

tors, les quotes dels quals son variables: n'hi ha que sols paguen una pesseta mesal, però hi ha qui arriba a pagarne fins 20. El nombre total actual de socis protectors puja a 110, essent la majoria d'ells prestigioses firmes del comerç y de l'industria de Barcelona. Entre'ls seus benemèrits protectors hi compta'l Centre l'Exm. Ajuntament de Barcelona y la Exma. Diputació Provincial, empró l'Estat en res hi contribueix.

"Ben merescuda tenen els nostres dependents aquesta petita ajuda - que se'ls presta pera que puguin suplir les deficiències de llur - educació y completar llur cultura. Després d'una abrumadora jornada de nou, deu y fins més hores de treball en els despatxos, botigues y magatzems, encara'ls queden humor y forsa de voluntat suficients pera acudir a les classes, restant unes hores necessaries al esbarjo y al descans. En aquestes condicions, se necessita una bona dosi de caràcter pera agafar el llibre y dirigir-se a la nit a l'escola, vencent impulsos juvenils y menyspreuant l'atracció dels espectacles públics. Y no es únicament una exigua minoria de dependents la que's condueix d'aquesta lloable manera, sino que son en nombre ben apreciable, com se n'han pogut fer càrreg vostés pe'ls datos de les matrícules llegits suara.

"Com es de suposar, la direcció y administració de les seves Escoles, anomenades Escoles Mercantils Catalanes, casi absorbeixen totes les energies a la Junta de la Secció Permanent d'Educació y Instrucció. Mes encara li queden alés pera organisar, amb forsa freqüència, actes importants de cultura, que cauen dintre de l'òrbita de la seva acció. Entre ells s'han d'esmentar les visites y excursions culturals en dies festius. En lo que va de curs s'han portat a cap ja dues d'elles de forsa importancia. Fou la primera a una fàbrica barcelonesa de electricitat, y l'altra a una importantíssima fàbrica de teixits y filats de llana, de Terrasa. A la primera excursió hi concorregueren uns 200 socis, y a l'altre, que durá un dia enter, passaven de 125. Aquestes visites y excursions culturals van generalment precedides d'una conferencia preparatoria, que dona el dia anterior algún professor de competencia.

"Els límits imposats al present discurs me priven d'allargar més - aquesta relació de les funcions encarregades pe'l Centre a la Sec--

ció d'Educació y Instrucció.

"Passem ara a ocuparnos de sa judiciosa germana, la Secció de Socorsos Mutus. An aquesta la caracteriza la previsió, així com els coneixements son la preocupació de la primera.

"Els joves dependents qu'ingressen al 'Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria', no sols troven en ell facilitats pera la llur educació, sino també pera prevenirse contra les malalties y la manca de treball. Pagant una quota adicional d'altres sis rals, se forma part d'aquesta Secció y's te dret a totes les ventatges del Montepius. En cas de malaltia, reb l'associat 5 pessetes diaries durant 75 dies y te assistència mèdica de franc. Al trovarse sense feina per una causa no deshonorable, li satisfà la caixa de socorsos mutus 75 pessetes cada mes durant un període de dos mesos. Al necessitar els serveis d'una clínica, el Centre li ofereix de franc la que posseix en combinació amb altres societats professionals; y amb la clínica, l'assistència de competents metges especialistes. En el cas d'invalidesa pera'l treball, la Caixa de la Secció passa un subsidi a son membre. Al morir un associat, satisfà a la família un capital que pot variar entre 100 y 1000 pessetes. El nombre de socis amb que compta la Secció de Socorsos Mutus es de 750. El fons que posseix en la actualitat, en el seté any de la seva fundació, es de 30.000 pessetes.

"La tercera branca de nostre arbre social, es la Secció Permanent de Propaganda Autonomista. No fou l'interés merament utilitarista d'adquirir uns coneixements més, o de protegirse contra les eventualitats de les malalties y de la manca de treball, l'idea que va guiar als fundadors d'aquesta societat y la que ha vingut dominant a llurs continuadors; no. Per dignes que siguin aquestos propòsits, hi ha encare per sobre d'ells altre interés més sagrat y general: - l'ideal patriòtic. El 'Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria' es primer que tot una entitat patriòtica catalana; y, perque es patriòtica, es cultural y professional. Es patriòtica, però no es política. Els seus membres abominen de l'Espanya centralista y ansien una nova y veritable Espanya, fundada en l'autonomia de les regions. Nostre patriotisme consisteix en contribuir a capacitar a Catalunya pera l'Autonomia y en procurar capacitarnos a nos altres mateixos pera ésser dignes fills d'una Catalunya autònoma.

"La Secció que ara ens ocupa, es la directament encarregada de conservar el sagrat foc patriòtic. Pera realisar sos fins, organisa conferencies y celebra vetllades y altres actes apropiats. Y entre aquestos no hi manquen els de caràcter artistic-recreatiu, en els quals se propaga el coneixement de nostra música, de nostra literatura y de les obres dels catalans notables per llur essencia racial. Algunes de les campanyes patriòtiques del nostre Centre formen época en la vida social barcelonesa y catalana. Enumerarles aquí seria tasca pesada.

"La Secció Permanent de Sports y Excursions fou un dia branca secundaria, filla de la Secció Permanent d'Educació y Instrucció. Empró durant els darrers anys ha anat adquirint tal desenrotllo, que ja avui gaudeix de tots els drets d'una branca principal. Posseeix en aquest mateix local un espaiós gimnàs, que freqüenten aprop d'un centenar d'alumnes. Te además una sala d'esgrima que serveix també pera la boxa y lluites. Aquestos exercicis d'educació fisica están a càrreg de dos competents professors, els quals donen les classes de nou a deu y de deu a onze de la nit. En l'espaiós pati del Centre s'hi juguen a l'estiu interessants partits de pilota basca en lloc a propòsit. També s'hi instala un tir al blanc. En l'Aixample de Barcelona la Secció de Sports y Excursions hi te un gran camp pera foot-ball y demás jocs a l'aire lliure. Els matins y a les tardes dels dies festius hi juguen partits els cinc teams de foot-ball que han format nostres socis. El primer d'ells está adherit a la Federació de Clubs de Foot-ball amb el nom de 'Barcino'. Ha jugat amb éxit contra diversos clubs rivals, y verts son encare'ls llorers y lluenta la copa que guanyá fa poques setmanes. Al final de curs celebra aquesta Secció importants concursos d'atlética en son camp, els quals son una síntesi de ses activitats deportives de l'any. S'adjudiquen premis als campions y enguany, per primera volta, se donarán medalles.

"No son menys importants que'ls deportes les excursions que organisa y realisa la Secció de la qual ens ocupem. Casi no passa dia festiu sense que un grupu dels dependents d'aquesta societat surtin al camp o a la montanya a refrescar llurs pulmons y a cercar unes hores de descans y d'esbarjo sà per l'esperit. Nostres excursionistes han visitat repetides voltes el Pirineu Català; y alguna de ses ex-

cursions ha arribat a durar 10 dies.

"De les quatre seccions de que he parlat, l'una ha donat la nota d'instrucció, altre la de la previsió, altre la nota patriòtica y altre, en fi, la del deport. Pera termenar una vida completa de Centre professional, li mancava a nostra institució la nota social. Aquesta la dona la Secció Permanent de Relació y Treball. No fa pas encare un any y mitj que s'ha fundat y ja sa acció s'ha deixat sentir d'una manera apreciable. Inaugurá ses tasques, amb una campanya en pro del treball intensiu, la qual encare continúa. Els fruits de la seva tasca poden apreciar-se si's te en compte que nombroses cases comercials, industrials y bancaries de Barcelona han anat adoptant darrerament aquesta forma de treball pera llur dependencia. No menys important ha sigut l'intervenció que ha tingut aquesta Secció del Centre en les campanyes pe'l compliment de la lley del descans dominical. Així mateix ha deixat sentir sa influencia en la Junta de Reformes Socials. Altre de les formes d'activitat d'aquests companys nostres, ha sigut la formació d'un cens de dependents, en el qual está treballant. Relacionada amb aquesta iniciativa, ha portat a cap l'agrupació dels dependents de Barcelona segons sa classe de treball, haventse constituït encare que d'una manera elemental per are, els següents gremis o agrupacions: 1) dependents d'escriptori, 2) dependents de magatzem, 3) dependents de venda al detall, 4) viatjants y corredors, 5) mossos y cobradors, 6) empleiats de fàbrica y taller. Finalment, la Secció Permanent de Relació y Treball te funcionant un Registre de col·locacions qu'está donant excelents resultats.

"No sé fins a quin punt, amb aquestes breus notícies sobre les cinc seccions del Centre, hauré lograt donarlos a vostés una idea general de l'activitat total de nostra institució. No se fins a quin punt els semblará frondós y bell aquest arbre de cinc branques, que tant estimem els que an ell li hem donat algunes gotes de la seva sava. Podria aportar més detalls de l'obra colectiva del 'Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria', però no descansar més temps als ilustres oradors qu'hem vingut a escoltar aquesta nit.. Sols esmentaré l'excursió colectiva de II dies de duració realisada a l'Exposició de Brusselles que portá a cap un grup de consocis nostres.

"En els volums anyals que ha publicat el Centre referent a sa activitat social, y en la revista mesal Acció que publica, podran apreciar vostés nous aspectes de la vida d'aquesta institució.

"Y pera acabar, he de comunicarlos la grata nova de que nostra Societat está gestionant, amb éxit fins al present, la construcció d'un gran edifici social ont les necessitats culturals actuals puguin ésser millor ateses que are, y ont pugui desenvolupar-se una acció encare més amplia. Se compta ja amb uns terrenys indicats pera la nova casa, se posseixen els plànols corresponents y s'han format uns pressupostos qual total s'apropa al milió de pessetes. Podrem realisar aquest somni daurat? Nosaltres creiem que sí; y prodigant tots els socis llurs energies y entusiasmes en l'obra, confiem en que no'ns han de mancar mans poderoses que'ns prestin l'ajuda que sigui necessaria."

("Revista Anyal", 1912, p. 53-59)

LLETRA DEL CADCI A L'ACADEMIA SUECA D'ESTOCOLM, DEMANANT EL PREMI NOBEL
PER A GUIMERA

"Pel premi Nobel.- Convenientment traduïda a la llengua sueca, ha sigut enviat al president de l'Academia Sueca de Stokolmo, la següent comunicació:

"Senyor:

"La Secció Permanent de Propaganda Autonomista del Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria, en nom del Centre, te l'honor de dirigir-se a vos, honorable senyor president de l'Academia Sueca en petició de lo que es avui el sentir y pensar del nostre poble, en lo que tenim l'alt honor d'exposarnos.

"Tenim en el nostre poble un home que, avui ja blanca sa testa y encorvat son cos, des de sa joventut ha vingut escampant per aquest poble el sagrat ideal de Poesia, patrimoni de Amor y Llibertat. El nostre poble - que es actiu, enérgic y lluytador, ha seguit continuament les petjades d'aquest home, y axí d'una manera prodigiosa hem vist creixer esplendorosament en el cor dels homes d'aquest poble l'ideal magestàtic del Amor y la Llibertat, al escalf de la fogosa flama, quina llum ha illuminat el cervell dels homes, que vibra continuament de la grandiosa obra del nostre Guimerá.

"Es tal la influencia que ha tingut pel nostre poble la obra de tan estimat Mestre, que ha arribat des de les classes altes fins al cor del més humil treballador, y pera demostrarvos la certitut de lo que vos diem, - vos esmentarém solsement el fet que, pel Maig del 1909, tot el nostre poble, tota Catalunya, homenatjà a Guimerá. Grans ciutats, viles y pobles, tots portaren triomfalment, en aquella Primavera venturosa, al home tot cor que amb tant d'entusiasme ha cantat l'anel de Llibertat que sent - nostra estimada Catalunya.

"Per aixó la nostra Institució formada de més de 2.000 obrers catalans - que amb el nostre entusiasme y nostre amor a l'intellecte sostenim unes 'Escoles Catalanes' a les que hi concorren més de un miler de obrers; la nostra Institució fermament patriòtica y cultural, atenent a que la obra del mestre Guimerá ha traspasat les fronteres de Catalunya pera recorre

trionfalment per tot el mon civilisat, atenent a que'l reglament de la honorable Institució Nöbel pera la concessió del premi de Literatura te en compte principalíssimament l'idea de les obres, humilment vos pre-- guém-que tingueu en compte al concedir els premis corresponents al 1912, la obra del mestre Guimerá y tingueu la seguretat que de premiar tan -- magnífica obra fareu un hermosíssim acte de justícia, al ensemps que honorareu a una rassa, y a una llengua, y a un poble que es Catalunya, qui sent ansies de solemne glorificació mundial, amb la concessió del premi Nöbel, a aquell home que ha sapigut encarnar tan hermosament aquest -- ideal tan sublim, aquesta hermosa deria, que's l'ansia de tota nostra vi da: la llibertat pera'ls homes; la llibertat pera'ls pobles.

"Barcelona.15 Mars 1912.- El President acl., J. Noguera.- El Secretari, J. Anglada.

"Honorable Sr. President de l'Academia Sueca de Stokolmo."

("Acció" d'abril de 1912, p. 4 i 5)

VIA FORA ...!

"Fa temps que arreu de nostra Patria s'ouen no més que planys per la reculada qu'en tots els ordres va fent cada dia tot lo que representa rei vindicació de nostres sagrats ideals nacionalistes.

"Què passa, que succeeix, qu'es lo que con mou, qu'es lo que trasbalsa a nostra Patria que homes, institucions, representants en Corts, se retirin a casa, posin sordina als clams de Catalunya, o's mostrin desalencats com donant per perdut tot el temps fins ara esmersat en expandir - nostra santa causa...?"

"Què passa? Si no sabeu que respondre, jo vos donaré la contesta. Passa que aquells indignes que volgueren tenir tractes ab els victimaris de - Filipines, no han interromput un moment sa obra criminal; que després - de l'infinitat de trapaceries que cometeren desde la fracassada era polaviejina, vingué la formació de Solidaritat, y en allí, ab tot el desvergonyiment propi d'aquets gitanos del catalanisme, vegerem com s'anaven acostant als cacics que abans difamaren; com blincaven escandalosament l'esquena davant de personatges que representen institucions que'l poble honrat de Catalunya odia ab tot el cor porque sab que sempre, sempre, no han sigut més que amparadores de tota classe de tiranies, fomen tadores d'immorals monopolis, xucladores en tot temps de sa sang, de - sos cabals, de sa honra y de sa dignitat...

"Que n'ha resultat de tot això? L'enmatzinament dels sentiments patriòtics en uns, la més glacial indiferencia en altres y'l retorn a ses -- llars d'aquells que conscients del problema que anava plantejant el Catalanisme, no han volgut contribuir a l'enlairament d'aquets idols de - fanc, d'aqueixa colla de desaprensius que ab tal de satisfer ses inno-- bles ambicions no dubten un sol moment en traficar ab els sagrats inte-- ressos de Catalunya.

"Y bé. Si's vol acabar ab aquest aplanament que mata nostre Ideal, que desvia nostra joventut emotllantla a la més embrutidora indiferencia; si's vol en fi aixecar l'esperit de Catalunya pera que retorni a arborar se d'aquell sant amor que tant el dignificava, cal que rompèm ben fort, que dièm ben alt que aqueixos soi disant capitostos; que aqueixos lea-- ders, que van de provincia en provincia explicant les virtuts miraculo--

ses del seu regionalisme, són redemptors tan falsos com el mateix Lerroux; són els eterns Judes que pels miserables trenta diners de plata volen vendre una volta més a Catalunya. Són aquells que per ferse ben veure de certes institucions que a Catalunya no arrelarán mai perquè són incompatibles ab son amor a la llibertat, exalsen la guerra de conquesta, baldement aquesta guerra sia condemnada per homes de cor de totes les idees, ja qu'es una guerra immoral per injusta; anticristiana pel vessament de sang que suposa, y irritant y empobridora, perquè arrebassa de ses families a la flor del jovent que dona alegría y riquesa a nostra Patria Catalana."

Jaume Arqué i Clapés, soci del CADCI.

("Renaixement", 23 de maig de 1912, p. 241 i 242)

MEMORIA DEL CURS 1911-1912 DE LA SECCIÓ PERMANENT DE PROPAGANDA
AUTONOMISTA, LLEGIDA PER FRANCESC ROSSELL

"DISTINGITS AMICS:

"Avui, com cada any per aquest temps, tornem a reunirnos pera dirvos - amb paraula franca lo que amb més o menys trassa hem realisat durant el curs que está finint, y siga dit en honor a la veritat, tot lo que hem realisat, poc o molt, be o malament, ha sigut fet amb tota la bona voluntat, amb aquell entusiasme propri de gent jove, y, naturalment, amb l'idea fixa d'un major expandiment de les idealitats y engrandiment de la obra del nostre Centre estimadíssim.

"Veusaquí, doncs, com al comensar el curs ens trovárem reunits en Junta de Propaganda Autonomista una colla de joves que entusiasme no envejávem a ningú, y la voluntat y l'ansia de treballar en la feina difícil - que s'ens havia encomenada era ferma y encoratjadora. Erem, com vos -- deia, una colla de joves que tenien la dificultat d'ésser tots novells en les lluites del nostre Centre, encare que alguns ens haguéssim passat llargues temporades lluitant també en altres entitats estimadíssimes, alguna d'elles desapareguda. Y es que'l lluitar en el nostre Centre te una diferenciació gran amb el lluitar en qualche altre entitat - per important que aquélla siga. Perque en la lluita del nostre Centre - hi cal una táctica gran, despullarse per complet de tots aquells prejudicis de la lluita política que, portats al nostre hostatje, desvirtuarien la nostra actuació y acabarien per ensorrar la nostra obra, la -- grandiosa obra del C. A. de D., que de tantes lloanses s'ha fet mereixedora no tan sols de la gent entenimentada del nostre poble, sinó també d'ilustres homes de la ciencia vinguts d'allá d'enllá de les nostres - fronteres.

"Les condicions polítiques del nostre poble, aquestes lluites horribles que'ns fan mirar com extrangers els uns als altres, com diria Shakespeare, fa que la nostra actuació de propaganda no la podem realisar amb - aquella intensitat que voldriem, y que com l'expressió vulgar indica, - fem totes les nostres coses amb peus de plom. Una idea exposada per un company, idea bona, realisable, no la podem dur a terme. La nostra bondat, bonhomia, podria ésser considerada per uns o altres com manifestació contraria a la llur manera d'actuar, y tots nosaltres, el Centre, -

quina forsa es precisament l'indiferentisme a les lluites de la via pública, l'acoblament de tots els elements qu'integren el nostre ideal Nacionalista, no podem pas arriscárnoshi y així d'aquesta manera hem vist morir alguns projectes, idees aprofitables, que s'han esvait com el somni d'una nit de febre.

"No obstant, quan hi han agermanades totes aquelles qualitats de que vos parlava al comensar aquesta crónica, el cervell no para de pensar y avui l'un diu una paraula, demá s'en diu un altre y així se va formant, forjant una acceptable fasse, fins que vegentla definitiva s'exposa a la superioritat y's tira endevant o s'atura tothom a discutirho. Així fou com anárem a la celebració de la Vetllada Intima donada la vetlla del 13 de janer prop passat.

"Nosaltres exposárem la idea de anar a fer actes de propaganda catalanista, propaganda doctrinal, però se'ns digué que lo que teníem que fer era senzillament anar a propagar la obra del Centre. Consti que aixó era naturalment, lo que'ns havíem proposat. Vingué la discussió, y es clar, ens várem entendre. Cambi de nom? Se. Le nom ne fait pas la chose, diuen els francesos, y a nosaltres tampoc ens feia res. Y comensárem tot seguit la preparació de la campanya, que si no ha sigut pródiga en manifestacions públiques no ha estat per manca de voluntat en procurar-les, ans per l'apatia o la manca d'enteresa dels elements a qui demanávem el llur apoi pera celebrarles. Perque hem de parlar amb claretat. Al proposar nosaltres la celebració d'un acte cultural-patriótic en qualque important ciutat catalana, ens dirigim tot seguit a una entitat de dependents que nosaltres creiem més afina a les nostres idealitats o en la que'l nostre Centre hi está en relació; que la Secció no's trova en tal esplendorós estat económic que puga permetres el dispendi d'unes dotzenes de pessetes pel pag de lloguer d'un teatre y els necessaris cartells de propaganda.

"Havíem anunciat la celebració d'un meeting a la ciutat de Terrasa. Elements entusiastes de aquella ciutat acceptaven amb alegría l'apoi que nosaltres anávem a donalshi. L'idea de la creació d'un Centre de Dependents anava a realisarse, l'èxit de les gestions assegurava el de l'hermosa idea; 'fem un meeting avans', ens digueren, y nosaltres acceptárem tot seguit. El dia era senyalat, l'hora y el local, però... Veusaquí que'ls bons amics, recelosos potser de sí mateixos, equivocadament, imprudentment m'atreveixo a dir, tingueren la mala idea de volguer esbri-

nar quins eren més. Y posats a la balansa pesaren més els blaus que'ls vermells o viceversa, y adeusiau meeting, Centre futur, ilusions, etc., etc.

"Aquest primer entrebanc no va pas afeblir nostre entusiasme; perquè quan se te fe en l'ideal y en sí mateix, els desenganys, petits incidents de la lluita, no tenen prou força pera desvirtuar la fe dels homes. Sense adormirnos varem escriure a nostres amics de l'Associació Professional de Dependents de Mataró; a pregs d'ells un de nosaltres va visitarlos, y ràpidament ens vàrem entendre. Y el dilluns de Pasqua grana, acompanyats d'una colla d'amics, socis del Centre, una colla d'oradors improvisats els companys Bas, Presas, Duch y el que te l'honor de dirigirvos la paraula, acompanyats a més de nostre distingidíssim amic el Dr. W. Coroleu, a les 3 de la tarde prenem el tren camí de Mataró.

"El meeting fou una magnífica manifestació de patriotisme; els oradors sortírem airosos de nostre parlament, y el nombrós públic qu'omplenava el saló amplíssim del Orfeó Mataroní ovacioná amb entusiasme a tots els oradors.

"Nosaltres créiem, efectivament, que la missió que'l Centre deu realitzar es la de la educació de les multituds en sentit patriótic y cultural, y a aixó anàvem amb els actes que a més portem realitzats, com el meeting de les Notaries, el primer celebrat a aquest objecte, en quin hi prengueren part els senyors Sansalvador, Puig de la Bellacasa, Rius y Bordas, presidint nostre amic Puig; el meeting del 11 de setembre, en quin hi parlaren els senyors Cabré, Corominas, Millet, Delclós, Rosell, presidint també l'amic Puig; el dedicat a la Joventut catalana celebrat el passat maig, parlanthi els senyors de Segarra, Martí y Juliá, Coroleu y Rosell, essent igualment presidit per en Puig.

"En l'ordre de conferencies n'han donades els senyors Cabré, Rahola, Rubió y Lluch, Duch, Dr. Camps, Maurel y Dr. W. Coroleu.

"De festes, una audició de sardanes y una llarga serie de concerts, -- tots ells selectes, a càrreg de distints artistes.

"Convidats per l'Associació Nacionalista Catalana a pendre part a una vetllada de desagravi a la bandera de la Patria, hi enviárem un company qui hi feu un parlament.

"En ocasió de l'empestatment de les aigües del Vendrell, en el meeting - del 11 de setembre y al peu de la estatua d'en Casanova hi férem una - capta a benefici dels malalts empestats, que doná'l bonic resultat en - conjunt de pessetes 105'04, que foren remeses immediatament al arcalde del Vendrell.

"Fa poc qu'enviárem un document, convenientment traduït a la llengua - sueca, a l'Academia de Stokolm, demanant el premi Nobel pera en Guime - rá.

"Veusaquí, senyors, tot lo que més o menys be hem realisat durant el -- curs. Nosaltres estem convensuts d'haver complert amb nostre dever. No obstant, com déiem al principi d'aquesta crónica, nosaltres érem no -- vells, infants, en les lluites del nostre estimadíssim Centre, y en - aquest cas, senyors, direm com el pulcre Daudet: 'Els infants son com - els homes: l'experiencia dels altres no'ls hi serveix pera res.'"

("Revista Anyal", 1912, p. 177-181)